

รางวัลการบริหารราชการ แบบมีส่วนร่วม ประจำปี พ.ศ. 2563

PARTICIPATORY
GOVERNANCE
AWARD
2020

รางวัลการบริหารราชการ แบบมีส่วนร่วม ประจำปี พ.ศ. 2563

จัดพิมพ์โดย :

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)

ถนนพินทุโลก เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ 0 2356 9999 โทรสาร 0 2281 8169

เว็บไซต์ www.opdc.go.th

ที่ปรึกษา :

นางสาวอ้อนฟ้า

เวชชาชีวะ

เลขาธิการ ก.พ.ร.

นางอารีย์พันธ์

เจริญสุข

รองเลขาธิการ ก.พ.ร.

คณะผู้จัดทำ :

นางสาวนกนง

ขวัญยืน

ผู้อำนวยการกองนวัตกรรมบริการภาครัฐ

นางชนิษฐา

งามวงศ์สทิต

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการพัฒนาระบบราชการ

นางสาวนวลจันทร์

แสงมณี

นักพัฒนาระบบราชการชำนาญการพิเศษ

นางสาวพรจันทร์

จงศรี

นักพัฒนาระบบราชการปฏิบัติการ

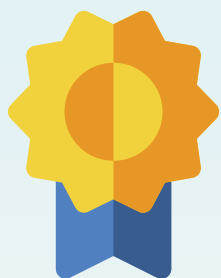
คำนำ

จากสถานการณ์วิกฤตสุขภาพโคโรนา 2019 หรือ COVID-19 ที่มีการขยายวงลุกลามไปทั่วโลก มีผู้ติดเชื้อไม่ต่ำกว่า 20 ล้านคนและเสียชีวิต กว่า 800,000 คน ประเทศไทยก็ต้องเผชิญกับปัญหาดังกล่าว เช่นกัน แต่ด้วยพลังความร่วมมือของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) กระทรวงสาธารณสุข ฝายปกครอง และภาคประชาชนทุกคน ที่ได้แสดงให้เห็นถึงเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลสุขภาพและควบคุมป้องกันโรคให้กับประชาชนในพื้นที่ ความร่วมมือร่วมใจของทุกภาคส่วนนับเป็นกุญแจสำคัญในการยับยั้งการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสฯ ส่งผลให้ภาพลักษณ์ของประเทศไทยได้รับการยอมรับในระดับโลก และเป็นต้นแบบที่เป็นเลิศให้แก่นานาชาติ

การแก้ไขปัญหาดังกล่าว เป็นหลักการสำคัญของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้ให้ความสำคัญและร่วมขับเคลื่อนในการเปิดระบบราชการให้ประชาชนและภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามาทำงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม รางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมที่สำนักงาน ก.พ.ร. มอบให้แก่หน่วยงาน เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการพัฒนาศักยภาพขององค์กร พร้อมติดต้นนวัตกรรมการบริหารงานให้มีความก้าวหน้า ทันสมัย มีการบริหารจัดการ การให้บริการที่เป็นเลิศยิ่งขึ้น และทำงานร่วมกับภาคประชาชนหรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง **“ก้าวไปด้วยกันสร้างสังคมที่เป็นสุข”** สิ่งดี ๆ ที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2563 สามารถเรียนรู้และขยายผลการดำเนินงานได้จากรายงานเล่มนี้ และยังคง **“ก้าวต่อไป”** เพื่อชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชน

สำนักงาน ก.พ.ร.
กันยายน 2563

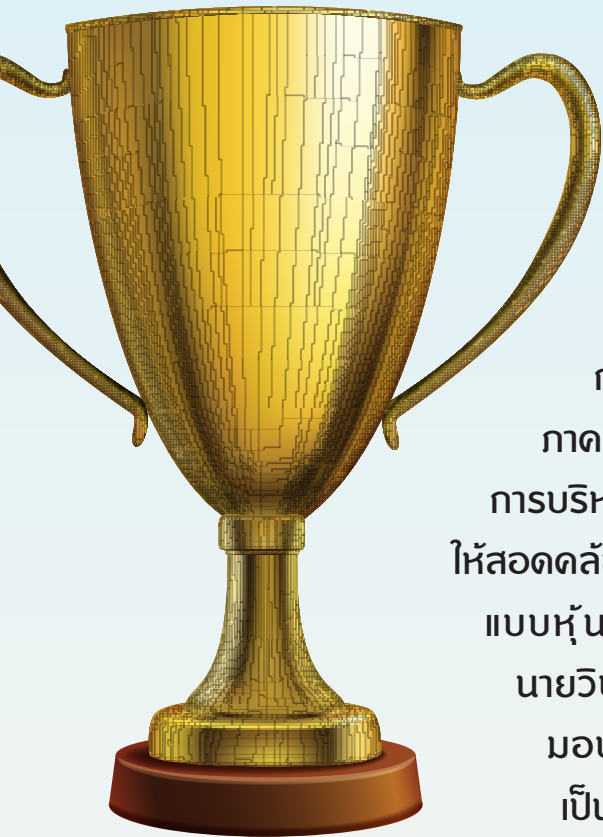
ความเป็นมา

รางวัลเลิศรัฐ สาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

เป็นรางวัลที่มอบให้กับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อสร้างแรงจูงใจ และสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติราชการจากการเปิดระบบราชการให้ประชาชนและภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการและทำงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม ตั้งแต่การให้ข้อมูลข่าวสาร (Inform), การรับฟังความคิดเห็น (consult), การเข้ามาเกี่ยวข้อง (Involve) ไปจนถึงการสร้างความร่วมมือ (Collaboration) ซึ่งจะนำไปสู่การเสริมอำนาจและศักยภาพประชาชนให้เข้มแข็ง รวมทั้งสร้างความภาคภูมิใจของผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนหรือผลักดันการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ อันนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารราชการที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

สำนักงาน ก.พ.ร. สร้างแรงจูงใจด้วยการมอบรางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม เพื่อเป็นกลไกในการกระตุ้นให้ส่วนราชการระดับกรม/เทียบเท่า และจังหวัด มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ ซึ่งนำไปสู่การปรับเปลี่ยนระบบวิธีการทำงาน วัฒนธรรมการทำงานของบุคลากรภาครัฐ และได้กรณีตัวอย่าง กรณีศึกษาที่ดีของการดำเนินงานดำเนินโครงการที่มีการบูรณาการ การทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ และการทำงานร่วมกับภาคประชาชน ชุมชนในพื้นที่ในลักษณะเครือข่ายหุ้นส่วนการพัฒนา ที่นำไปใช้ในการเผยแพร่และขยายผลความสำเร็จของการเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการให้กว้างขวางออกไป โดยได้มีการพัฒนาหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินเพื่อมอบรางวัล ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือที่จะเป็นแนวทางในการยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการบริหารราชการ และจัดให้มีการมอบรางวัล มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 เป็นต้นมา โดยในระยะแรกเริ่มในระดับจังหวัดก่อน และขยายผลไปยังส่วนราชการระดับกรม/เทียบเท่าในปี พ.ศ. 2556 และในปี พ.ศ. 2557 ได้มีการพัฒนาหลักเกณฑ์และเพิ่มประเภทรางวัลเพื่อให้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการให้เกิดผลเป็นรูปธรรมและต่อเนื่องยิ่งขึ้น

ในปี พ.ศ. 2559 เพื่อเป็นการส่งเสริมการบริหารราชการให้มีระบบหรือวิธีการทำงานที่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ และเพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันในลักษณะหุ้นส่วนความร่วมมือรวมทั้งเกิดการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันจะนำไปสู่การเป็นแนวปฏิบัติหรือต้นแบบที่ดี (Best Practices) ที่เป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (Action Learning) และเกิดผลกระทบที่สำคัญต่อการปรับกระบวนการดำเนินงานของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่รัฐและภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานอื่นๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารราชการของหน่วยงานให้ดียิ่งขึ้นต่อไปได้ สำนักงาน ก.พ.ร. จึงกำหนดประเภทรางวัลให้สอดคล้องและเหมาะสมกับทิศทางการยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการแบบหุ้นส่วนความร่วมมือ โดยแบ่งรางวัลเป็น 4 ประเภทรางวัล และในปี พ.ศ. 2560 นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี ประธานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการมีดำริมอบหมายให้ สำนักงาน ก.พ.ร. พิจารณารวมชื่อรางวัลที่มอบให้แก่หน่วยงานภาครัฐเป็นประจำทุกปี โดยใช้ชื่อว่า **รางวัลเลิศรัฐ** โดยแบ่งเป็น 3 สาขา

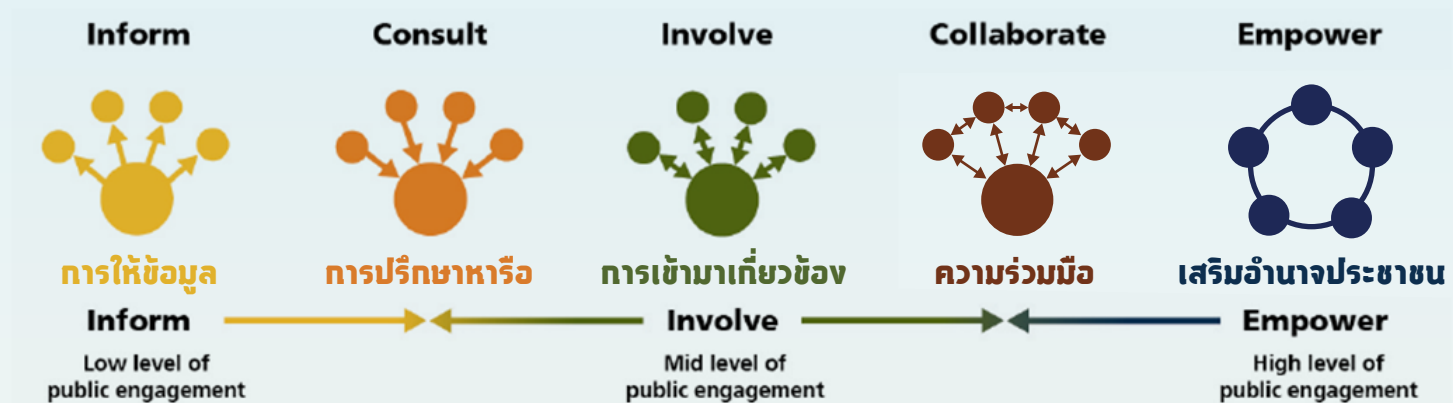
ในปี พ.ศ. 2561 คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบราชการ (อ.ก.พ.ร.) เกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ได้กำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางการพิจารณารางวัลเลิศรัฐ สาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประจำปี พ.ศ. 2561 เพื่อส่งเสริมการเปิดระบบราชการให้ประชาชนและภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ ซึ่งจะสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาต่อภาพลักษณ์องค์กรและสร้างการยอมรับโดยเข้ามามีบทบาทที่เกี่ยวข้องและทำงานร่วมกันกับภาครัฐแบบหุ้นส่วนความร่วมมือที่เป็นรูปธรรมและต่อเนื่องยิ่งขึ้น **โดยกำหนดออกเป็น 3 ประเภทรางวัล ได้แก่**

- 1 เปิดใจใกล้ชิดประชาชน**
(Open Governance)
- 2 สัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วม**
(Effective Change)
- 3 ผู้นำหุ้นส่วนความร่วมมือ**
(Engaged Citizen)

ในปี พ.ศ. 2562 ได้ขยายประเภทรางวัลฯ เพิ่มขึ้น 1 รางวัล ได้แก่ **รางวัลประเภทเรื่องลือขยายผล (Participation Expanded)** ในปี พ.ศ. 2563 ได้ขยายกลุ่มเป้าหมายในการส่งผลงานเพื่อขอรับรางวัลให้กว้างขึ้น ได้แก่ ส่วนราชการระดับกรม/เทียบเท่า จังหวัด องค์การมหาชน รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอิสระของรัฐ สถาบันอุดมศึกษา โรงเรียน องค์การบริหารส่วนจังหวัด และภาคประชาสังคม ชุมชน ภาคเอกชน อีกทั้ง สำนักงาน ก.พ.ร. ได้พัฒนาหลักเกณฑ์การพิจารณารางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมให้สอดคล้องกับทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาระบบราชการ

ระดับการมีส่วนร่วม

IAP2 Spectrum of Public Participation

การให้ข้อมูล (Inform) คือ การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชนในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานของภาครัฐ โดยหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่ในการนำเสนอข้อมูลที่เป็นจริง ถูกต้อง ทันสมัย และประชาชนสามารถเข้าถึงได้ เป็นระดับที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การปรึกษาหารือ (Consult) คือ การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น รวมทั้งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการ/การปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ อย่างอิสระและเป็นระบบ โดยหน่วยงานภาครัฐจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และนำข้อเสนอแนะ ความคิดเห็น และประเด็นที่ประชาชนเป็นห่วงไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงนโยบาย พัฒนาวิธีการปฏิบัติงานในหน่วยงาน และประกอบการตัดสินใจ

การเข้ามาเกี่ยวข้อง (Involve) คือ การมีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลระหว่างรัฐกับประชาชนอย่างจริงจัง และมีจุดมุ่งหมายชัดเจน โดยมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การวางแผนงานโครงการ และวิธีการปฏิบัติงาน โดยภาครัฐมีหน้าที่จัดระบบอำนวยความสะดวก ยอมรับการเสนอแนะ และการตัดสินใจร่วมกับภาคประชาชน ในระดับนี้มักดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการที่มีตัวแทนภาคประชาชนเข้าร่วม

ความร่วมมือ (Collaborate) คือ การมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ ตั้งแต่ระบุปัญหา พัฒนาทางเลือก และแนวทางแก้ไข รวมทั้งการเป็นภาคีในการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐ การร่วมงานกับประชาชนจนได้แนวคิดใหม่ การนำข้อเสนอแนะของประชาชนมาเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจเท่าที่จะทำได้ รูปแบบการมีส่วนร่วมระดับนี้ ได้แก่ ดกท.ร่วมภาครัฐและเอกชน คณะที่ปรึกษาภาคประชาชน เป็นต้น

เสริมอำนาจประชาชน (Empower) คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทในการเป็นผู้ตัดสินใจ โดยหน่วยงานภาครัฐจะต้องดำเนินการตามการตัดสินใจของประชาชน เน้นให้ประชาชนมีบทบาทในการบริหารจัดการ โดยเป็นผู้ดำเนินการกิจและภาครัฐมีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนเท่านั้น รูปแบบการมีส่วนร่วมในระดับนี้ ได้แก่ การลงประชามติ หรือสภาการเมือง

ตราสัญลักษณ์และ ความหมายรางวัล

ตราสัญลักษณ์รางวัลเลิศรัฐ

รางวัลเลิศรัฐ (Public Sector Excellence Award : PSEA)

รางวัลเลิศรัฐ เป็นรางวัลแห่งเกียรติยศที่คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) มอบให้หน่วยงานภาครัฐ เพื่อเป็นการยกย่องเชิดชู หน่วยงานที่ได้มุ่งมั่นปฏิบัติราชการจนประสบความสำเร็จมีความเป็นเลิศแห่งหน่วยงานภาครัฐทั้งปวง เพชรล้อมรอบด้วยช่อชัยพฤกษ์ ตั้งอยู่บนแท่งหมายเลขหนึ่ง หมายถึง หน่วยงานที่ได้รับรางวัลนี้เปรียบเสมือนเพชรน้ำเอกแห่งระบบราชการ (ช่อชัยพฤกษ์) ที่ผ่านการเจียรระไนอย่างงดงามด้วยความมุ่งมั่นสร้างสรรค์ผลงาน จนเป็นที่ประจักษ์เป็นเพชรน้ำหนึ่งเป็นความภาคภูมิใจสูงสุดของราชการไทย

ความหมายของรางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

(Participatory Governance Award)

สัญลักษณ์

เพชรเหลี่ยมเกสร สองประกายสีทอง ประกอบไปด้วยความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เข้ามามีส่วนร่วมทั้งภาครัฐด้วยหัวใจ

ความหมาย

เพชรเหลี่ยมเกสร

มือ

หัวใจ

สื่อให้เห็นถึง หน่วยงานที่ได้รับรางวัลนี้ คือ ต้นแบบแห่งการทำงานแบบมีส่วนร่วมเชื่อมโยงบูรณาการร่วมกันทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน ดังเครือข่ายเดียวกัน

สื่อให้เห็นถึง ความร่วมมือร่วมใจของทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วม

สื่อให้เห็นถึง การเปิดใจ เปิดระบบราชการ ที่ให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วม

แนวทางและหลักเกณฑ์ การพิจารณารางวัล

01 ประเภทรางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม แยกออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1 เปิดใจใกล้ชิดประชาชน

Open Governance

ความหมาย

หมายถึง รางวัลที่มอบให้กับหน่วยงานของรัฐ เพื่อกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการสร้างการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการบริหารราชการที่เป็นการส่งเสริมการเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับการให้ข้อมูล (Inform) และรับฟังความคิดเห็น (Consult) ที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการที่มีคุณค่าที่สำคัญอย่างแท้จริง (Core Process) โดยประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง รวมทั้งมีระบบการจัดการข้อมูลและความคิดเห็นของประชาชนบนฐานความรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ (Accountability) ที่นำไปสู่การมีส่วนร่วม (Engaged) เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือผลสำเร็จในการบริหารราชการขององค์กรอย่างเป็นรูปธรรม

เงื่อนไขการสมัคร

1

เป็นผลการดำเนินงานในภาพรวมขององค์กร ที่แสดงให้เห็นถึงการเปิดระบบราชการในระดับ การให้ข้อมูล (Inform) และระดับการปรึกษาหารือ (Consult) โดยการดำเนินงานต้องสอดคล้อง หรือเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล มติคณะรัฐมนตรี แผนพัฒนาจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด หรือเป็นอำนาจหน้าที่ การกิจหลักขององค์กร

2

หน่วยงานของรัฐ สมัครขอรับรางวัลในประเภทนี้ได้เพียง 1 ผลงาน และหน่วยงานที่เคยได้รับรางวัลในระดับดี หรือชมเชย สามารถสมัครขอรับรางวัลนี้ได้อีก

3

ผลสำเร็จของการเปิดระบบราชการต้องเกิดจากการเปิดเผยข้อมูลและการรับฟังความคิดเห็น และ นำประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม (Engaged) โดยมีการดำเนินการมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี และปัจจุบันยังมีการดำเนินงานอยู่อย่างต่อเนื่อง

เกณฑ์การประเมิน

กำหนดเป็น 3 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1 ความสามารถขององค์กร

1. การสร้างกลไกภายในองค์กร เพื่อรองรับ การขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของประชาชนไปสู่การปฏิบัติ

- 1.1 มีการกำหนดนโยบายหรือทิศทาง หรือแผนงาน หรือมาตรการ
- 1.2 มีการสร้างวัฒนธรรม ดำเนินม
- 1.3 มีการมอบหมายผู้ปฏิบัติงาน หรือหน่วยงาน
- 1.4 การจัดหาหรือสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ

มิติที่ 2 การเปิดระบบราชการ

2. การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพ

- 2.1 อธิบายให้เห็นถึงกระบวนการ/วิธีการจัดทำข้อมูล ให้เห็นว่าข้อมูลเปิดเผยมีความถูกต้อง ครบถ้วน โปร่งใส ทันเวลา และประชาชนสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ต่อได้
- 2.2 มีข้อมูลสารสนเทศที่ตรงกับการกิจของหน่วยงาน และประชาชนต้องการ

3. การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน /ผู้มีส่วนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- 3.1 อธิบายให้ระบบ หรือวิธีการ
- 3.2 แสดงผลการนำความคิดเห็นไปใช้

มิติที่ 3 การบรรลุผลสำเร็จ

4. ความสำเร็จที่ได้รับจากการเปิดระบบราชการ ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

- 4.1 การนำข้อมูลสารสนเทศที่ตรงกับการกิจขององค์กรที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องการ (Advance Requirement)
- 4.2 มีฐานข้อมูลการกิจหลัก/นโยบายถูกต้อง เป็นปัจจุบัน นำไปใช้ได้ และบูรณาการหน่วยงานภาครัฐอื่น
- 4.3 ผลสำเร็จ/ประโยชน์ แสดงให้เห็นผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ส่งผลต่อ องค์กร หรือชุมชน หรือสังคม หรือประเทศ

2 สัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วม

Effective Change

ความหมาย

หมายถึง รางวัลที่มอบให้กับหน่วยงานของรัฐ เพื่อกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการเปิดระบบราชการที่มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและภาคส่วนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการในระดับความร่วมมือ (Collaborate) ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาที่มีนัยสำคัญหรือผลกระทบสูง (High Impact) กับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ ที่นำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานภาครัฐและคุณภาพชีวิตของประชาชน

เงื่อนไขการสมัคร

- 1 หน่วยงานของรัฐที่สมัครขอรับรางวัลจะต้องเสนอโครงการหรือผลงาน ที่เป็นการทำงานแบบมีส่วนร่วมในระดับความร่วมมือ (Collaboration) และมีผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรม โดยมีการดำเนินงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี ซึ่งต้องไม่เป็นโครงการหรือผลงาน ที่เคยได้รับรางวัลสาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมหรือรางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมมาก่อน
- 2 โครงการหรือผลงานที่เสนอต้องเป็นการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่หรือภารกิจหลักขององค์กรและผลการดำเนินงานต้องสะท้อนถึงการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม เพื่อแก้ไขปัญหาอย่างโดดเด่น รวมถึงความจำเป็นที่ต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและกลไกการขับเคลื่อนของทุกภาคส่วนที่ชัดเจน
- 3 กรณีของจังหวัด โครงการหรือผลงานที่เสนอต้องเป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องตามแผนพัฒนาจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด และผลการดำเนินงานต้องสะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ดีขึ้น และส่งผลกระทบ (Impact) ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และประเทศ
- 4 การเสนอโครงการหรือผลงานเพื่อสมัครขอรับรางวัลมากกว่า 1 รางวัล ต้องเป็นโครงการหรือผลงานที่ไม่ซ้ำกัน หรือไม่เป็นการดำเนินงานในพื้นที่เดียวกัน
- 5 กรณีที่หน่วยงานในพื้นที่เป็นผู้ส่งสมัครขอรับรางวัลฯ หน่วยงานส่วนกลาง ควรเป็นผู้พิจารณา กลั่นกรองคัดเลือกก่อนจัดส่งให้สำนักงาน ก.พ.ร. โดยเฉพาะมิติที่ 1

6

กรณีโรงเรียนสมัครขอรับรางวัลฯ จะต้องผ่านการพิจารณาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) ซึ่งแต่ละเขตพื้นที่ฯ สามารถสมัครได้ไม่เกิน 1 โรงเรียน และส่งสมัครขอรับรางวัลฯ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

เกณฑ์การประเมิน

กำหนดเป็น 3 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1 ความสามารถขององค์กร

1. การสร้างกลไกภายในองค์กร เพื่อรองรับการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของประชาชนไปสู่การปฏิบัติ

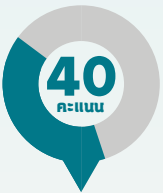
- 1.1 มีการกำหนดนโยบายหรือทิศทาง หรือแผนงาน หรือมาตรการที่แสดงว่าให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 1.2 มีการสร้างวัฒนธรรมหรือค่านิยมที่เอื้อต่อการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 1.3 มีการมอบหมายผู้ปฏิบัติงาน หรือหน่วยงาน เพื่อรับผิดชอบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

มิติที่ 2 การทำงานแบบมีส่วนร่วม อย่างเป็นรูปธรรม

2. การส่งเสริมการทำงานแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการหรือผลงาน

- 2.1 ที่มาหรือความสำคัญของสภาพปัญหาวัตถุประสงค์
- 2.2 รูปแบบหรือขั้นตอนหรือวิธีการที่ใช้ในการดำเนินโครงการหรือผลงานในพื้นที่ตั้งแต่การริเริ่มไปจนถึงการกำหนดแนวทางและดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาหรือการพัฒนา
- 2.3 บทบาทของแต่ละภาคส่วนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการดำเนินโครงการหรือผลงานในพื้นที่
- 2.4 การถ่ายทอดความรู้ เพื่อสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

มิติที่ 3 การบรรลุผลสำเร็จ

- 3.1 สรุปลผลสำเร็จเชิงประจักษ์ ที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรหรือชุมชนหรือสังคมหรือประเทศ (เน้นผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชน)
- 3.2 ผลสำเร็จของโครงการที่สามารถนำไปเป็นต้นแบบ หรือปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินโครงการ

3 ผู้นำหุ้นส่วนความร่วมมือ

Engaged Citizen

ความหมาย

เป็นรางวัลที่มอบให้กับบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เพื่อสร้างความภูมิใจในการเข้ามาเป็นผู้นำหรือเป็นกลไกสำคัญ (Key Actor) ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือขับเคลื่อนหรือผลักดันการดำเนินงานหรือการพัฒนาบนฐานการทำงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องแบบหุ้นส่วนความร่วมมือ (Collaborate) ซึ่งนำไปสู่ผลสำเร็จของการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม

เงื่อนไขการสมัคร

1

หน่วยงานของรัฐ ภาคส่วนต่างๆ หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้เสนอชื่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีส่วนร่วมหลักในการขับเคลื่อน ผลักดัน และสนับสนุนในโครงการที่เสนอขอรับรางวัลสัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change) ในปีนั้น ๆ

2

บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อต้องไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ซึ่งมีหน้าที่ในการดำเนินงานนั้นอยู่แล้ว

3

การเสนอชื่อบุคคล/กลุ่มบุคคลขอรับรางวัลได้เพียง 1 คน/กลุ่มบุคคล เท่านั้น

เกณฑ์การประเมิน

กำหนดเป็น 3 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1 ภาวะผู้นำ

1. เป็นผู้ นำในการเข้าร่วมกิจกรรม/กระบวนการมีส่วนร่วมในพื้นที่/ชุมชน
2. เป็นผู้ ুক্তตคน เสียสละ และให้ ความสำคัญกับ ประโยชน์ส่วนรวม (ชุมชนหรือสังคม)
3. เป็นผู้ สร้างให้เกิดความร่วมมือในชุมชน เกิดการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) / มีอิทธิพลทางความคิดต่อชุมชนหรือสังคม เป็นผู้ ักล่เกสียหรือเจรจาด่อรองเพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง
4. ได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วน

มิติที่ 2 การเป็นกลไกหลัก (Ket Actor) ในการขับเคลื่อนหรือผลักดันการทำงานแบบมีส่วนร่วมในโครงการหรือผลงาน

1. เป็นกลไกหลัก (Key Actor) ในการขับเคลื่อนหรือผลักดันการดำเนินงานให้สำเร็จ
2. สร้างแรงจูงใจ (Mobilization) ให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน พื้นที่ และหน่วยงานภาครัฐ และบริหารจัดการให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานในพื้นที่ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน
3. นำไปสู่การสร้างรายได้ แก้ปัญหาพัฒนาคุณภาพชีวิต

มิติที่ 3 ผลการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จอย่างชัดเจนเชิงประจักษ์

พิจารณาจากผลการดำเนินงานของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จหรือประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินงานที่เป็นเชิงประจักษ์ ส่งผลเชิงบวกต่อชุมชนหรือพื้นที่ ให้นำความสำเร็จมาจากโครงการที่สมัรรางวัลประเภทสัมฤทธิผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change)

4 เลื่อนขยายผล

Participation Expanded

ความหมาย

หมายถึง รางวัลที่มอบให้กับหน่วยงานของรัฐ ที่นำต้นแบบ (Best Practice) โครงการหรือผลงานที่เคยได้รับรางวัลไปขยายผลหรือต่อยอดการดำเนินงานในพื้นที่อื่น ๆ แล้วเกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาที่มีนัยสำคัญและมีผลกระทบสูง (High Impact) กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ เช่นเดียวกับผลงานต้นแบบ

เงื่อนไขการสมัคร

- 1** โครงการหรือผลงานที่เสนอขอรับรางวัลต้องเป็นการทำงานแบบมีส่วนร่วมในระดับหุ้นส่วนความร่วมมือ (Collaborate) ที่มีผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการดำเนินงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี และมีการดำเนินการอยู่อย่างต่อเนื่อง
- 2** โครงการหรือผลงานที่เสนอมา ต้องเป็นการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่หรือภารกิจหลักขององค์กร หรือนโยบายสำคัญของรัฐบาล หรือมติคณะรัฐมนตรี ในกรณีของจังหวัดต้องเป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องตามแผนพัฒนาจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด และผลการดำเนินงานต้องสะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ดีขึ้น และส่งผลกระทบ (Impact) ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และประเทศ
- 3** โครงการหรือผลงานที่เสนอขอรับรางวัลต้องเป็นการนำต้นแบบจากโครงการ/ผลงานที่เคยได้รับรางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (ได้รับรางวัลฯ ย้อนหลังไม่เกิน 5 ปี) ในประเภทสัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change) ในระดับดีเด่น หรือประเภทรางวัลพัฒนาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมดีเยี่ยม มาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการเพื่อขยายผลการดำเนินงานในพื้นที่ใหม่ให้ประสบความสำเร็จอย่างน้อย 1 พื้นที่
- 4** พื้นที่ที่ขยายผลต้องเป็นหน่วยงานหรือพื้นที่ ที่มีขอบเขตการดำเนินการเช่นเดียวกันหรือมากกว่าผลงานที่เคยได้รับรางวัล

เกณฑ์การประเมิน

กำหนดเป็น 3 มิติ ได้แก่

10
คะแนน

มิติที่ 1 ความเชื่อมโยงนโยบายไปสู่การปฏิบัติขององค์กร

1. การกำหนดและสื่อสารนโยบายหรือทิศทางของผู้บริหารองค์กร ที่ให้ความสำคัญกับการขยายผลการดำเนินงานอย่างชัดเจน
2. วิธีการหรือขั้นตอนในการดำเนินงานเพื่อนำต้นแบบ (Best Practice) ที่เคยได้รับรางวัล ไปขยายผลหรือต่อยอดการดำเนินงานในพื้นที่อื่น (อย่างน้อย 1 พื้นที่)

50
คะแนน

มิติที่ 2 การขยายผลการทำงานแบบมีส่วนร่วม

3. การส่งเสริมการทำงานแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการหรือผลงาน
  - 3.1 ที่มาสภาพปัญหา วัตถุประสงค์ในแต่ละที่
  - 3.2 รูปแบบ/ขั้นตอน/วิธีการที่ใช้ในการดำเนินโครงการ/ผลงานในพื้นที่ ตั้งแต่การริเริ่มไปจนถึงการกำหนดแนวทางและดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาหรือการพัฒนา
  - 3.3 ทบทวนของหน่วยงานส่วนกลางในการผลักดันให้เกิดการขยายผลของโครงการ/ผลงานในแต่ละพื้นที่
  - 3.4 ทบทวนของแต่ละภาคส่วน

40
คะแนน

มิติที่ 3 การบรรลุผลสำเร็จ

4. การสรุปทริเียนความสำเร็จหรือผลประโยชน์ที่ได้รับจากการบรรลุเป้าหมายของการพัฒนา
  - 4.1 สรุปผลสำเร็จเชิงประจักษ์ และส่งผลต่อองค์กรหรือชุมชนหรือสังคมหรือประเทศ (เน้นผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชน และแสดงถึงความยั่งยืน และส่งผลกระทบต่อวงกว้างต่อคนรุ่นต่อไป)
  - 4.2 ผลงานที่เป็นการพัฒนาต่อยอดจากต้นแบบ (Best Practice)

5 ร่วมใจแก้จน

Antipoverty Empowered

ความหมาย

หมายถึง รางวัลที่มอบให้กับหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานภาคเอกชน สถานศึกษา และภาคประชาชน ที่มีผลงานหรือโครงการเป็นที่ประจักษ์ ซึ่งได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาคความยากจนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสามารถเป็นต้นแบบเพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ สามารถนำไปปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาคความยากจนในพื้นที่ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและสังคมในการแก้ไขปัญหาคความยากจนเป็นสำคัญ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหาคและการพัฒนาในระดับต่อไป

เงื่อนไขการสมัคร

1

การเชิญชวนแก่หน่วยงาน/องค์กรที่มีผลงานหรือโครงการในการแก้ไขปัญหาคความยากจนเป็นที่ประจักษ์

2

การประกาศรับสมัครเป็นการทั่วไป ทั้งนี้ เพื่อคัดเลือกให้เหลือจำนวนไม่เกิน 10 ผลงาน/โครงการ สำหรับการพิจารณาในชั้นต่อไป โดยแผนงาน/โครงการที่เสนอจะต้องดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาคความยากจนที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ ซึ่งอาจเป็นระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน ชุมชน หรือพื้นที่เฉพาะก็ได้ การดำเนินงานและกระบวนการของแผนงาน/โครงการในการแก้ไขปัญหาคความยากจนมีการบูรณาการความร่วมมือร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีรูปแบบการแก้ไขปัญหาคที่เกิดผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม

เกณฑ์การประเมิน

กำหนดเป็น 3 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1 การดำเนินงานขององค์กร

1. การกำหนดนโยบายหรือทิศทางหรือผลงานขององค์กร
2. บทบาทนำของผู้บริหารองค์กร
3. การสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินโครงการเพื่อแก้ไขปัญหา
4. องค์กรประกอบและวิธีการตรวจสอบการมีส่วนร่วม

มิติที่ 2 การมีส่วนร่วม

1. การบูรณาการในการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. กระบวนการทำงานขององค์กรมีขั้นตอนที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ
3. การใช้นวัตกรรมในการดำเนินโครงการ
4. การใช้สื่อในการประชาสัมพันธ์และสร้างเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน

มิติที่ 3 ผลสำเร็จ

1. ผลงาน/โครงการเป็นที่ประจักษ์
2. ขอดกลางร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยมีนโยบายที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมให้เกิดผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม
3. การขยายผลและความยั่งยืน

02 ระดับรางวัล

ระดับดีเด่น Excellent

เป็นระดับรางวัลที่แสดงให้เห็นว่ามีผลการดำเนินการเป็นที่ประจักษ์ชัดเจน ผลสำเร็จของงานมีความโดดเด่น และเป็นที่ยอมรับ รวมทั้งสามารถเป็นตัวอย่างหรือแนวปฏิบัติที่ดีให้กับหน่วยงานอื่นได้ ทั้งนี้ต้องมีคะแนนจากการประเมินตั้งแต่

90 คะแนนขึ้นไป

ระดับดี Good

โดยมีคะแนนจากการประเมินตั้งแต่ **75** คะแนนขึ้นไป แต่ไม่ถึง **90** คะแนน

**กรณีที่จะได้รับการพิจารณาผ่านการประเมินให้ได้รับรางวัล ต้องมีคะแนนในแต่ละมิติไม่น้อยกว่าร้อยละ 50

03 ขั้นตอนการตรวจประเมิน

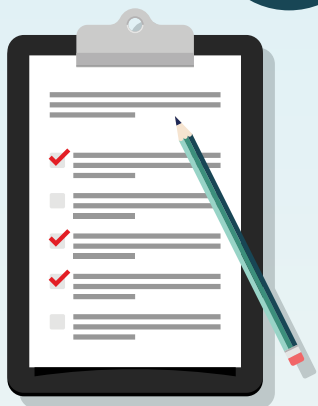
ขั้นตอนการตรวจประเมิน มี 2 ขั้นตอนหลัก ได้แก่

ขั้นตอนที่

1

การตรวจประเมินจากใบสมัคร

เป็นการตรวจประเมินการดำเนินการเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการของหน่วยงาน จากเอกสารใบสมัคร โดยผู้ตรวจประเมินของสำนักงาน ก.พ.ร. ตามหลักเกณฑ์การพิจารณารางวัลฯ โดยหน่วยงานต้องมีผลการประเมินตั้งแต่ **75** คะแนนขึ้นไป

**กรณีรางวัลประเภทร่วมใจก้าวหน้า (Antipoverty Empowered) ตรวจประเมินโดย สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง(สำนักงาน ป.ย.ป.)

ขั้นตอนที่

2

การตรวจประเมินจากการดำเนินการจริงในพื้นที่ปฏิบัติงาน

เป็นการตรวจประเมินผลงานที่ผ่านการประเมินในขั้นตอนที่ 1 และมีผลคะแนนตั้งแต่ **90** คะแนนขึ้นไปเพื่อสอบถาม ความครบถ้วน สมบูรณ์ของข้อมูลหรือข้อเท็จจริงของการดำเนินงานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพหรือผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยผู้แทน อ.ก.พ.ร. เกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมและคณะทำงานตรวจประเมิน

ภาพแสดงขั้นตอนการประเมินรางวัล

เลื่องลือขยายผล (Participation Expanded)

กลั่นกรอง/ตรวจใบสมัครและเอกสารประกอบ

ขั้นตอนที่ 1

ไม่ผ่าน

< 70 คะแนน

ตรวจประเมินใบสมัคร
และเอกสารประกอบ

≥ 70 คะแนนขึ้นไป

ผ่าน

ขั้นตอนที่ 2

ตรวจประเมิน
การดำเนินงานจริง
ในพื้นที่

ตรวจประเมินโดย อ.ก.พ.ร.
≥ 90 คะแนน

ตรวจประเมินโดย
ผู้ตรวจประเมิน
(ส่งเอกสารเพิ่มเติม/
สัมภาษณ์)
70-89.99 คะแนน

อ.ก.พ.ร.
พิจารณา
ตัดสินการได้รับรางวัล

ประกาศผลรางวัล

ระดับดีเด่น ≥ 90 คะแนน
ระดับดี 75-89.99 คะแนน

04 วิธีการสมัคร

สมัครขอรับรางวัล : ส่งใบสมัครพร้อมแนบเอกสารเพิ่มเติม
ซึ่งต้องดำเนินการสมัครให้แล้วเสร็จภายในวันที่ปิดรับสมัคร
ผ่านทางระบบออนไลน์ ที่

<https://awards.opdc.go.th/awardsregister/>

การมอบรางวัล ในปี พ.ศ. 2563

คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้มีมติเห็นชอบการมอบรางวัลเลิศรัฐ ประจำปี พ.ศ. 2563 แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ รางวัลเลิศรัฐยอดเยี่ยม มอบให้แก่หน่วยงานที่มีความมุ่งมั่นและตั้งใจในการพัฒนาองค์การ ทั้ง 3 มิติ คือ การพัฒนาระบบคุณภาพการบริหารจัดการอย่างมีระบบ การสร้างความยั่งยืนโดยอาศัยกระบวนการการทำงานแบบมีส่วนร่วมในการบริหารราชการ และต่อยอดไปสู่การพัฒนากระบวนการบริการ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อปัญหา ความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมไปถึงสร้างให้เกิดความยั่งยืน อันก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน โดยในปี พ.ศ. 2563 มีหน่วยงานของรัฐที่ผ่านการพิจารณาตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ได้รับรางวัลระดับดีเด่นใน 3 ประเภทรางวัล ในปีเดียวกัน ซึ่งประกอบด้วย รางวัลบริการภาครัฐ รางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ และรางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

รางวัลเลิศรัฐ สาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (Best of the Best) มอบให้แก่หน่วยงานที่มีความโดดเด่นสามารถส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมที่ให้ความสำคัญกับทุกภาคส่วนโดยเฉพาะภาคประชาชน

รางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม มอบให้แก่หน่วยงานที่มีความมุ่งมั่น ตั้งใจในการสร้างการมีส่วนร่วม เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

รางวัลเลิศรัฐ ยอดเยี่ยม ประจำปี พ.ศ. 2563

ในปี พ.ศ. 2563 มีหน่วยงานได้รับรางวัลเลิศรัฐยอดเยี่ยม 1 หน่วยงาน ได้แก่

กรมสรรพากร

- รางวัลบริการภาครัฐ จำนวน 1 ผลงาน
- รางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ จำนวน 2 ผลงาน
- รางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม จำนวน 1 ผลงาน

สรุปผลการพิจารณารางวัลการบริหารราชการ แบบมีส่วนร่วมประจำปี พ.ศ. 2563

จากการประเมินผลการดำเนินการเปิดโอกาสให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ มีหน่วยงานและบุคคล/กลุ่มบุคคล ได้รับรางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประจำปี พ.ศ. 2563 จำนวนทั้งสิ้น 71 รางวัล

1 รางวัลเลิศรัฐ สาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม จำนวน 1 รางวัล

ลำดับ	หน่วยงาน / บุคคล / กลุ่มบุคคล	ผลงาน
1.	กองบัญชาการกองทัพไทย	โหล่งขอเดโมเดล : รูปแบบการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน

2 รางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ระดับดีเด่น จำนวน 12 รางวัล

ลำดับ	หน่วยงาน / บุคคล / กลุ่มบุคคล	ผลงาน
-------	-------------------------------	-------

ประเภทรางวัลเปิดใจใกล้ชิดประชาชน (Open Governance) จำนวน 1 รางวัล

1.	กรมสรรพากร	
----	------------	--

ประเภทรางวัลสัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change) จำนวน 6 รางวัล

1.	กรมการแพทย์	รวมพลัง เยียวยา ผู้ติดฝิ่น สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
2.	กรมป่าไม้	สานพลังเครือข่าย เพื่อสร้างป่าอย่างยั่งยืน พื้นที่อำเภอเขาหัว จังหวัดเลย
3.	กรมสุขภาพจิต	บ้านทำเนียบร่วมใจ ปฏิบัติการฉุกเฉินฉบับ ๖ ปลอดภัย ลดรุนแรงสร้างความแข็งแกร่งชุมชน
4.	สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข	หมู่บ้านสีขาวชุมชนบำบัดยาเสพติด ครอบครัวร่วมรักษ์ อักเวียงหนองล่องอย่างยั่งยืน
5.	จังหวัดร้อยเอ็ด	ร้อยเอ็ดร่วมใจอนุรักษ์ป่าดงทำเลดอนใหญ่
6.	สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	คู่วิถีคนอยู่ร่วมกับป่า ลดพื้นที่ทำไร่หมุนเวียน

ลำดับ	หน่วยงาน / บุคคล / กลุ่มบุคคล	ผลงาน
-------	-------------------------------	-------

ประเภทรางวัลผู้นำหุ้นส่วนความร่วมมือ (Engaged Citizen) จำนวน 4 รางวัล

1.	กลุ่มเครือข่ายจิตอาสาพิทักษ์ป่าดงท่าเลดอนใหญ่	ร้อยเอ็ดร่วมใจอนุรักษ์ป่าดงท่าเลดอนใหญ่
2.	นายจรูญ ฤทธิรีเอนคำ ผู้ใหญ่บ้าน วังสะแกงใต้ อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน	หมู่บ้านสีขาวชุมชนบำบัดยาเสพติด ครอบครัวร่วมรักษ์ อัครเวียงหนองล่องอย่างยั่งยืน
3.	นายสุจิน นาคบำรุง หัวหน้าทีมปฏิบัติการฉุกเฉินจิตเวชบ้านทำเนียบ และทำนันทำบลบ้านทำเนียบ อำเภอดิรัฎฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี	บ้านทำเนียบร่วมใจ ปฏิบัติการฉุกเฉินฉับไว ปลอดภัย ลดรุนแรงสร้างความแข็งแกร่งชุมชน
4.	พระครูวรรัตนวิวัฒน์ ดร. เจ้าอาวาสวัดบ้านหลวง และเจ้าคณะตำบลไหล่งซอด	ไหล่งซอดโมเดล : รูปแบบการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน

ประเภทรางวัลเลื่องลือขยายผล (Participation Expanded) จำนวน 1 รางวัล

1.	กรมชลประทาน	การบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน : ณ ฝายแม่ลาวฝั่งขวา จังหวัดเชียงราย (ต้นแบบดอยงู)
----	-------------	--

3 รางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ระดับดี จำนวน 42 รางวัล

ลำดับ	หน่วยงาน / บุคคล / กลุ่มบุคคล	ผลงาน
-------	-------------------------------	-------

ประเภทรางวัลเปิดใจใกล้ชิดประชาชน (Open Governance) จำนวน 5 รางวัล

1.	กรมบังคับคดี	
2.	กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ	
3.	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด	
4.	สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม	
5.	สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน	

ประเภทรางวัลสัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change) จำนวน 32 รางวัล

1.	กรมการพัฒนาชุมชน	การขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดเชียงใหม่ (เชียงใหม่ 100%)
2.	กรมกิจการเด็กและเยาวชน	UD network (เครือข่ายอุดร สร้างสุข)
3.	กรมกิจการเด็กและเยาวชน	เด็กสากล อุ๊วัก อุ๊ป๊อง บ่ต้องทอดทิ้งกันไว้ข้างหลัง
4.	กรมควบคุมโรค	สานพลังเครือข่าย ร่วมใจจิตอาสา พัฒนาคุณภาพชีวิต พิชิตเบาหวานความดัน ชุมชนหมื่นไวย
5.	กรมชลประทาน	การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของสถานีสูบน้ำแก่งดอย-บ้านหมอ
6.	กรมทรัพยากรน้ำ	การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำพานพร้อมระบบกระจายน้ำ เพื่อการท่องเที่ยว อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
7.	กรมประมง	ลูกอ๊อดเงินล้าน...เพิ่มคุณภาพชีวิตเกษตรกรหนองเต้
8.	กรมพัฒนาที่ดิน	การพัฒนาโครงสร้างดินก่อกำเนิดสัมผัสกับทิมสยาม GI อัตลักษณ์ลุ่มน้ำปากพนัง
9.	กรมพัฒนาที่ดิน	ชุมชนร่วมสร้าง พื้นฟูนาไร่ สู่ความยั่งยืน
10.	กรมพัฒนาที่ดิน	ด่านช้างโมเดล : การจัดการดินเค็มโดยเกษตรกรมีส่วนร่วมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง และทรัพยากรดินที่ยั่งยืน
11.	กรมพัฒนาที่ดิน	พลิกวิกฤตการปลูกพืชเชิงเดี่ยว เพิ่มโอกาสการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน
12.	กรมวิชาการเกษตร	ยกระดับทั่วหลังนาประจักษ์ สู่กลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์กั่วเหลืองหนองวัวซอ
13.	กรมส่งเสริมการเกษตร	ชุมชนบางตลาดร่วมใจ บริหารจัดการผลผลิตมะพร้าวอ่อนแบบบูรณาการ
14.	กรมสุขภาพจิต	รักษ์กระบรี เริ่มที่กาย...เป้าหมาย คือ "ใจ"
15.	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	การจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ โดยชุมชนมีส่วนร่วม กรณีตำบลลูกฟ้า อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน
16.	กองทัพเรือ	โครงการพัฒนาอุตสาหกรรมก้าง เป็นแหล่งเก็บน้ำตามแนวประจักษ์

ประเภทรางวัลสัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change) จำนวน 32 รางวัล

17.	สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (ข้าว) ในเขตปฏิรูปที่ดิน ตำบลบ้านแก่ง อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม
18.	สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	โครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมในเขตปฏิรูปที่ดิน กลุ่มเกษตรกรเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ตำบลโนนสำราญ-บึงมะลู จังหวัดศรีสะเกษ
19.	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สพม. เขต 10 (โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย)	สานพลังเครือข่าย อย.น้อย สร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพดีสู่วิถีชุมชน
20.	สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์	คลิก...ยิ้ม
21.	สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์	ลำปางสร้างสรรคืบสุข
22.	สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	โนนเขวา โมเดล
23.	สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	การส่งเสริมการมีส่วนร่วม “บ-ว-ร” สู่ต้นแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่
24.	สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ฟื้นฟูแม่ น้ำพิจิตร ดินชีวิตให้ชุมชน
25.	สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน	โครงการส่งเสริมการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ในการสูบน้ำเพื่อการเกษตร ภายใต้โครงการพลังงานชุมชนเพื่อชุมชนจัดการตนเองด้านพลังงาน ปี 2560
26.	สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน	โครงการสามก๊อณเส้า เขย่ามูลสัตว์และแสงแดด เป็นอาหารและจินตรา @ด้าแดน
27.	สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน	ร่วมคิด ร่วมสร้าง เส้นทางสู่ Krabi Goes Green ด้านพลังงาน
28.	สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข	ฮอมบุญ & ฮอมเฮลท์ (Health)
29.	จังหวัดปัตตานี	การบริหารจัดการขยะ
30.	จังหวัดลำพูน	อัตลักษณ์ผ้าลำพูน ด้วยวิถีการมีส่วนร่วมของคนลำพูน
31.	สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	บ่อน้ำร่วมแบ่งปัน : ระบบน้ำเพื่อการเกษตรยั่งยืน
32.	สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	ปางแดงใน “จากภูเขาสีทองสู่ภูเขาสีเขียว”

ประเภทรางวัลผู้นำหุ้นส่วนความร่วมมือ (Engaged Citizen) จำนวน 2 รางวัล

1.	คณะกรรมการจัดการน้ำชลประทาน แก่งคอย-บ้านหมอ (JMC)	การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของสถานีสูบน้ำแก่งคอย-บ้านหมอ
2.	นายรักที่ สุขประเสริฐ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 4 ตำบลย่านยาว อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร	ฟื้นฟูป่าแม่ น้ำพิจิตร ดินชีวิตให้ชุมชน

ประเภทรางวัลเลื่องลือขยายผล (Participation Expanded) จำนวน 3 รางวัล

1.	กรมควบคุมโรค	การดูแลสุขภาพของชุมชนที่เกิดจากปัญหาหมอกควัน : อำเภอบ้านไถ่ จังหวัดลำพูน
2.	กรมประมง	โครงการธนาคารผลผลิตสัตว์น้ำแบบมีส่วนร่วมแหล่งน้ำชุมชนหนองอีริง ชัยภูมิ และแหล่งน้ำหนองก่าน-สุขสำราญ หนองบัวลำภู
3.	สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์	กลไก Moc Biz Club ขับเคลื่อนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น สร้างรายได้ ให้ชุมชน (ผ้าฝ้ายยกดอกทอมือ ผ้าหมักโคลนหนองสูง และแป๋จ้อเขียวแม่สอด)

5 รางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ระดับชมเชย จำนวน 11 รางวัล

ลำดับ	หน่วยงาน / บุคคล / กลุ่มบุคคล
-------	-------------------------------

ประเภทรางวัลสัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change) จำนวน 10 รางวัลผลงาน

1.	กรมการพัฒนาชุมชน	โครงการขับเคลื่อนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง สู่ชุมชนต้นแบบแก้ไขปัญหา ยาเสพติดแบบมีส่วนร่วม บ้านบางประดู่ หมู่ที่ 6 ตำบลไทรมา อำเภอมืองนทบุรี จังหวัดนนทบุรี
2.	กรมเจ้าท่า	โครงการขุดลอกลำน้ำดาว ตำบลแม่ฮ้อ และตำบลสันมะเต็ด อำเภอกพาน จังหวัดเชียงราย
3.	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	การป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลบางแก้ว อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม
4.	กรมทรัพยากรธรณี	เครือข่ายเฝ้าระวังแจ้งเตือนธรณีพิบัติภัยดินถล่ม จังหวัดอุดรดิตถ์
5.	กรมทรัพยากรน้ำ	โครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูผืนป่าคลองพุดดินนาและลำน้ำสาขาแบบมีส่วนร่วม
6.	กรมประมง	ชุมชนประมงร่วมสร้าง รัฐร่วมคิด ดินชีวิตสู่กวันพะเยา
7.	กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ	บ้านพักฉุกเฉิน คนไร้ที่พึ่ง ห่วงใย ไม่ทิ้งกัน ของชุมชนตำบลป่าแดด อำเภอมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
8.	กรมส่งเสริมการเกษตร	"ชั้นโรง" จากแมลงเล็ก ๆ สู่การเลี้ยงเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชน ตำบลสระแก้ว อำเภอลำสนธิ จังหวัดจันทบุรี
9.	จังหวัดตราด	การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนตะกวาง
10.	สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง(องค์การมหาชน)	ธนาคารชุมชนโดยสถาบันเกษตรกร

ประเภทรางวัลผู้นำหุ้นส่วนความร่วมมือ (Engaged Citizen) จำนวน 1 รางวัล

1.	นายวีระชัย ไชยมงคล กำนันตำบลป่าแดด อ.เมืองเชียงใหม่ จ.เชียงใหม่	บ้านพักฉุกเฉิน คนไร้ที่พึ่ง ห่วงใย ไม่ทิ้งกัน ของชุมชนตำบลป่าแดด อำเภอมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
----	---	--

ผลการดำเนินงานระดับดีเด่น
รางวัลการบริหารราชการ
แบบมีส่วนร่วม
ประจำปี พ.ศ. 2563

รางวัลเลิศรัฐ

สาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม
ระดับยอดเยี่ยม
Best of the Best

ประเภทสัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วม
Effective Change

กองบัญชาการ กองทัพไทย

โครงการ แหล่งขอดี โมเดล

รูปแบบการบริหารจัดการน้ำ แบบบูรณาการอย่างยั่งยืน

รางวัลเลิศรัฐ

ในอดีตพื้นที่บ้านหลวง ตำบลแหล่งขอดี อำเภอรำาว จังหวัดเชียงใหม่ เกิดปัญหาภัยแล้งและอุทกภัย น้ำป่าไหลหลากท่วมบ้านเรือนทำลายชีวิตและทรัพย์สินของชาวบ้าน เกิดซ้ำแล้วซ้ำเล่าติดต่อกันกว่า 30 ปี บางปีโชคร้ายไฟป่าได้รับความเสียหายเหลือคณานับ โดยเฉพาะปี 2553 ชาวบ้านต้องประสบกับปัญหาอย่างรุนแรงในวงกว้าง ทำให้ดำรงชีพด้วยความยากลำบากแสนสาหัส เมื่อไร้อาชีพจึงบุกกรุกพื้นที่เขตอุทยานหาของป่ามาประทังชีวิต จนเกิดความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบกับชาวบ้านชุมชนในพื้นที่ กระทั่ง หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 สำนักงานพัฒนาภาค 3 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย (นพค.32 สนท.3) นำโดย พ.อ.สุพจน์ มาลาเนียม ผบ.นพค.32 (ยศและตำแหน่ง ขณะนั้น) กำลังปฏิบัติภารกิจใน ตำบลแหล่งขอดี ได้ตระหนักถึงความเดือดร้อนของประชาชนในปัญหาภัยพิบัติที่เกิดขึ้น จึงได้ร่วมกับ พระครูวรรัตนวิวัฒน์ ดร. เจ้าคณะตำบลแหล่งขอดี ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต.) และผู้นำชุมชนฝ่ายปกครองซึ่งมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทั้ง 9 หมู่บ้านหาแนวทางแก้ปัญหาแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน โดยใช้หลักการทรงงานของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เรื่องการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ กำหนดเป็น แหล่งขอดีโมเดลแก้ไขปัญหากลภัยแล้งและอุทกภัยซ้ำซากอย่างยั่งยืน และมีวิธีการจัดการน้ำอย่างเป็นระบบเพื่อให้ชุมชนมีน้ำใช้ตลอดปี ยกระดับชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของชุมชน พร้อมให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมด้วย

จากแผ่นดิน น้ำตานองหน้า สู่ดินแดน แห่งรอยยิ้ม

แนวทางการแก้ไขปัญหาในระยะเริ่มต้นโครงการ หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 นพค.32 สนก.3 ได้น้อมนำทฤษฎีการพัฒนา ตามแนวพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่9 เริ่มจากเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และพระปฐมบรมราชโองการ รักษา สืบสาน ต่อยอด ตามพระราชปณิธาน ส.10 เป็นกลไกหลัก (Key Actor) ในการแก้ปัญหา กัญพิบัติ เริ่มจากการสำรวจสภาพปัญหา ดันหาสาเหตุข้อเท็จจริง แสวงหาความร่วมมือ จัดเวทีประชาคม กับผู้นำชุมชนทุกหมู่บ้าน ดันหา “แก่น้ำและแก่ฝาย” ประชาญชาวบ้าน ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับน้ำเพื่อให้ข้อมูลชี้้นำการสำรวจการใช้น้ำตาม ลักษณะพื้นที่หรือภูมิประเทศ โดยชุมชนเข้ามาร่วมสำรวจลักษณะการใช้น้ำ การบริหารจัดการน้ำในแต่ละพื้นที่ทุกหมู่บ้านเพื่อเป็นข้อมูลจัดทำแผนแก้ปัญหา การหารือในครั้งแรก จัดเป็นเวทีสภากาแฟกับแกนนำชุมชนทุกหมู่บ้านร่วมกับเจ้าคณะตำบลไหล่งขอดเพื่อ ตกลงเป็นสัญญาใจร่วมฟันฝ่าแก้ปัญหาพร้อมกันอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นระบบในทุกมิติ ก่อนจะนำไปสู่การกำหนดการเปิดเวทีชุมชนระดับตำบลเพื่อเข้าถึง สู่การพัฒนา สำหรับ 5 ภาคีเครือข่าย ที่เข้ามาร่วมแรงร่วมใจประกอบด้วย

1. พระสงฆ์ทุกวัดทุกรูป
2. กำนันผู้ใหญ่บ้านในตำบลไหล่งขอดทุกหมู่บ้าน
3. องค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.)ไหล่งขอด
4. ชมรมผู้สูงวัยในตำบลไหล่งขอดทุกหมู่บ้าน และยังมียุวมแม่บ้าน เด็ก เยาวชน
5. หน่วยงานราชการในตำบลไหล่งขอดทุกหน่วยงาน อาทิ โรงเรียน ตำรวจ อุทยานแห่งชาติศรีล้านนา

ซึ่งทุกฝ่ายพร้อมเปิดใจพูดคุยกันระหว่างคนในชุมชนกับภาครัฐเพื่อรับฟัง ความต้องการจากชุมชน สร้างความเข้าใจ ร่วมคิดพิจารณากำหนดทางเลือก ในการแก้ปัญหา และร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผลประโยชน์ที่แตกต่างด้วย ความเท่าเทียมกัน บนทางสายกลาง ฐานความสัมพันธ์แน่นแฟ้นแบบเครือญาติ จนเกิด “ไหล่งขอดโมเดล”

จากนั้นได้ร่างพันธสัญญาที่เป็นฉันทามติร่วมกันเป็นกฎกติกาชุมชนในการดูแลป่าแต่อยู่ภายใต้กฎหมาย เพื่อดูแลป่าอย่างยั่งยืนจากหลักการปฏิบัติ 9 ประการ ดังนี้

1. สร้างฟายทคน้ำเพิ่มเติม
2. สร้างองค์ความรู้ด้านการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน
3. สร้างฟายชะลอความชุ่มชื้นตามแนว
พระราชดำริในพื้นที่ป่าต้นน้ำ
4. การปลูกป่าเพิ่มเติม
5. ปลูกฝังจิตสำนึกการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน
6. ร่วมกันป้องกันดูแลรักษาป่า
7. ขุดลอกแหล่งน้ำ
8. จัดทำแก้มลิง
9. ขุดคลองไส้ไก่

นอกจากเป็นรูปแบบการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนแล้ว ยังได้นำ 4 พันธกิจ เข้ามาประกอบการดำเนินงานด้วยได้แก่

งานป้องกันและปราบปราม โดยออกสำรวจข้อมูลและจัดทำข้อมูลพื้นที่เพื่อลดการบุกรุกป่า จัดชุดลาดตระเวนป่าร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่อุทยานฯ กับชุมชนและเปิดให้ชุมชนเป็นอาสาสมัครพิทักษ์ป่าเพื่อแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติ

งานด้านมวลชน คือ จัดให้ประชาอาสาอนุรักษ์ป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติ มีการอบรมราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.) ทุกหมู่บ้าน

งานปลูกจิตสำนึกโดยประชาสัมพันธ์และทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งไปศึกษาดูงานโครงการพระราชดำริในที่ต่าง ๆ และสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับชุมชนโรงเรียนทุกแห่งจนเกิดโครงการลูกเสือพิทักษ์ป่า

งานส่งเสริมอาชีพ มีการรวมกลุ่มจัดตั้งสหกรณ์และส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามศาสตร์พระราชา

“ สร้างเอกภาพ พิชิตภัยธรรมชาติ อย่างยั่งยืน ”

ความร่วมมือเป็นหนึ่งในเดียวของชุมชนตำบลไหล่งขอด เป็นพลังแห่งการเปลี่ยนแปลงจากแผ่นดินน้ำตานองหน้า มาเป็นดินแดนแห่งรอยยิ้ม ทำให้หน่วยงานต่างๆ ยินดีให้การสนับสนุน โดยมีเจ้าคณะตำบลไหล่งขอดเป็นผู้ถ่ายทอดความสำเร็จของไหล่งขอดโมเดล และได้มีการขยายผลจาก หมู่ที่ 6 ตำบลไหล่งขอด ไปสู่หมู่บ้านอื่นของตำบลไหล่งขอด และขยายผลต่อไปยังตำบลอื่นๆ ของอำเภอพรา้ว ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ที่ไหล่งขอด กลายเป็นต้นแบบให้หน่วยงานภาครัฐไปต่อยอดเป็น โครงการคนพรา้วรักป่าร่วมดูแลผืนป่า 878,558 ไร่ ครอบคลุม 109 หมู่บ้าน 11 ตำบลในเขตอำเภอพรา้ว และขยาย ไปยังอำเภอและจังหวัดใกล้เคียงเช่นแม่ฮ่องสอน เปลี่ยนจาก

ผู้บุกเบิก เป็น ผู้พิทักษ์ป่า

เกียรติภูมิและความภาคภูมิใจของชาวไหล่งขอด ในวันนี้ คือ พื้นที่บ้านหลวง หมู่ 6 และหมู่บ้านอื่นๆ ในตำบล ไหล่งขอดไม่เกิดอุทกภัยและภัยแล้ง มีความอุดมสมบูรณ์ ราษฎรในพื้นที่มีน้ำเพียงพอต่อการทำการเกษตรตลอดทั้งปี เสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็งชาวบ้านกว่า 4,644 คน ได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการน้ำอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง ทำให้มีเงินออม ชุมชนในไหล่งขอดร่วมกันจัดตั้งสภาบัน การเงินชุมชนบ้านหลวง หรือสหกรณ์ออมทรัพย์ไหล่งขอด มีเงินทุนหมุนเวียนประมาณ 45 ล้านบาท จากทุนประเดิม แต่ 1 ล้านบาทเท่านั้น โดยมีอดีตข้าราชการครู ผู้สูงวัย ในหมู่บ้านร่วมกันรับผิดชอบและบริหาร สหกรณ์ออมทรัพย์ ไหล่งขอดเป็นแหล่งเงินทุนของชาวไหล่งขอดที่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรมร้อยละ 80 ปลูกข้าว ข้าวโพด มันฝรั่ง มะม่วง และลำไย ปลูกข้าวเหนียวสันป่าตอง ข้าวหอมมะลิ ข้าวไรซ์ เบอร์รี่กว่า 2,400 ไร่ ข้าวโพดหวาน มันฝรั่ง มะม่วง ลำไย ที่เป็นพืชเศรษฐกิจรวม 1,500 ไร่

และเป็นหมู่บ้านต้นแบบในการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต จนเป็นแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนแบบเพียงพอ และแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ได้รับรางวัลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ดีเด่นระดับจังหวัด ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและพัฒนาหมู่บ้าน โดยได้รับรางวัลชนะเลิศโครงการ หมู่บ้านตัวอย่างตามรอยเท้าพ่อ ประเภทโครงการพัฒนาด้านแหล่งน้ำ ประจำปีงบประมาณ 2558 สำหรับผลดีด้านสังคม ประชาชนร่วมกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืน และให้การยอมรับเชื่อมั่นศรัทธาต่อกองบัญชาการกองทัพไทยและหน่วยงานภาครัฐเพิ่มมากขึ้น

ส่วนเกษตรกรที่ไม่มีสวนไร่นาของตัวเองสามารถเช่าพื้นที่ทำกินกับเกษตรกรรายอื่น ๆ หรือโดยกรณีอื่นใดเพื่อให้ได้มาซึ่งโอกาสในการลงทุน ที่สำคัญสถิติการบุกเบิกป่าเป็นศูนย์คือไม่มีการบุกเบิกป่าอีกเลย เนื่องจากได้กันพื้นที่ป่าไม่ให้บุกรุกต่อ ทำให้ประเทศไทยได้ผืนป่าชุดแรกคืน 187,500 ไร่ ความสุขที่เกิดขึ้นประชาชนมีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวไทยมาโดยตลอด อีกทั้งได้เผยแพร่แนวทางการดำเนินงานตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ให้แก่ราษฎรในชุมชนอื่น ๆ ได้ศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำไปประยุกต์ปรับใช้ในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นต่อไป.

ปัญหา

พื้นที่ล่งขอเกิดปัญหาภัยแล้ง และอุทกภัยน้ำป่าไหลหลากท่วม บ้านเรือนประชาชนและดอกไฟ ป่ามาหลายปี จนกลายเป็นภัย พิบัติซ้ำซาก

วัตถุประสงค์

เพื่อแก้ปัญหาภัยพิบัติซ้ำซากให้ กับชุมชนล่งขออย่างยั่งยืน

เป้าหมาย

การจัดการน้ำอย่างเป็นระบบให้ ชุมชนมีน้ำใช้ตลอดไป

ปัจจัยความสำเร็จ

- พระบารมีของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
- การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนใน ต. โหล่งขอ
- ภาวะผู้นำ การเปิดใจ และความสามัคคี ของทุกฝ่าย
- ความชำนาญ และองค์ความรู้ของทหาร

โหล่งขอโมเดล :

รูปแบบการบริหารจัดการน้ำ แบบบูรณาการอย่างยั่งยืน

ผลสำเร็จ / ผลลัพธ์

ผลต่อองค์กรและชุมชน

1. ตำบลโหล่งขอไม่เกิดอุทกภัยและภัยแล้ง และมีน้ำใช้เพื่อการอุปโภคบริโภค และการเกษตรทั้งปี
2. ประชาชนมีความรัก ความสามัคคี

ผลต่อประเทศ

1. เป็นตำบลนำร่องแห่งแรกของประเทศไทยป้องกันการบุกรุกป่าได้แบบยั่งยืนและขยายไปยังอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง
2. เป็นต้นแบบให้หน่วยงานภาครัฐไปต่อยอด

ผลกระทบ

ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เกิดการออมของชุมชน จนสถาบันการเงินชุมชนบ้านหลวงมีเงินทุนหมุนเวียนประมาณ 45 ล้านบาท จากทุนประเดิม 1 ล้านบาท

สำรวจสภาพปัญหา/
ข้อเท็จจริง

วิเคราะห์ผู้มีส่วนได้
ส่วนเสีย

ให้ข้อมูลและทำความเข้าใจเกี่ยวกับ
ปัญหา สาเหตุ แลกเปลี่ยนข้อมูล
รับฟังความคิดเห็นแลกเปลี่ยน
แนวคิดและนำเสนอแนวทาง
การแก้ไขปัญหของพื้นที่ และ
แนวทางการพัฒนาตามแนวทาง
พระราชดำริ

แนวทาง
การแก้ปัญหา

แนวทางพระราชดำริ
การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

หลักการปฏิบัติ
9 ประการ

กติกาสุมชน

ไหล่งซอดโมเดล

โหล่งชอดโมเดล

9 หลักการปฏิบัติ ประการ

สร้างองค์ความรู้
ด้านการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติ
สิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน

ชุมชนรักษาและหวงแหน
พื้นที่ป่าที่เป็นต้นกำเนิด
ของแหล่งต้นน้ำ

สร้างฝายชะลอ
ความชุ่มชื้น
ตามแนวพระราชดำริ
ในพื้นที่ป่าต้นน้ำ

สร้างฝายกตน้ำเพิ่มเติม

ขุดคลองไส้ไก่

ปลูกจิตสำนึกการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน

ปลูกป่าเพิ่มเติม

ร่วมกันป้องกันดูแลรักษาป่า

จัดทำแก้มลิง

ขุดลอกแหล่งน้ำ

รางวัล การบริหารราชการ แบบมีส่วนร่วม

ประเภทผู้นำหุ้นส่วน
ความร่วมมือ
Engaged Citizen

ระดับดีเด่น

พระครูวรรัตนวิวัฒน์ ดร.
เจ้าอาวาสวัดบ้านหลวง
และเจ้าคณะตำบลโหล่งขอด

โครงการโหล่งขอดโมเดล :
รูปแบบการบริหารจัดการน้ำ
แบบบูรณาการอย่างยั่งยืน

พระครูวรรัตนวิวัฒน์ ดร. เจ้าอาวาสวัดบ้านหลวงและเจ้าคณะตำบลโหล่งขอดอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพระนักพัฒนา ร่วมดำเนินโครงการโหล่งขอดโมเดล กับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 สำนักงานพัฒนาภาค 3 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย (นพค.32 สนท.3) ในการช่วยหยุดการบุกรุกป่า ดูแลทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาชุมชนโหล่งขอดให้พ้นจากภัยธรรมชาติ เนื่องจากพื้นที่โหล่งขอดประสบปัญหาภัยแล้งและอุทกภัย มีน้ำป่าไหลหลากท่วมบ้านเรือนประชาชนทุกปี นอกจากนี้ยังประสบปัญหามีผู้บุกรุกทำลายป่าและทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน รวมทั้งชุมชนขาดความเข้าใจต่อบทบาทและนโยบายของเจ้าหน้าที่จากรัฐ ส่งผลให้เกิดความไม่เข้าใจกันระหว่างภาครัฐและประชาชน ชาวบ้านจึงไม่ให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหา

พระคุณเจ้าท่านพระครูวรรณวิวัฒน์ได้ช่วยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานราชการต่างๆ โดยสานพลัง บวร (บ้าน วัด โรงเรียน) และช่วยสร้างจิตสำนึกให้ชุมชนช่วยกันรักษาป่า ต้นน้ำ ให้สามารถทำมาหากินเพียงพอกต่อการเลี้ยงชีพ เป็นผู้นำให้ชาวบ้านเข้าร่วมสร้าง “แหล่งขอดีโมเดล” โดยพระครูได้เสนอ 5 ภาติเดรีอช่ายในต.โหล่งขอต ประกอบด้วย พระสงฆ์ทุกวัดทุกรูป กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในตำบลโหล่งขอตทุกหมู่บ้าน อบต.โหล่งขอต ชมรมผู้สูงอายุในตำบลโหล่งขอตทุกหมู่บ้าน กลุ่มแม่บ้าน เด็ก เยาวชน หน่วยงานราชการในตำบลโหล่งขอตทุกหน่วยงาน เพื่อเป็นตัวแทนของชุมชนในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่แบบมีส่วนร่วม จูงใจโดยใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนาให้สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับประโยชน์ ร่วมตรวจสอบและประเมินผล เพื่อสนับสนุนซึ่งกันและกัน มุ่งเน้นความมีศรัทธา ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน พร้อมเผยแผ่และบำรุงพระพุทธศาสนา โดยใช้หลักธรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรมทุกระดับ เพื่อยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนแบบพึ่งตนเองและยั่งยืน รวมทั้งมีการสร้างศูนย์ฝึกอาชีพประจำตำบลโหล่งขอต เพื่อสร้างงานและรายได้แก่ผู้สูงอายุกลุ่มแม่บ้าน เยาวชน ทั้งการแปรรูปการเกษตร เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ งานหัตถกรรมพื้นบ้าน

ซึ่งศูนย์ดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของโครงการโหล่งขอตโมเดล เพื่อยกระดับและพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนและเสริมสร้างบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ปัญหา มีการเปิดเผยข้อมูลความเป็นจริงแสดงให้เห็นถึงความเท่าเทียมกัน บนทางสายกลางบนฐานความสัมพันธ์แบบเครือญาติ จนมีฉันทามติร่วมกันในการตั้งกฎกติกาชุมชนในการดูแลป่า ภายใต้คำกฎหมาย นอกจากนี้พระครูยังเป็นผู้ร่วมจัดตั้งโครงการหมู่บ้านตัวอย่างตามรอยเท้าพ่อกับ นพค.32 สนค.3 ศูนย์การเรียนรู้ป่าชุมชนและศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน เครือข่ายมหาวิทยาลัยชีวิตพร้าวเพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนมีที่เรียนใกล้บ้าน ด้วยเห็นว่าการศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาทุกด้าน เป็นผู้จัดตั้งกองทุนให้ความช่วยเหลือนักศึกษาโดยการให้กู้ยืมจ่ายค่าเทอม และเป็นผู้ก่อตั้งกองทุนช่วยเหลือกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและหน่วยงานราชการ รวมทั้งเป็นผู้ให้การสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน จนได้รับเกียรติบัตรและโล่เกียรติคุณมากมายทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

ผลจากการขับเคลื่อนแหล่งขอดีโมเดลของพระครูทำให้เกิดการพูดคุยกันระหว่างคนในชุมชนกับภาครัฐเกิดความเข้าใจกันมากขึ้น มองเห็นปัญหาร่วมกันและพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาไปด้วยกัน ชุมชนยินยอมคืนพื้นที่ป่าด้วยความสมัครใจ มีการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อเกษตรกรรม เป็นเกษตรอินทรีย์ต้นแบบ รวมทั้งมีการจัดทำผังเมืองรวมหรือพื้นที่สีเขียว 100% แหล่งขอดีกลายเป็นชุมชนต้นแบบการสร้างจิตสำนึกให้คนอยู่ร่วมกับป่า การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และป่าต้นน้ำ ความสำเร็จของแหล่งขอดีโมเดลเป็นที่

ประจักษ์ในการแก้ไขปัญหาคอขวดภัยแล้ง น้ำมีพอที่จะทำการเกษตรได้อย่างต่อเนื่องจนปัจจุบัน ประชาชนกว่า 4,644 คน ได้ประโยชน์ ชุมชนบ้านหลวงสามารถทำการเกษตรได้ทั้งปี เป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบที่นำศาสตร์พระราชามาปฏิบัติตามคำสอนพ่อ พลิกฟื้นผืนป่า สร้างแหล่งผลิตเกษตรอินทรีย์ที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค เพิ่มมูลค่าผลผลิต ตอบโจทย์ความต้องการของตลาด การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นพลังชุมชนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ภายในหมู่บ้าน เช่น ศูนย์การเรียนรู้ดินตามรอยเท้าพ่อ การบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ศูนย์การเรียนรู้เกษตรผสมผสานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งได้ป่าคืนให้ประเทศผืนแรกจำนวน 187,500 ไร่ สถิติบุกรุกป่าทำลายป่าเป็น 0 เนื่องจากได้กันพื้นที่ป่าไม่ให้บุกรุกต่อ และเป็นตำบลนำร่องแห่งแรกของประเทศไทยป้องกันการบุกรุกป่าได้แบบยั่งยืน จนเป็นต้นแบบให้หน่วยงานภาครัฐไปต่อยอดเป็นโครงการคนพรวรรักป่าในการดูแลผืนป่า 878,558 ไร่ ครอบคลุม 109 หมู่บ้าน 11 ตำบลในเขต อ.พรวน และขยายไปยังอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง โดยเปลี่ยนจาก

ผู้บุกรุก เป็น ผู้พิทักษ์ป่า

โครงการ โหล่งขอดโมเดล

รูปแบบการบริหารจัดการน้ำ แบบบูรณาการอย่างยั่งยืน
ตำบลโหล่งขอด อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

“ผู้นำหุ้นส่วนความร่วมมือ
และกลไกการขับเคลื่อน”
5 ภาค *เครือข่าย
ของชุมชนในลุ่มขอด*

คุณครูอรรณวิวัฒน์

พระครูอรรณวิวัฒน์ ดร.

เจ้าอาวาสวัดพระธาตุดอยเวียง
เจ้าคณะตำบลโหล่งขอด อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่
ประธานโครงการคนพร้าวรักษ์ป่า

5 ภาค หมายถึง ท้องถิ่น ท้องที่ ชุมชน หน่วยงาน หน่วยงานภาครัฐ อุทยานแห่งชาติศรีลานนา องค์การบริหารส่วนตำบลโหล่งขอด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเครือข่าย ที่เข้าร่วมพัฒนา หากแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน เพื่อทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลโหล่งขอด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเครือข่ายขยายผลเกิดการทำเป็นต้นแบบ เน้นการพึ่งตนเองและไปสู่ความสำเร็จทางด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและตำบลน่าอยู่ **หน่วยงาน องค์กร และแหล่งประโยชน์** ตำบลต้นแบบมีการทำงานร่วมกับ 5 ภาค ได้แก่

1. **พระสงฆ์ สามเณร**
2. **ชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้าน**
3. **องค์การบริหารส่วนตำบลโหล่งขอด**
4. **กลุ่มสตรีแม่บ้าน เด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุ และอาสาสมัครสาธารณสุข**
5. **ส่วนราชการต่าง ๆ เช่น โรงเรียน ตำรวจ อุทยานแห่งชาติศรีลานนา**

ทั้งนี้การขับเคลื่อนชุมชนของตำบลโหล่งขอดจะให้ความสำคัญในเรื่องของการทำางานแบบบูรณาการกับทุกภาคส่วน โดยเฉพาะกลุ่ม 5 ภาคหลัก จะขาดภาคประชาชนหรือภาคราชการส่วนหนึ่งส่วนใดไม่ได้ เป็นความรักสามัคคี ความเอื้ออาทรต่อกันให้ความสำคัญเสมอภาคกันเพื่อทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ร่วมกัน 3 ประการ คือ

- 1.) เพื่อแก้ไขปัญหามลภาวะทางอากาศและภัยพิบัติธรรมชาติ
- 2.) เพื่อสร้างระบบนิเวศน์ให้เกิดความสมดุล โดยเฉพาะการบริหารจัดการแหล่งน้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 3.) เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ มีกรมประกอบสัมมาอาชีพได้อย่างปกติสุข มีความสุขและมีคุณภาพชีวิตอยู่แบบพอเพียงตามวิถีชุมชนโหล่งขอด ปราศจากความหวาดระแวงซึ่งกันและกันสามารถทำงานร่วมกันในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ด้วยดี

INNOTEC

ปรับเพื่อเปลี่ยนนบริการภาครัฐ

รางวัล การบริหารราชการ แบบมีส่วนร่วม

ประเภทเปิดใจ ใกล้ชิดประชาชน Open Governance

ระดับดีเด่น

กรมสรรพากร

กรมสรรพากรโปร่งใส ทันเวลาและประชาชน สามารถนำข้อมูล ไปใช้ประโยชน์ต่อได้

ด้วยบทบาทหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีเพื่อนำมาเป็นรายได้ในการพัฒนาประเทศ กรมสรรพากรจึงมีความจำเป็นในการพัฒนา และยกระดับการจัดเก็บภาษีให้มีประสิทธิภาพสูงมากยิ่งขึ้น โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์ D drive เพื่อขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ Open Governance ด้วยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ และปรับใช้เป็นเครื่องมือปฏิบัติงาน ที่เน้นให้ความสำคัญต่อการปรับปรุงบริการโดยยึดผู้เสียภาษีเป็นศูนย์กลาง (Taxpayer Centric) และมีการบูรณาการทำงานร่วมกันในทุกภาคส่วน เพื่อเชื่อมโยงฐานข้อมูล (Big Data) ให้ประชาชนเข้าถึงการบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้อหัวใจหลักในการปฏิบัติงาน ที่เน้นสร้างความพึงพอใจและความผูกพันของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนั้น การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ และพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน ให้มีความคล่องตัว รวดเร็ว มีความโปร่งใส และทันต่อสถานการณ์ จึงเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา รวมถึงการให้ความสำคัญต่อข้อมูลสารสนเทศ และช่องทางการสื่อสาร ที่มีความถูกต้อง แม่นยำ ที่เที่ยงตรง และครอบคลุมได้อย่างทั่วถึง ทั้งข้อมูลสารสนเทศที่สอดคล้องกับการกิจภายใน และภายนอกองค์กร และข้อมูลสารสนเทศที่ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องการ

การสื่อสารสองทาง ผ่านระบบไอที

กรมสรรพากรมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารด้านภาษีอากรผ่านช่องทางสื่อสารออนไลน์ที่หลากหลาย เช่น Facebook Twitter Line@ เว็บไซต์ รวมถึงการสร้าง Tax Ambassador ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความรู้เกี่ยวกับภาษี และสร้างทัศนคติที่ดีในการเสียภาษี มีกระบวนการออกแบบข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ โดยใช้ Big Data และ Citizen Feedback ภายใต้แนวคิด User Experience Design คือ การเก็บข้อมูลจากประสบการณ์ของผู้ใช้งานจริงผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ หรือข้อร้องเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลปฐมภูมิในการนำมาใช้พัฒนาการบริการ โดยมีการจำแนกข้อมูลที่ได้รับจากกลุ่มผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามพันธกิจออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่

- 1 ผู้รับบริการปัจจุบัน** คือ ผู้เสียภาษีอากรทุกประเภท ภาษีรัฐบาล กระทรวงการคลัง
- 2 ผู้รับบริการในอนาคต** คือ กลุ่มเยาวชน นักเรียน นิสิต นักศึกษา ผู้เสียภาษีที่ยังไม่เข้าสู่ระบบฐานภาษี
- 3 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย** คือ ประชาชน หน่วยงานภาครัฐ /รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา

และกำหนดจุดให้บริการที่ผู้เสียภาษีมีปฏิสัมพันธ์กับกรมสรรพากร (Citizen Touch Point) ผ่านหน่วยให้บริการ ได้แก่ สำนักงานสรรพากรภาค สำนักงานสรรพากรพื้นที่ และสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา หนังสือราชการที่กรมสรรพากรใช้ในการติดต่อ เช่น หนังสือออกตรวจแนะนำ หนังสือแจ้งขอคืนภาษี และช่องทางการให้บริการอื่น เช่น เว็บไซต์กรมสรรพากร การประชุมร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ การจัดอบรม/สัมมนาความรู้ทางภาษี เพื่อได้รับข้อมูลที่เที่ยงตรง

ในกระบวนการแบบแนวทางดำเนินงานเพื่อรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ หรือข้อร้องเรียน ได้กำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบ วิธีการ และระยะเวลาดำเนินการ ผ่านกระบวนการสื่อสารแบบ Two-way Communication โดยเน้นการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาสนับสนุนเพื่อรับข่าวสารตอบกลับเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ใช้ระบบสำรวจความพึงพอใจ Citizen Feedback ผ่าน QR Code บน Smartphone/Tablet ณ จุดให้บริการที่ สส., การนำ AI มาใช้พัฒนา Chat Bot นอกรีต บนเว็บไซต์ กรมสรรพากร, การนำเครื่องมือ Sentiment Analysis มาใช้ติดตามความรู้สึกที่เกี่ยวกับกรมสรรพากร บน Social Media, ระบบแจ้งข้อร้องเรียนผ่าน RD Smart Tax Application, ระบบแจ้งเบาะแสแหล่งภาษีบนเว็บไซต์ กรมสรรพากร, การโทรศัพท์ผ่านระบบถาม-ตอบโดยตรงกับเจ้าหน้าที่ RD Intelligence Center 1161 และการจัดโครงการ RD go Campus เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากกลุ่มนักเรียน นิสิต นักศึกษา

ท่านสามารถเตรียมข้อมูล จากผู้ให้บริการที่เชื่อมต่อ Open API

iTAX
iTAX Pro Application

noon
www.noon.in.th/tax

เพื่อยื่นแบบ ภ.ง.ด. 91 ผ่าน "RD Smart Tax" ได้แล้ววันนี้

กรมสรรพากร | ศูนย์ सेवा 1161
The Revenue Department | RD Intelligence Center : 1161

จากข้อมูลตอบกลับทั้งหมดที่ได้รับ กรมสรรพากร ได้จัดทำรายงานสรุปความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ หรือข้อร้องเรียนเสนอกรมสรรพากรภายในเวลาที่กำหนด (Real Time, รายวัน/เดือน/ไตรมาส/6 เดือน/ปี) และกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนงาน /โครงการทุกปีงบประมาณ เพื่อออกแบบและปรับปรุงการปฏิบัติงานและการให้บริการให้ตรงตามความต้องการของแต่ละกลุ่มผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ทั้งนี้ การประเมินในด้านต่าง ๆ มีตัวเลขแสดงผลได้แก่ ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ในระดับดีมาก โดยได้คะแนนถึงร้อยละ 86.29 รวมถึงผลความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อกรมสรรพากรสูงเกินกว่าร้อยละ 90 ทั้งยังทำให้ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความเชื่อมั่นต่อการบริหารราชการของกรมสรรพากรภายใต้หลักธรรมาภิบาล โดยได้คะแนนอยู่ที่ร้อยละ 94.56 ซึ่งสูงกว่าในปีงบประมาณ พ.ศ.2561 และผลความพึงพอใจของผู้รับบริการที่ได้ทำการผ่านระบบ Citizen Feedback สูงเกินกว่าร้อยละ 90 ขณะที่ผลการประเมิน ทางกรมฯ ได้นำมาต่อยอดเพื่อการปรับปรุงการบริการให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากขึ้น อาทิ การดำเนินการที่โดดเด่นของกรมฯ ในการนำความคิดเห็นของผู้ประกอบการ SMEs มาปรับปรุงการบริการ เช่น การจัดทำมาตรการบัญชีชุดเดียวและงบการเงินให้ถูกต้องและสอดคล้องกับสภาพที่แท้จริงของกิจการ จนนำมาสู่แนวทางร่วมกับหน่วยงานต่างๆ กำหนดเป็นพระราชบัญญัติกเว้นเบี้ยปรับเงินเพิ่มภาษีอากรและความรับผิดทางอาญา เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการเกี่ยวกับภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร พ.ศ. 2562 และระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ (e-Donation) ด้วยการเชื่อมโยงข้อมูลการบริจาคผ่านสถาบันการเงินและสถาบันศาสนา เป็นต้น

ผลดำเนินการดังกล่าวทำให้สามารถนำข้อมูลมาปรับปรุงการบริการด้านจัดเก็บภาษีได้ตรงเป้าหมาย ช่วยสร้างความมั่นคงทางรายได้ของประเทศ สร้างนวัตกรรมเชิงนโยบายที่ตรงกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง บริการตรงใจและตรงกับความต้องการของประชาชน ด้วยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (Co-Operation) และการยึดลูกค้าเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาระบบ (Customer Centric) ผ่านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการปรับปรุงกระบวนการ (Digital Transformation)

จัดเก็บภาษีทันสมัย ใส่ใจบริการ
ยึดมั่นธรรมาภิบาล เพื่อพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมไทย

DIGITAL RD
2020

\$ TAX COLLECTION
เก็บภาษีตรงเป้าหมาย

TAX POLICIES
นโยบายตรงกลุ่ม

TAX SERVICES
บริการตรงใจ

D²DRIVE

D
DIGITAL
TRANSFORMATION

การนำเทคโนโลยี
ดิจิทัลมาปรับปรุง
/ปรับใช้กับกระบวนการ
งานที่
รับผิดชอบ

D
DATA
ANALYTICS

การจัดการและ
นำข้อมูลมา
วิเคราะห์
ในงานที่
รับผิดชอบ

R
REVENUE
COLLECTION

กลยุทธ์ในการจัดเก็บ
/ส่งเสริมจัดเก็บให้
เป็นไปตามเป้าหมาย

I
INNOVATION

การสร้างและส่งเสริมวัฒนธรรม
องค์กรใน
การสร้าง
นวัตกรรม

V
VALUES

การขับเคลื่อน
สรรพากร
คุณธรรม
- I AM RD
- HAS

E
EFFICIENCY

การเพิ่ม
ประสิทธิภาพคน
(Smart People)
และประสิทธิภาพ
งาน (Smart
Office)

Digital Transformation

Registration	Filing	Payment	Refund	Operation Services	Debt	Audit
<p>ข้อมูลกรมการปกครอง</p> <p>เชื่อมโยงชื่อ/เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากรกับกรมการปกครอง</p> <p>จดทะเบียน NID กับ DBD</p> <p>เชื่อมโยงเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากรกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า</p> <p>e-VAT Registration</p> <p>จดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการทางเว็บไซต์ของกรมสรรพากร</p>	<p>E-Filing/Open API</p> <p>E-FILING</p> <p><small>อีไฟล์ซิ่ง อีระบบส่งชำระภาษีออนไลน์</small></p> <p>iTAX</p> <p>My TAX Account</p> <p>เชื่อมโยงข้อมูลสหกรณ์</p> <p>Financial Statement</p> <p>กับ DBD e-Filing</p> <p>เชื่อมโยงงบการเงิน</p> <p>เฉพาะนิติบุคคลที่ยื่นงบการเงินผ่าน DBD e-Filing และยื่นแบบผ่านระบบ e-Filing เท่านั้น</p> <p>Open ภ.พ. 30</p> <p>transition Period สำหรับ Open API ให้ส่งข้อมูล ภ.พ.30</p>	<p>ช่องทางชำระที่ สส./Online</p> <p>ATM</p> <p>Counter Services</p> <p>Internet Banking</p> <p>Mobile Banking</p> <p>Credit Card</p> <p>Debit Card</p> <p>QR Code</p> <p>Tax Smart Card</p>	<p>คืนเงินภาษีมูลค่าเพิ่ม</p> <p>เข้าบัญชีธนาคาร</p> <p>*เฉพาะผู้ประกอบการส่งออกที่ดีที่ได้จดทะเบียนยื่นคำร้อง ภ.พ.13 เท่านั้น</p> <p>VRT Blockchain</p> <p>คืนเงินภาษีมูลค่าเพิ่มให้กับนักท่องเที่ยว</p>	<p>e-Tax Invoice</p> <ul style="list-style-type: none"> By Email Host to Host Blockchain โครงการนำร่องจัดทำ ส่งมอบ จัดเก็บ e-Invoice Blockchain <p>e-Withholding TAX</p> <ul style="list-style-type: none"> Host to Host ให้ธนาคารเป็นตัวกลาง <p>e-Stamp Duty</p> <p>เริ่มใช้สำหรับตราสารอิเล็กทรอนิกส์ 5 ตราสาร (จำทำของ, กุยืม, คำประกัน, ใบมอบอำนาจ, ใบมอบฉันทะ)</p>	<p>ระบบ e-Tax Debt Warning</p> <p>ระบบเตือน ผ่อนชำระ</p>	<p>Risk-Based Analysis</p> <p>แบ่งกลุ่มสี/กลุ่มเสี่ยง</p> <p>Network Analysis</p> <p>หาเครือข่ายกลุ่มที่มีความเสี่ยง</p>

Customer Centric

<p>Information</p>	<p>น้องอารี</p> 	<p>TAX Ambassador</p> <p>เครือข่าย Expert</p> <p>ตอบปัญหาภาษีในทุกพื้นที่</p>	<p>User Experience (UX) Landing Page</p> 	<p>SME 360°</p> 	<p>TAX Calendar</p> <p>ปฏิทินแจ้งเตือนกำหนดเวลาขึ้นแบบบน Google Calendar</p>
---------------------------	---	---	---	---	--

**สานพลัง
สาธารณสุข
เพื่อฟื้นฟูชีวิตที่ดี
ของชุมชน**

รางวัล การบริหารราชการ แบบมีส่วนร่วม

**ประเภทสัมฤทธิ์ผล
ประชาชนมีส่วนร่วม**
Effective Change

ระดับดีเด่น

กรมการแพทย์

โครงการรวมพลัง เยียวยา ผู้ติดฝิ่น สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

การเสพติดฝิ่นของประชากรกลุ่มชาติพันธุ์ ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่สูงตามแนวตะเข็บชายแดนไทยทางภาคเหนือ ยังคงเป็นปัญหาเรื้อรังที่มีต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน โดยประมาณการเมื่อปี 2555 ว่ามีผู้เสพติดฝิ่นจำนวน 15-20 ราย/กลุ่มบ้าน และจากสถิติของโรงพยาบาลชยปราการ อำเภอชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ ที่รวบรวมไว้ เป็นข้อมูลที่ยืนยันถึงแนวโน้มการเสพติดที่มากขึ้น โดยพบว่า จากปี 2550-2555 มีจำนวนผู้ติดฝิ่นเข้ารับการบำบัดรักษาที่ทางโรงพยาบาลเฉลี่ยปีละ 40 ราย ในปี 2556 เพิ่มขึ้นเป็น 90 ราย และยิ่งเพิ่มสูงขึ้นเป็น 310 รายในปี 2562 และหากรวมตัวเลขจาก 7 อำเภอ 3 เขตจังหวัดได้แก่ เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน และตาก มีมากถึง 2,288 คน ประกอบกับความสามารถในการจัดบริการการบำบัดรักษาที่เน้นรูปแบบการตั้งรับไม่สามารถครอบคลุมได้ทุกพื้นที่ อันเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านทรัพยากร และการดำเนินงานแบบแยกส่วนของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ส่งผลให้ผู้ป่วยกลับไปติดซ้ำทำให้ไม่หลุดพ้นจากการเป็นผู้ด้อยโอกาส และยากไร้ ผู้หญิงต้องรับการละเมิดถูกรบกวนรื้อ ชุมชนไม่น่าอยู่ขาดความปลอดภัย ไม่สามารถพึ่งตนเองได้

ในระยะต่อมา ได้ขยายการบำบัดในระดับอำเภอ มีการ แต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของ อำเภอ ครอบคลุมทุกภาคส่วน กำหนดบทบาทหน้าที่ และร่วม กันดำเนินการในทุกขั้นตอนการบำบัด ได้แก่ การค้นหาและจูงใจ เพื่อเข้าสู่การบำบัด การคัดกรองและจำแนกความผิดปกติของ การใช้ยาและสารเสพติด การบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพ และการติดตามผล โดยจะดำเนินการในชุมชนที่มีความปลอดภัย และให้ความร่วมมือก่อน มีการประชุมของคณะกรรมการ ระดับอำเภอ เพื่อสรุปผลการดำเนินการ และร่วมกันแก้ไข ปัญหาอุปสรรคต่างๆ เป็นประจำทุกเดือน ส่วนทีม สบยช. จะให้คำปรึกษา ประสานการแก้ไขปัญหในระดับนโยบาย บริหารจัดการงบประมาณ นิเทศติดตาม และถอดบทเรียน การดำเนินงานและวิจัยทุกปี จนสามารถจัดวางระบบได้คงที่ และทีมผู้บำบัดสามารถดำเนินการด้วยตนเองได้

จากนั้น ได้ขยายผลการดำเนินการ และการพัฒนาสู่ ความยั่งยืน โดยผลักดันการบำบัดผู้ติดยาเข้าสู่ระบบการ ทำงานปกติ สามารถนำรูปแบบและแนวทางดำเนินการประยุกต์ ใช้ในพื้นที่อื่นๆ อีก 25 ชุมชน ใน 7 อำเภอของจังหวัด แม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดตาก เพื่อให้บริการ ดูแลสุขภาพแบบองค์รวมทั้งยาเสพติดและการเจ็บป่วยอื่นๆ ครอบคลุมพื้นที่ ช่วยให้ผู้ป่วยเข้าถึงบริการได้อย่างทั่วถึง อีกทั้ง สามารถนำองค์ความรู้ไปขยายผลในพื้นที่อื่นใน 10 จังหวัด ภาคเหนือของประเทศไทยที่มีบริบทในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร อีกด้วย

ประสานพลังแนวร่วม บริการถึงพื้นที่

กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข โดยสถาบัน
บำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี
(สบยช). จึงได้ปรับกลยุทธ์การบำบัดผู้ติดยาเสพติดด้วยการ
บูรณาการดูแลแบบองค์รวมทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม
อย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการในการลด
การติดยาเสพติด ยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้ยากไร้และด้อยโอกาส
ที่ติดยาเสพติด และครอบครัวให้ดีขึ้น ผู้ติดยาเสพติดและครอบครัว
สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีอาชีพ มีรายได้เพียงพอในการ
ดำเนินชีวิต สามารถเข้าถึงบริการของภาครัฐ มีสิทธิเสรีภาพขั้น
พื้นฐานในการดำเนินชีวิต และได้รับสิทธิการดูแลสุขภาพ
อย่างเท่าเทียมตามหลักสิทธิมนุษยชน และส่งต่อให้ชุมชนซึ่งเป็น
เจ้าของพื้นที่ได้ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมประเมินเพื่อ
พัฒนาแก้ปัญหาในพื้นที่อย่างยั่งยืน ผ่านความร่วมมือของ
สาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข
ฝ่ายปกครองท้องถิ่น ตำรวจ ทหาร ผู้นำ แกนนำในชุมชน
อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน และ NGO

ทั้งนี้ กำหนดแนวทางการบริการโดยให้ถือว่าผู้เสพเป็น
ผู้ป่วย และต้องให้บริการเชิงรุก บำบัดรักษาในพื้นที่โดยใช้
ชุมชนเป็นฐาน และสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยแบ่ง
การดำเนินการออก 2 ทีม ได้แก่ ทีม สบยช. เป็นทีมบริหาร
และวิชาการ และทีมในพื้นที่ ได้แก่ ทีมเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล
ไชยปราการเป็นทีมผู้บำบัด

การดำเนินงานในระยะเริ่มต้น ทีมสบยช.จะพัฒนา
ศักยภาพผู้ประกอบการ ปรับทัศนคติ และสร้างเครือข่าย
ความร่วมมือในชุมชนให้ร่วมดำเนินการไปพร้อมกัน ทั้ง
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ฝ่ายปกครองท้องถิ่น ตำรวจ ทหาร
ผู้นำ แกนนำในชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน และ NGO
โดยชี้แจง เผยแพร่แนวคิด เพื่อสร้างความเข้าใจในการดูแล
ผู้ติดยาเสพติด รับฟังความคิดเห็น และจัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้
ความรู้ ร่วมคิด วิเคราะห์ กำหนดเป้าหมาย และวางแผน
ดำเนินการร่วมกันในการสร้างรูปแบบการดูแลผู้ติดยาเสพติดในชุมชน
โดยชุมชน ด้วย Mobile clinic และศูนย์ลดอันตรายจากการ
ใช้ยาเสพติด (Drop in center) ซึ่งเป็นการบำบัดรักษาและ
ฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแบบบูรณาการหน่วยงานเครือข่ายจาก
หลายภาคส่วน ที่มีการประสานองค์ความรู้ที่หลากหลายเข้ามาช่วย
ให้เกิดการบริการครอบคลุมทุกมิติ

ตัวแบบผลสำเร็จ ระหว่างประเทศ

ผลสำเร็จที่ได้รับจากการดำเนินงานในพื้นที่ ไม่เพียงสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในพื้นที่อำเภอไชยปราการ แต่สามารถสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาผู้ติดยาเสพติด และกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน กำหนดทีมการบำบัดรักษาผู้เสพติดฟื้นฟูของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน ร่วมบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานทุกขั้นตอน โดยสามารถจัดตั้งศูนย์ Drop-in center รวมเป็น 4 แห่ง ในพื้นที่อำเภอไชยปราการ และขยายผลเป็น 25 แห่ง ใน 7 อำเภอของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ และตาก มีจำนวนผู้ติดยาเสพติดในชุมชนที่เข้ารับการรักษาจาก 90 คนในปี 2556 เพิ่มขึ้นเป็น 310 คนในปี 2562 และขยายผลเป็น 2,288 คน โดยมีอัตราการคงอยู่ในระบบการบำบัดร้อยละ 94.1 ในอำเภอไชยปราการ และร้อยละ 82.6 ใน 7 อำเภอของจังหวัดแม่ฮ่องสอน และทำให้ผู้เลิกเสพยาเสพติดและหยุดกินเมทาโดนได้ร้อยละ 6.1 และยกระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมของผู้ติดยาเสพติด และชุมชนให้สูงมากขึ้น รวมถึงสามารถลดพื้นที่การปลูกไร่ฝิ่นได้มากขึ้นตลอดการดำเนินการ เหลือเพียง 229.64 ไร่ จากเดิม 1,800 ไร่ ในช่วงของการเริ่มโครงการ

นอกจากนี้ได้นำผลงานไปเป็นตัวอย่างในเวที มอนิเตอร์การแก้ไขปัญหายาเสพติดของ ปปส. เป็นหัวข้อบรรยายและแลกเปลี่ยนในกลุ่ม 10 ประเทศ ASEAN ที่เข้าร่วมประชุมวิชาการยาเสพติดแห่งชาติ และการประชุมวิชาการพยาบาลยาเสพติดแห่งชาติ เป็นแหล่งศึกษาดูงานของพื้นที่อื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศ เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย เวียดนาม ออสเตรเลีย และเครือข่ายวิชาการยาเสพติด ATTC (6 ชาติ)

รวมพลัง เยียวยา ผู้ติดฝิ่น สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

1

สภาพปัญหา

2

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ระยะที่ 1 : ปรับทัศนคติ เสริมสร้างความร่วมมือ

ทีม สนช. ทำการพัฒนาทัศนภาพผู้ปฏิบัติงาน ปรับทัศนคติและเสริมสร้างความร่วมมือในทุกภาคส่วน ทั้งภาคราชการ ภาคประชาสังคม และประชาชน

ระยะที่ 2 : แก้ไขปัญหาอย่างบูรณาการ

จัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับอำเภอ โดยร่วมกันดำเนินการในทุกขั้นตอน ขณะนี้ผู้บำบัดสามารถดำเนินการเองได้ นำไปสู่การขยายการจัดตั้ง Drop in Center เพื่อให้บริการดูแลสุขภาพของครัวเรือนที่ยาเสพติดและการเจ็บป่วยอื่นๆ ครอบคลุมทุกพื้นที่ ช่วยไปผู้ป่วย เข้ารับบริการได้ทั่วถึงและสร้างความยั่งยืนโดยผลักดัน ให้การบำบัดผู้ติดยาเข้าสู่ระบบการทำงานปกติ

3

รวมพลัง เยียวยา ผู้ติดฝิ่น สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

5

ผลสำเร็จ

คุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 3.71

4

การขับเคลื่อนเจตนายบาย
สู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน

การให้ความสำคัญของผู้บริหาร
ที่มีการติดตามประเมินผลสม่ำเสมอ

การผลักดันให้เข้าสู่
การทำงานระบบปกติ

ความพร้อมของผู้นำชุมชน
ที่มีความจริงใจในการแก้ไขปัญหา

การพัฒนาชุมชนให้เป็น
แหล่งท่องเที่ยวและแหล่งเรียนรู้

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

รางวัล การบริหารราชการ แบบมีส่วนร่วม

ประเภทสัมฤทธิ์ผล
ประชาชนมีส่วนร่วม
Effective Change

ระดับดีเด่น

กรมสุขภาพจิต

โครงการบ้านทำเนียบร่วมใจ ปฏิบัติการฉุกเฉินจับใจ ปลอดภัย ลดรุนแรงสร้างความแข็งแกร่งชุมชน

ตำบลบ้านทำเนียบ อำเภอศีร์ษะรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ห่างไกลจาก
เขตเมือง มีผู้ป่วยจิตเวชมากเป็นอันดับหนึ่งของจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมี
จำนวนมากถึง 186 ราย โดยพบผู้ป่วยจิตเวชที่เกิดจากการเสพสารเสพติด
มากที่สุด (ข้อมูลสถิติผู้ป่วยนอก ส.พ. สอนสราญรมย์ 2560) และมี
เหตุการณ์รุนแรงเกิดขึ้น อาทิ การแทงเด็กวัย 3 ขวบ การจุดไฟเผาปืมน้ำมัน
การทำร้ายตนเองและผู้อื่น ส่งผลกระทบต่อชุมชน ประชาชนเกิดความหวาดกลัว
ไม่ยอมรับผู้ป่วยจิตเวช ขาดการร่วมมือกันในชุมชน และยังพบว่า ผู้ป่วยจิตเวช
ในชุมชนมีการกลับมารักษาซ้ำสูง ซึ่งเกิดจากผู้ป่วยขาดยา ใช้สารเสพติด
ครอบครองขาดศักยภาพ ผู้นำแก้ไขปัญหาลำพัง หน่วยงานรัฐทำงาน
แยกส่วน ระบบการส่งต่อมีความซับซ้อน และมีการแพร่ระบาดของสารเสพติด
ส่งผลให้ชุมชนเกิดความยุ่งยากต่อการดูแลและจัดการปัญหา

ทั้งนี้ การดำเนินโครงการ มีนายสุจิน นาคบำรุง
กำนันตำบลบ้านทำเนียบ (หัวหน้าทีมปฏิบัติการฉุกเฉิน
จิตเวชบ้านทำเนียบ) ซึ่งเป็นผู้ที่มีความอดทน เสียสละทั้ง
เวลาส่วนตัวและทุนทรัพย์ปฏิบัติงาน 24 ชั่วโมง เป็นผู้นำ
ที่ความมุ่งมั่น ทุ่มเท และจริงใจ ต่อการแก้ปัญหาชุมชน
ได้สร้างความศรัทธาแก่ทีมงาน ด้วยการพูดจริง ทำจริง
นำบุคคลที่เจ็บป่วยทางจิตและมีการใช้สารเสพติดร่วมด้วย
ซึ่งอยู่ในภาวะวิกฤติ ก้าวร้าว รุนแรง ให้ได้รับการบำบัดรักษา
โดยไม่ได้มีความย่อท้อต่ออุปสรรค และการปลุกฝัง
การยอมรับจากคนในชุมชนว่าคนเสพยาคือคนป่วย สามารถ
รักษาให้หายได้ และคนในชุมชนควรให้การช่วยเหลือกัน
 อีกทั้งได้รวมทีมผู้ที่มีความสมัครใจ มีอุดมการณ์ร่วมกัน
มาร่วมพูดคุยสื่อสารปัญหาและความต้องการของชุมชนร่วมกัน
จึงเกิดเป็นความร่วมมือที่ดี เป็นที่ยอมรับและเคารพรักของ
คนในชุมชน “เป็นที่ฟังได้ ใจวางใจได้ มีสัจจะ โดยการ
แสดงให้เห็นว่าการกระทำสำคัญกว่าคำพูด” และทำให้ชุมชน
เกิดความไว้วางใจต่อทีม จนให้ฉายาทีมปฏิบัติการฉุกเฉินว่า

“

รวดเร็ว จับใจ
ปลอดภัย ใจถึง
ฟังได้

”

ตลอดระยะเวลา 2 ปี (2561-2562) ในการดำเนินงาน
โครงการ พบว่าไม่มีอุบัติการณ์ของความรุนแรงของผู้ป่วย
จิตเวชในชุมชน สามารถลดการกลับมาเป็นซ้ำของผู้ป่วย
จิตเวชในตำบล ร้อยละ 80 และมีทีมปฏิบัติการฉุกเฉินจิตเวช
ที่สามารถช่วยเหลืออย่างทันท่วงที และนำเข้าสู่กระบวนการรักษา
ลดค่าใช้จ่ายของครอบครัวผู้ป่วย ชุมชนเกิดการมีส่วนร่วม
และมีความพึงพอใจต่อการช่วยเหลือและร่วมกันดูแลผู้ป่วย
จิตเวชในระดับมากที่สุด ผู้ป่วยจิตเวชในชุมชนได้รับการยอมรับ
ลดการตีตราจากสังคม และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
โดยมีการจ้างงานผู้ป่วยภายในชุมชน

การใช้ชุมชนเป็นฐานการฟื้นฟูดูแลผู้ป่วยจิตเวช ที่กระทำความรุนแรงต่อสังคมอย่างมีส่วนร่วม

SMIV-CBR Model

สว.สวนสราญรมย์ กรมสุขภาพจิต

สถานการณ์ปัญหาในพื้นที่

มีเหตุการณ์ สะเทือนขวัญ ชุมชนหวาดกลัว ติตราไม่ยอมรับ ผู้ป่วยจิตเวช	ผู้ป่วยจิตเวช 186 ราย ใน 1 ตำบล ขาดยา ป่วยซ้ำ รักษาไม่ต่อเนื่อง
--	---

ทุกข

ทีมงาน/ผู้ดูแล ท้อกับการจัดการ ปัญหาซ้ำซาก เหนื่อยกับการะงาน สับสนในบทบาท	ชุมชนทำงาน แยกส่วน ขาดความรู้ ความเข้าใจ ขาดการมีส่วนร่วม ระบบส่งต่อซับซ้อน
---	--

1. ลดการก่อความรุนแรงต่อคนอื่น/ผู้อื่น
2. ลดการป่วยซ้ำ

GOAL

3. เพิ่มคุณภาพชีวิตผู้ป่วย ครอบครัว ประชาชน
4. ลดการตีตราจากสังคม

OUTPUT

1. สนับสนุนความรู้ มีพี่เลี้ยงเป็นที่ปรึกษา
2. เกิดระบบดูแลแบบบูรณาการความร่วมมือภาคีเครือข่าย
3. เครือข่ายในท้องถิ่นประชาชนเข้าใจระบบส่งต่อ
4. ทีมปฏิบัติการฉุกเฉินจิตเวชอย่างมืออาชีพ
5. ผู้ป่วยจิตเวชเข้าถึงบริการรักษา
6. ชุมชนเห็นความสำคัญของการฟื้นฟู
7. ผู้นำชุมชน นำได้อย่างมีประสิทธิภาพ
8. มีช่องทางสื่อสารฉับไว ทันสมัย
9. แกนนำได้รับการพัฒนาให้สามารถทำงานเป็นระบบ

OUTCOME

1. ลดการป่วยซ้ำ ร้อยละ 80
2. ทีมปฏิบัติการฉุกเฉินช่วยเหลืออย่างทันท่วงทีและนำเข้าสู่กระบวนการรักษา 50,75 ครั้ง/ปี (2561,2562)
3. ลดอุบัติการณ์ความรุนแรงของผู้ป่วยจิตเวช ระยะเวลา 1 ปี
4. ผู้ป่วยจิตเวช มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการจ้างงานในชุมชน 3 ราย ร้อยละ 80 ทำงานของครอบครัวได้
5. ลดการตีตราจากสังคม ชุมชนเข้าใจให้การยอมรับ มีส่วนร่วมดูแลต่อเนื่อง
6. ลดค่าใช้จ่ายของครอบครัว ส่งต่อเข้าถึงบริการ
7. ส่งต่อถูกต้องถูกขั้นตอน 100%
8. เพิ่มความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
9. เพิ่มประสิทธิภาพของเครือข่ายบริการในพื้นที่

กลไกการดำเนินงาน “บ้านทำเนียบร่วมใจ ปฏิบัติการฉุกเฉินฉับไว ปลอดภัย ลดรุนแรง สร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน”

รางวัล การบริหารราชการ แบบมีส่วนร่วม

ประเภทผู้นำหุ้นส่วน
ความร่วมมือ
Engaged Citizen

ระดับดีเด่น

นายสุจิน นาคบำรุง

หัวหน้าทีมปฏิบัติการฉุกเฉิน
จิตเวชบ้านทำเนียบและ
กำนันตำบลบ้านทำเนียบ
อำเภอศรีรัฐนิคม
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โครงการบ้านทำเนียบร่วมใจ ปฏิบัติการฉุกเฉินจิตเวช ปลอดภัย ลดรุนแรงสร้างความแข็งแกร่งชุมชน

ตำบลบ้านทำเนียบ อำเภอศรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ห่างไกลจากเขตเมือง มีผู้ป่วยจิตเวชมากเป็นอันดับหนึ่งของจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีจำนวนมากถึง 186 ราย โดยพบผู้ป่วยจิตเวชที่เกิดจากการเสพยาเสพติดมากที่สุด(ข้อมูลสถิติผู้ป่วยนอก ร.พ. สอนสราญรมย์ 2560) และมีเหตุการณ์รุนแรงเกิดขึ้น อาทิ การแทงเด็กวัย 3 ขวบ การจุดไฟเผาปืมน้ำมัน การทำร้ายตนเอง และผู้อื่น ส่งผลกระทบต่อชุมชน ประชาชนเกิดความหวาดกลัว ไม่ยอมรับผู้ป่วยจิตเวช ขาดการร่วมมือกัน ในชุมชน และยังพบว่า ผู้ป่วยจิตเวชในชุมชนมีการกลับมารักษาซ้ำสูง ซึ่งเกิดจากผู้ป่วยขาดยา ใช้สารเสพติด ครอบครัวยาก ตักยอกภาพ ผู้นำแก้ไขปัญหตามลำพัง หน่วยงานรัฐทำงานแยกส่วน ระบบการส่งต่อมีความซับซ้อน และมีการแพร่ระบาดของสารเสพติด ส่งผลให้ชุมชนเกิดความยุ่งยากต่อการดูแลและจัดการปัญหา

ภายใต้ความมุ่งมั่น กุ่เมท จริงใจ และตั้งใจ นายสุจิน อดบ้งร่ง กำนันตำบลบ้านทำเนียบ อำเภอคีรีรัฐนิคม จังหวัด สุราษฎร์ธานี จึงได้ปวรณาทัวที่จะแก้ไขปัญหาผู้ป่วยจิตเวช ซึ่งเป็นสมาชิกในชุมชน แต่เสมือนลูกหลานของตนให้พ้นจาก ปัญหาเสพติด ให้ได้รับการดูแล รักษาด้วนจิตเวชอย่างใกล้ชิด และทันท่วงที จนสามารถกลับมาใช้ชีวิตได้อย่างเป็นสุข ครอบครัว และชุมชนร่วมกันในการให้ความช่วยเหลือดูแล และรักษา เพื่อลดปัญหาความรุนแรง ชุมชนไร้ซึ่งปัญหาด้านยาเสพติด และสร้างสังคมที่เป็นสุขให้เกิดขึ้น โดยริเริ่มด้วนการจัดตั้ง ทีมปฏิบัติการฉุกเฉินจิตเวชบ้านทำเนียบ และสมทบทบาท หัวหน้าทีม มีสมาชิกในชุมชนเข้าร่วมปฏิบัติงานด้วนความสมัครใจ มีอุดมการณ์ และเป้าหมายในการแก้ไขปัญหา มาร่วมพุดคุย สื่อสารปัญหาและความต้องการของชุมชนร่วมกัน โดยยินดี ใช้ทุนทรัพย์ และเสียสละชีวิตความเป็นส่วนตัว

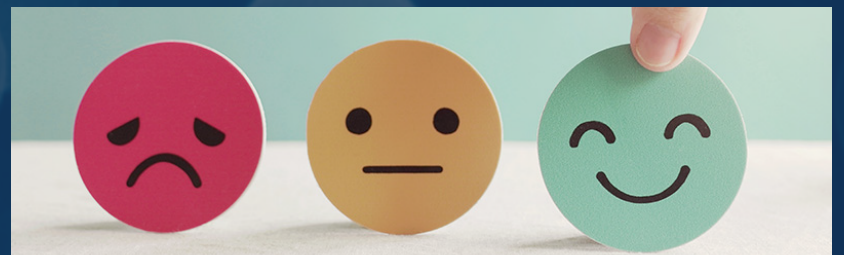
ด้วนแนวทางการนำของทีมปฏิบัติการ และสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนอย่างไม่ว่กท้อต่ออุปสรรค โดยเฉพาะ ปัญหาการนำผู้ป่วยจิตเวชเข้าสู่กระบวนการรักษา ซึ่งเป็น การกึ่งที่ยุงยาก ซับซ้อน แต่ด้วนแนวคิดและความเชื่อว่า หากผู้ทีเจ็บป่วยและใช้สารเสพติดไม่ได้รับการรักษา จะกลายเป็นคนป่วยทางจิตเวชไปในที่สุด อันเป็นแนวคิดที่ถ้ายทอด และสื่อสารสู่ทีมงาน ทำให้การดำเนินงานได้พัฒนาและ ก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ รวมถึงการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ สมาชิกภายในหมู่บ้าน ประกอบกับการนำด้วน “ใจ” และใช้ “ปัญญา” ในการบริหารจัดการ ทีมีใช้การนำโดยใช้อำนาจ ในเชิงโครงสร้าง รวมถึงบุคลิกภาพของนายสุจินทีเน้น การสร้างความสัมพันธ์ สร้างความเป็นพวก ด้วนการเข้าถึง และรู้จักนิสัยใจคอของลูกบ้านแต่ละคน อีกทั้งยินดีรับฟัง เสียงสะท้อน ข้อคิดเห็นอย่างเปิดใจ แม้ในสถานการณ์ทีต้อง เผชิญกับข้อขัดแย้ง จะใช้ใจทีนิ่ง และสงบ ปราศจากอคติ เพื่อดันหาทางแก้ไขอย่างมีส่วนร่วมตลอดทั้งกระบวนการ เช่น การเตรียมความพร้อมของชุมชนในการรับผู้ป่วยจิตเวช กลับมาดูแลที่บ้านหลังรับการรักษาและการดูแลต่อเนื่อง จนกระทั่งสมาชิกในทีม และชาวบ้านเกิดความศรัทธา ยอมรับ และเชื่อมั่นต่อผู้นำชุมชนของตน พร้อมให้ความร่วมมือ ร่วมใจอย่างเต็มที่

ด้านโครงสร้างทีมปฏิบัติการฉุกเฉินฯ นายสุจินต์บริหารในรูปของคณะกรรมการ ทุกคนมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ปัญหา และวางแผนแก้ปัญหาพร้อมกันทั้งชุมชน ซึ่งเป็นการนำรูปแบบการทำงานแนวใหม่เข้าสู่ชุมชน สร้างการเปลี่ยนแปลงต่อชุมชนที่หลากหลาย โดยทีมปฏิบัติการฉุกเฉินฯ จะทำหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยจิตเวชในพื้นที่ให้สามารถเข้าสู่กระบวนการรักษาได้อย่างรวดเร็ว มีทีมเฝ้าระวัง ติดตาม รวมทั้งขยายผลในการสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายท้องถิ่น เครือข่ายภาครัฐ ภาคประชาชน ทั้งภายในและภายนอก รวมถึงการปรับเปลี่ยนทัศนคติของสมาชิกต่อแนวคิดที่มีต่อผู้ป่วยจิตเวช ภายใต้การให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะจาก รพ.สวนสราญรมย์ หน่วยงานสาธารณสุขภาครัฐ และการบูรณาการความร่วมมือภาคีเครือข่าย ที่ได้ออกแบบองค์ความรู้ “รู้ทัน เข้าใจ ป้องกัน ภัยความรุนแรง” จนเกิดการประสานงาน ลดช่องว่าง

การดำเนินการ สร้างความสะดวกในการปฏิบัติงาน รวมถึงส่งเสริมความปลอดภัยในชุมชนด้วยการให้ความช่วยเหลือแก่ลูกบ้านที่ติดยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการรักษา โดยการนำบุคคลที่เจ็บป่วยทางจิต และมีการใช้สารเสพติดร่วมด้วยที่อยู่ในภาวะวิกฤติ ก้าวร้าว รุนแรง ให้ได้รับการบำบัดรักษาได้อย่างทันที ซึ่งในบางสถานการณ์ต้องมีการเจรจาต่อรอง การจับตัวผู้ป่วย สามารถดำเนินการได้สำเร็จอย่างเป็นระบบ และเป็นมิตร โดยการแก้ไขวิกฤติทุกครั้ง จะมีการนำแนวทางแก้ไขมาคิดทบทวน เพื่อปรับปรุงการให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากขึ้น

ภาวะ “ผู้นำ” อย่างมีประสิทธิภาพของนายสุจินที่มี ความเข้มแข็ง เสียสละ ใส่ใจ พูดยุติธรรมทำจริงอย่างเป็นธรรม และมีมนุษยธรรม เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมเป็นลำดับต้น ถือเป็นแบบอย่างในการสร้างวัฒนธรรมการนำที่ดี ปรากฏจาก อดีต ส่งผลให้ผู้นำชุมชนทุกระดับมีความจริงใจต่อการแก้ไขปัญหา และร่วมสร้างการมีคุณภาพชีวิตที่ดีในสังคม รวมถึง การปลูกฝังค่านิยมรักบ้านเกิด มีจิตสำนึกความรับผิดชอบ ต่อชุมชน ปลูกฝังความคิด “ไม่มีใครทำบ้านเราให้ได้ดีเท่าตัวเรา” สร้างวัฒนธรรมของความรักความสามัคคีภายในชุมชน เกิดความร่วมมือ เปิดใจ ยอมรับในการช่วยเหลือและดูแล ผู้ป่วยจิตเวช โดยใช้ระบบสื่อสารเพื่อการประสานงานที่ รวดเร็วในการให้ความช่วยเหลืออย่างทันที่ทันที่ จนความศรัทธา ในตัวผู้นำมีมากกว่าการต้องเชื่อฟัง และปฏิบัติตามเพราะ ตำแหน่งหน้าที่

จากข้อมูลสถิติผู้ป่วยบ้านทำเนียบ รพ.สวนสราญรมย์ พบว่า มีผู้ป่วยจิตเวชในตำบลลดการกลับมาเป็นซ้ำสูงถึง ร้อยละ 80 ขณะที่ทีมปฏิบัติการฉุกเฉินฯ สามารถให้ความ ช่วยเหลืออย่างทันที่ทันที่และนำเข้าสู่กระบวนการรักษาได้ อย่างรวดเร็ว ทำให้ชุมชนมีความปลอดภัย ไม่มีอุบัติเหตุการ ณ์ ความรุนแรงของผู้ป่วยจิตเวชในชุมชน ตลอดระยะเวลาของ ปี 2561-2562 ครอบครัวผู้ป่วยสามารถลดการค่าใช้จ่ายใน การดูแลได้ประมาณ 12,000 บาทต่อครอบครัวต่อปี จากการ กู้มเทในการปฏิบัติงานของนายสุจิน และทีม ชุมชนเกิด การมีส่วนร่วม มีความพึงพอใจต่อการช่วยเหลือและ ร่วมกันดูแลผู้ป่วยจิตเวชในระดับมากที่สุด และมี ทัศนคติที่ดี เข้าใจ ยอมรับผู้ป่วยจิตเวชได้ในระดับมากที่สุด

จนมีการตั้งฉายาทีมปฏิบัติการฉุกเฉินฯว่า

“ รวดเร็ว จับใจ ปลอดภัย ใจถึง ฟังได้ ”

ขณะเดียวกัน สามารถยกระดับการดูแลผู้ป่วย จิตเวช สู่การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย และใช้เทคโนโลยี สื่อสารสนับสนุนที่ปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็ว ประชาชน เข้าใจระบบส่งต่อ ปฏิบัติได้ถูกต้อง ถูกขั้นตอน ชุมชน สามารถให้การติดตามอย่างเป็นระบบมากขึ้น เผื่อระวัง ช่วยเหลือ ส่งต่อ อยู่ตลอดเวลา 24 ชั่วโมง ผู้ป่วยจิตเวช ในชุมชนได้รับการยอมรับ ลดการตีตรา มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ได้รับสนับสนุนการจ้างงานในชุมชน 3 ราย ทำงานประจำ ที่อบต.บ้านทำเนียบ 1 ราย จิตอาสาผู้ภัย 1 ราย และทำงาน ที่ปกครองท้องที่ 1 ราย และส่วนใหญ่ทำงานช่วยเหลือ ครอบครัวของตนเองร้อยละ 80 รูปแบบการดำเนินงาน ของทีมปฏิบัติการฉุกเฉินฯ สร้างผลสัมฤทธิ์จนได้รับ การยอมรับจากกรมสุขภาพจิตให้เป็นแหล่งศึกษาดูงาน เผยแพร่แนวคิดการดูแลผู้ป่วย SMI-V การปฏิบัติการ ฉุกเฉินจิตเวช และเป็น Best Practice ที่เป็นต้นแบบให้กับ ชุมชนอื่นๆ รวมถึงเป็นแบบอย่างของการนำของ ผู้นำฝ่ายปกครองท้องที่ ภายใต้หลักการทำงานด้วยใจและ ปัญญา สร้างการมีส่วนร่วม

รางวัล การบริหารราชการ แบบมีส่วนร่วม

ประเภทสัมฤทธิ์ผล
ประชาชนมีส่วนร่วม
Effective Change

ระดับดีเด่น

สำนักงานปลัด
กระทรวงสาธารณสุข

โครงการหมู่บ้านสีขาว ชุมชนบำบัดยาเสพติด ครอบครัวร่วมรักษา ฮักเวียงหนองล่องอย่างยั่งยืน จังหวัดลำพูน

เส้นทางลำเลียงยาเสพติดจากภาคเหนือสู่กรุงเทพฯ มีพื้นที่
อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน เป็นพื้นที่พาดผ่านของการลำเลียง
ซึ่งในอดีตเมื่อ 8 ปีที่ผ่านมา มีประชาชนในชุมชนเข้าไปเกี่ยวข้อง และมีระดับผู้นำ
ชุมชนต้องเสียชีวิตจำนวน 2 คน จากเหตุการณ์ถูกยิงและถูกแทงอันเนื่องมาจาก
การเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการค้ายาเสพติด ส่งผลกระทบทางจิตใจ
และความรู้สึกของคนในพื้นที่ ก่อให้เกิดความหวาดกลัว ไม่ให้ความร่วมมือ
ในการทำงานด้านสาธารณสุขกับทางโรงพยาบาลเวียงหนองล่อง อัตราผู้เสพ
ยาเสพติดเพื่อสูงมากขึ้น ขณะที่ผู้ติดยาเพียงร้อยละ 50 ที่เข้ารับการบำบัด
กับทางโรงพยาบาล นอกจากนี้ยังพบว่ามีผู้ป่วยโรคจิตที่เกิดจากการเสพ
สารเสพติดรายใหม่เพิ่มขึ้นทุกปี รวมทั้งผู้ป่วยโรคจิตจากสารเสพติดรายเก่า
มีอาการกำเริบบ่อยครั้ง

พลังชุมชนร่วมใจ ห่างไกลยาเสพติด

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำพูน ได้ให้การสนับสนุนเพื่อการบริหารจัดการ แก้ไขปัญหาเสพติดในหมู่บ้านวังสะแกงใต้ อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน อย่างครบวงจร และเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้วยการให้คำแนะนำเริ่มต้นในการสร้างสร้างตน อันเป็นทีมงานหมู่บ้านสีขาว มีนายจรูญ ฤทธิ์เรือนดำ ผู้ใหญ่บ้านวังสะแกงใต้ เป็นแกนนำ และได้ร่วมคัดเลือกทีมงานประกอบด้วยตำรวจ ฝ่ายปกครอง เดี่ยวชาญเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน 14 คน ไปศึกษาดูงานหมู่บ้านต้นแบบกับ ทีมนางฟ้าทำจนวน จังหวัดสุโขทัย ภายหลังจากดูงานได้จัดประชุมระดมความคิดเห็นเสนอ ทางออกในการแก้ปัญหา และร่วมกันวางแผน กำหนดรูปแบบกิจกรรม และกำหนดบทบาทหน้าที่ในลักษณะร่วมคิด ร่วมทำ รวมถึงคัดเลือกพื้นที่นำร่องในการดำเนินการ และการจัดเก็บ รวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ เพื่อเป็นฐานข้อมูลสนับสนุนการปฏิบัติงาน ภายใต้อำเภอโครงการ

“

หมู่บ้านสีขาวชุมชนบำบัดยาเสพติด
ครอบครัวร่วมรักษ์ ฮักเวียงหนองล่องอย่างยั่งยืน

”

addiction
person
lifestyle
craving
danger
illness
pain
girl
young
smartphone
woman
trouble
phone
heroin
teenager
depression
stress
network
social
alcohol
medicine
sadness
loneliness
sick
cellphone
addicted
overdose
adult
help
internet
technology
desperate
lifestyles
dependency
drug
alone
concept
mobile
healthcare
adolescence
female
man
service
school
death
intoxicated
communication
depressed
dependent
alcoholic
junkie
narcotic
crime
dependent
stressed
medical
male
abuse
upset
alcoholism
habit
addict
youth
drama
addicted
overdose
loneliness
sick
cellphone
help
internet
technology
desperate
lifestyles
dependency
abuse
upset
alcoholism

จากนั้นได้เริ่มปฏิบัติตามแผนงานในการชักจูงชาวบ้าน เพื่อเข้ามามีส่วนร่วม มีการจัดเวทีประชาคมในหมู่บ้าน และเชิญหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึงตัวแทนจากโรงพยาบาล เวียงหนองล่อง มาให้ความรู้ ปลอดภัยถึงโทษและพิษภัยยาเสพติด และแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น เพื่อทบทวนสภาพปัญหา สร้างความตระหนัก แรงจูงใจ และการมีส่วนร่วมในการร่วมเพื่อป้องกัน และการบำบัดรักษาผู้ป่วย ในครั้งแรกที่ดำเนินการมีชาวบ้าน เข้าร่วมน้อยมาก เพราะความหวาดกลัวขบวนการค้ายาเสพติด ที่จะเข้ามาทำร้ายร่างกาย และอาจส่งผลถึงการเสียชีวิต แต่ด้วยความมุ่งมั่นของทีมงานหมู่บ้านสีขาว ส่งผลให้แต่ละครอบครัว มีตัวแทนเข้าร่วมรับฟังมากกว่าร้อยละ 80 ของคนในหมู่บ้าน รวมทั้งยินดีร่วมกันค้นหาผู้ใช้/ผู้เสพยาเสพติดโดยมีการ ใส่ชื่อลงในกล่องรับความคิดเห็น

นอกจากนี้ มีการบูรณาการความร่วมมือ โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ของทีมงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเครือข่าย รวมถึงการชักจูงผ่านการจำลองสถานการณ์ ให้ผู้เกี่ยวข้อง ได้แสดงบทบาทเหมือนการแสดงหนัง หรือละคร เพื่อสร้างความเข้าใจถึงแนวทางการปฏิบัติงานหากพบเจอผู้ที่ติดยาเสพติด เพื่อให้ผู้เสพยาารู้สึกถึงปลอดภัย และให้ความร่วมมือในการเข้ารับ การบำบัดอย่างต่อเนื่อง และยินดีให้ข้อมูลในการติดตามผล อย่างต่อเนื่อง มีการจัดทีมลงพื้นที่เพื่อชี้แจง และให้ข้อมูล

แกนนำชุมชน การตรวจปัสสาวะหาสารเสพติด ซึ่งหากพบเจอ สามารถส่งต่อเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลเวียงหนองล่อง เพื่อชี้แจง ทำข้อตกลงขั้นตอนการบำบัด และการทำกิจกรรมชุมชน บำบัดได้โดยทันที โดยออกแบบโปรแกรมกระบวนการบำบัด เป็นระยะเวลารวม 4 เดือน และมีการติดตามอย่างต่อเนื่อง หลังครบโปรแกรม 7 ครั้งใน 1 ปี ซึ่งการบำบัดเป็นการประยุกต์ โปรแกรมจิตสังคมบำบัด การเสริมสร้างแรงจูงใจ เสริมสร้าง ทัศนคติภาพ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบำบัดทุกครั้ง และให้ ครอบครัวเข้าใจ ดูแลช่วยเหลือ ส่งต่อในกรณีจำเป็น ร่วมกัน สร้างมาตรการด้านยาเสพติดในชุมชนอีกด้วย จนสามารถ ขยายดำเนินการในพื้นที่นำร่องได้ใน 4 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านเหล่าดู่ บ้านดงใต้พัฒนา บ้านแพะใต้ และบ้านวังสะแกงใต้

ตัวอย่างการจำลองสถานการณ์ เพื่อซักซ้อมการทำงาน เช่น ฝ่ายตำรวจ มีบทบาทบังคับใช้กฎหมาย เป็นหัวหน้าทีม เสริมสร้างศักยภาพให้ชุมชนตระหนักถึงปัญหายาเสพติด เช่น “ผมต้องขอโทษพ่อหลวงและคณะกรรมการหมู่บ้านทุกท่าน ที่จำเป็นต้องโทษกว่า วันนี้จะมาตั้งด่าน แต่มาให้ท่านนำพา เจ้าหน้าที่ไปนำตัวกลุ่มเสี่ยงมาตรวจปี สสวะ” หรือ “ผมให้ทุกท่านเลือก 2 ทาง ทางแรกไปกับตำรวจเพื่อดำเนินคดีเสพยาเสพติด ทางสองอยู่กับพ่อหลวงเข้ารับการบำบัดในชุมชน” เป็นต้น ส่วนฝ่ายความมั่นคง ได้แก่ ปลัดอำเภอ เวียงหนองล่อง/เทศบาลตำบลเวียงหนองล่อง มีบทบาทเป็นผู้สนับสนุน (Facilitator) เช่น “ในเมื่อพ่อหลวงรับรองลูกบ้านของท่านไว้ ต้องทำหน้าที่คอยติดตาม ให้มารับการบำบัด ดูแลช่วยเหลือให้ดีขึ้น แล้วผมจะรายงานท่านนายอำเภอต่อไป” ขณะที่นายอำเภอเมื่อเวียงหนองล่อง มีบทบาทเป็นผู้จัดการเครือข่าย (Network Management) ในการสั่งการควบคุม

ติดตามการปราบปรามยาเสพติด ส่งผลให้ชาวบ้านมีความเข้าใจ และให้ความร่วมมือช่วยเหลือเป็นอย่างดี

ภายหลังจากการบำบัด มีการจัดเวทีคืนคนดีกลับชุมชน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม ให้ชุมชนเข้าใจและยอมรับผู้ใช้ ผู้เสพยาเสพติด ให้สามารถอยู่ร่วมกับชุมชนได้ โครงการมีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง ในการค้นหา คัดกรอง ดูแลช่วยเหลือ ส่งต่อในกรณีจำเป็น ร่วมทั้งสร้างมาตรการด้านยาเสพติดในชุมชน

ผลจากการบำบัด และติดตามผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง ในปี 2561-2562 พบว่า ผู้ป่วยที่ได้รับการบำบัดทางความคิดและพฤติกรรม (Cognitive behavioral therapy : CBTx) มีอัตราคงอยู่ร้อยละ 90 และครบตามกำหนดร้อยละ 78.26 ซึ่งมากกว่าการบำบัดในสถานพยาบาล และจากการติดตามดูแลต่อเนื่อง 3 เดือน พบว่า ผู้ป่วย CBTx มีอัตราการหยุดเสพยาต่อเนื่องมากกว่าการบำบัดในสถานพยาบาลร้อยละ 94.44 (ข้อมูลปี 2562) และผู้ที่ได้รับการบำบัดสามารถกลับมาใช้ชีวิตในชุมชนเหมือนคนปกติ สามารถทำงานประกอบอาชีพได้ เป็นที่ยอมรับของชุมชน อาทิ รับจ้างซักผ้า ช่างเสริมสวย เลี้ยงไก่ ซึ่งสร้างความพึงพอใจของผู้ที่ได้รับการบำบัด หรือของประชาชนชุมชน ร้อยละ 98.65

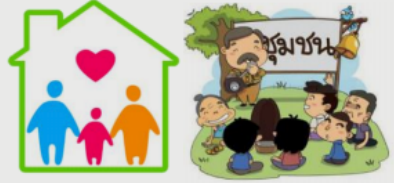

ขณะเดียวกันมีชุมชนโดยรอบเข้าร่วมโครงการจนปัจจุบันมีรวม 15 ชุมชน เกิดเป็นชุมชนต้นแบบ 2 ชุมชน ได้แก่ บ้านวังสะแกงใต้ และบ้านหนองล่อง และมีชุมชนเป็นสถานที่ศึกษาดูงานชุมชนบำบัด ให้แก่ อำเภอบ้านธิ สภานำบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติดมราชชนนี โรงพยาบาลธัญญารักษ์ภูมิภาค และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำพูน การก่อดิจิตอาชญากรรมลดลงเป็นศูนย์ สามารถลดการสูญเสียงบประมาณที่ใช้ในการบำบัดรักษาฟื้นฟูผู้ป่วยยาเสพติด เฉลี่ย 3,000 บาทต่อราย ปี 2561-2562 จำนวน 73 คน เป็นจำนวนเงิน 219,000 บาท

รูปแบบ: หมู่บ้านสีขาวชุมชนบำบัดยาเสพติด ครอบครัวร่วมรักษ์ ฮักเวียงหนองล่องอย่างยั่งยืน

ปัญหา : เป็นพื้นที่เสี่ยงยาเสพติดชุมชน ทวางดกแล้วกระบวนการค้ายาเสพติด

เป้าหมาย: ชุมชนปลอดยาเสพติดกินอ้อม นอนอุ่น ฝืนดี

- การขับเคลื่อนการทำงานแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่
1. ทีมสร้างต้น ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มภาคประชาชนในพื้นที่ โดยมีผู้นำชุมชนเป็นแกนนำในการคัดเลือกและจัดตั้งทีมงาน
  2. เวทีประชาคม ส่งเสริมการทำประชาคมหมู่บ้านร่วมวางแผน ดำเนินงาน ทบทวนสภาพปัญหา สร้างการรับรู้ถึงโทษพิษภัยและวิธีการบำบัดยาเสพติด ค้นหาผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด แบบมีมีส่วนร่วม
  3. สร้างบทละครมา ทีมงานร่วมกันจัดทำข้อตกและกำหนดบทบาทในการทำงานตามขั้นตอนการบำบัดฟื้นฟู โดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง (CBTx)
  4. กระบวนการบำบัด ส่งเสริมชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัด ผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด วิธีบำบัดกิจกรรมทางจิตสังคม 8 ครั้ง รวมเวลา 4 เดือน และติดตามดูแลไม่กลับมาเสพติดซ้ำหลังบำบัด 7 ครั้ง ใน 1 ปี
  5. คีนคนดีผู้ชุมชน ส่งเสริมชุมชนและทีมงานจัดกิจกรรมต้อนรับผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดที่ได้รับการบำบัดครบตามโปรแกรมและหายเป็นปกติ กลับมาใช้ชีวิตในสังคมชุมชน

- ผลสำเร็จ/ประโยชน์ที่ได้รับ
1. จากชุมชนต้นแบบบำบัดยาเสพติด CBTx เป็นอำเภอต้นแบบแหล่งเรียนรู้ของเครือข่าย
  2. พบอัตราคงอยู่และบำบัดครบกำหนดและหยุดเสพซ้ำมากกว่าการบำบัดในสถานพยาบาล
  3. ร้อยละผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดและฟื้นฟูครบกำหนด ปี 2561-2562 ร้อยละ 90 และ 78.26
  4. ผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดการหยุดเสพต่อเนื่อง ร้อยละ 94.44
  5. จำนวนคดีอาชญากรรมลดลง เป็นศูนย์
  6. เกิดชุมชนต้นแบบเพิ่ม 2 แห่งจากเดิม 4 แห่ง ได้แก่ บ้านหนองยวง และบ้านหนองล่อง
  7. ประหยัดงบประมาณในการบำบัด 3,000 บาท/ราย
  8. ผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดมีความพึงพอใจต่อการบำบัด ร้อยละ 98.65
  9. ผู้นำชุมชนได้รับการยกย่องเป็นต้นแบบเครือข่าย

1. มีผู้นำชุมชนที่กล้าหาญ ยืนหยัดต่อสู้
2. ชุมชนมีความสามัคคีร่วมใจเป็นหนึ่ง
3. มีภาคีเครือข่ายสนับสนุนที่เข้มแข็ง

รางวัล การบริหารราชการ แบบมีส่วนร่วม

ประเภทผู้นำหุ้นส่วน
ความร่วมมือ
Engaged Citizen

ระดับดีเด่น

นายจรูญ ฤทธิเรือนคำ

ผู้ใหญ่บ้าน บ้านวังสะแกงใต้
อำเภอเวียงหนองล่อง
จังหวัดลำพูน

โครงการหมู่บ้านสีขาว ชุมชนบำบัดยาเสพติด ครอบครัวร่วมรักษ์ ฮักเวียงหนองล่องอย่างยั่งยืน จังหวัดลำพูน

นายจรูญ ฤทธิเรือนคำ ผู้ใหญ่บ้าน บ้านวังสะแกงใต้ อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน เป็นผู้นำหุ้นส่วนความร่วมมือที่สำคัญ ในการขับเคลื่อนให้พื้นที่ในหมู่บ้านจากพื้นที่เสี่ยง ด้านยาเสพติด กลายเป็น “หมู่บ้านสีขาว” และ เป็น “หมู่บ้านกินอ้ม นอนอุ่น” ลดความหวาดกลัวของชาวบ้าน จากกลุ่มอิทธิพลขบวนการค้ายาเสพติด จนเป็นชุมชนที่มีความร่วมมือเพื่อป้องกัน ปัญหายาเสพติดอย่าง เข้มแข็ง ด้วยการลง แรงกาย แรงใจ กุ้มเทให้ กับชาวบ้านอย่างเต็มที่ ทำ ประทศเอาตำแหน่งหน้าที่ ผู้ใหญ่บ้านเป็นหลักประกัน ใน การสร้างความร่วมมือ ร่วมใจในชุมชน

ผู้ใหญ่บ้านจรรยา แสดงความเป็นผู้นำ กล้าตัดสินใจ นำลูกบ้านเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านสีขาวเป็นหมู่บ้านแรกของ จังหวัดลำพูน โดยไม่เกรงกลัวขบวนการค้ายาเสพติด ท่ามกลางความหวาดกลัวของลูกบ้านอันเนื่องมาจากการเสียชีวิตของชาวบ้านในพื้นที่จำนวน 2 คน โดยแรกเริ่มโครงการ ผู้ใหญ่บ้านจรรยาได้ชักจูงชาวบ้านและเชิญหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องมาร่วมมือในการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน ซึ่งในครั้งแรกมีชาวบ้านเข้าร่วมเป็นจำนวนที่น้อยมาก เพราะมีความหวาดกลัวต่ออิทธิพลขบวนการค้ายาเสพติด แต่ผู้ใหญ่บ้านจรรยา ยืนหยัดด้วยการใช้วิธีเดินเคาะประตูบ้านทุกหลัง เพื่อหวานล้อม และเชิญชวนให้เข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรม ถึงขั้นกล้าประกาศที่จะลาออกจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน หากมีชาวบ้านมาเข้าร่วมจำนวนน้อยเช่นเดิม เพราะถือว่าไม่ได้รับความไว้วางใจจากชาวบ้านในการปฏิบัติหน้าที่ จนสุดท้ายผู้ใหญ่บ้านจรรยาทำได้สำเร็จ มีชาวบ้านเข้าร่วมมากกว่าร้อยละ 80 ของคนในหมู่บ้าน

ผู้ใหญ่จรรยาช่วยสร้างศรัทธาและความเชื่อมั่นให้กับชาวบ้าน ด้วยการเป็นแกนนำ “ทีมสร้างคน” จัดกิจกรรมชุมชนบำบัดผู้เสพยาทุกสัปดาห์ และค้นหาผู้เสพยารายใหม่เข้ารับการบำบัด นอกจากนี้ ยังช่วยเฝ้าระวังภัยจากขบวนการค้ายาเสพติด และผู้เสพยาที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ลักษณะของชาวบ้านในยามวิกาลให้กับชุมชนจนสามารถจัดตั้งให้หมู่บ้านบ้านวังสะแกงได้เป็น “หมู่บ้านสีขาว” ทั้งยังให้การช่วยเหลือ และพัฒนาบ้านหนองล่อง ให้ได้รับการยอมรับเป็นชุมชนต้นแบบโครงการควบคุมอีกพื้นที่หนึ่ง

นอกจากนี้เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และสร้างสังคมการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ยังได้ออกมาตรการชุมชนกรณีผู้เสพยาที่ได้รับการบำบัดแล้วกลับมาเสพยาซ้ำ หากตรวจปัสสาวะแล้วพบเป็นสีม่วงขั้นแรกจะถูกตักเตือนก่อน หากยังไม่มีการแก้ไข มีการเสพยา และตรวจปัสสาวะพบสีม่วงอีกบ้านที่พักอาศัยจะถูกตัดน้ำตัดไฟ เป็นมาตรการทางสังคม เพื่อสร้างความตระหนักรู้ และดิกร่วมกัน รวมถึงการสร้างมาตรการการอยู่อาศัยร่วมกันให้กับชาวบ้านในชุมชนที่ได้รับการบำบัด และสามารถกลับมาใช้ชีวิตในชุมชนเหมือนคนปกติ รวมถึงการสร้างอาชีพให้สามารถดำรงชีวิตเช่นชาวบ้านทั่วได้

ผลจากการทำงานด้วยความเสียสละและทุ่มเทของผู้ใหญ่จรรยา ทำให้ได้รับการคัดเลือกเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขสาขาเสพยาเสพติด เป็นตัวแทนในการสร้างชื่อเสียงให้กับทางจังหวัดลำพูน ระดับภาค และระดับประเทศ ทั้งนี้ผู้ใหญ่จรรยา ยังมีเป้าหมายสำคัญที่ต้องการสร้างให้หมู่บ้านเป็น

หมู่บ้านกินอิ่ม นอนอุ่น

เกิดขึ้นเป็นโครงการต่อไป

Green Economy

สร้างสุขที่ยั่งยืน

รางวัล การบริหารราชการ แบบมีส่วนร่วม

**ประเภทสัมฤทธิ์ผล
ประชาชนมีส่วนร่วม**
Effective Change

ระดับดีเด่น

กรมป่าไม้

โครงการสานพลังเครือข่าย เพื่อสร้างป่า อย่างยั่งยืน พื้นที่อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย

พื้นที่อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย มีทรัพยากรป่าไม้ที่มีความอุดมสมบูรณ์ในเขตพื้นที่ป่าสงวนมากกว่า 311,290 ไร่ ทั้งยังเป็นแหล่งต้นน้ำ และเป็นที่ยังพิงในการดำรงชีวิตทั้งชุมชนและสัตว์ป่า แต่เนื่องด้วยจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ทำให้มีความต้องการใช้ทรัพยากรป่าไม้ และพื้นที่เพื่อทำการเกษตรมากขึ้น จึงมีการบุกรุกแผ้วถางป่า เปลี่ยนพื้นที่ป่าไม้เป็นที่ดินทำการเกษตรที่เน้นการปลูกพืชเชิงเดี่ยว อาทิ ข้าวโพด สับปะรด และซิง ทำให้สูญเสียป่าไม้อย่างถาวรไปมากกว่า 35.64% ส่งผลต่อการขาดแหล่งต้นน้ำ ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ สร้างผลกระทบต่อเนื่องอย่างเป็นวัฏจักรทางด้านการเกษตรไม่ว่าผลผลิตที่ได้ตกต่ำลง ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติน้อยลง คุณภาพชีวิตของประชากรตกต่ำลง อีกทั้งยังประสบปัญหาความขัดแย้งรุนแรงระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องปฏิบัติงานตามกฎหมาย กับราษฎรที่ต้องอาศัยทรัพยากรป่าไม้ในการดำรงชีวิต

เมื่อความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินตามแนวพระราชดำริเป็นไปอย่างเข้มแข็ง การดำเนินงานในระยะที่ 3 ได้สร้างกลุ่มเครือข่ายและพัฒนาอาชีพด้านป่าไม้ โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการและคณะทำงาน เพื่อร่วมกันระดมความคิดเห็น นำข้อมูลพื้นฐาน และความต้องการของชุมชน มาจัดทำรูปแบบสร้างป่า สร้างรายได้ให้เหมาะสมกับลักษณะพื้นฐานของชุมชน นอกจากนี้ยังสนับสนุนองค์ความรู้และแก้ไขปัญหาเบื้องต้นให้กับกลุ่มสมาชิก ฟื้นฟูป่าต้นน้ำ ลดรายจ่าย สร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ สร้างจิตสำนึกในการดูแลรักษาป่า รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเครือข่าย ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลุ่มเครือข่าย การทัศนศึกษา การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ และจัดทำสื่อการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของป่าไม้ การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต และการพัฒนาด้านการฝึกอาชีพ ปลูกพืช และแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่า เช่น ผลิตภัณฑ์การแปรรูปแมคคาเดเมียในช่องสุญญากาศ สมุนไพรแก้อาการกรดไหลย้อน กล้วยตากพลังงานแสงอาทิตย์ เป็นต้น

การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้มีการขยายขอบเขต และยกระดับการดำเนินงาน โดยส่งเสริมให้จัดตั้งเป็นรัฐวิสาหกิจชุมชน/สหกรณ์ เพื่อเป็นองค์กรที่สามารถเก็บหาผลผลิตแปรรูป และจำหน่ายเป็นไปตามระเบียบกฎหมาย เช่น วิสาหกิจชุมชนกาแฟ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวนาแห้วใหม่ และวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรนาแห้ว เป็นต้น โดยผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับความนิยม คือ กาแฟ แมคคาเดเมีย มันเทศญี่ปุ่น กล้วยอบน้ำผึ้ง น้ำพริกผักสะทอน พริกไทยดำแห้ง และน้ำมะขามป้อม

ผลสำเร็จจากการดำเนินโครงการ นอกเหนือเป็นการสร้างความมีส่วนร่วมในการดูแล รักษา และฟื้นฟูพื้นที่ป่า จนสามารถพลิกเปลี่ยนรูปแบบสร้างป่าสร้างรายได้จากพื้นที่ 11,106 ไร่ รวมถึงการบุกรุกพื้นที่ป่าในเขตอำเภอห้วยคตลงเป็น 0% แล้ว ความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐ และชุมชนลดลง เกิดความสามัคคีในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน จนนำไปสู่การร่วมแรงร่วมใจสร้างอาชีพที่มั่นคง และยั่งยืน มีแปลงเกษตรรวมที่ชุมชนร่วมกันดูแลรักษา มีคณะทำงานในแปลงเกษตรรวม และรับผลประโยชน์ร่วมกันจากผลผลิตที่ได้ โดยนำมาแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า รวมถึง

การส่งเสริมและพัฒนาการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนหรือกลุ่มสหกรณ์ ในการจัดจำหน่ายผลผลิตที่ได้จากโครงการ เช่น กาแฟเฉยเลย กล้วยตากพลังงานแสงอาทิตย์ ยาสมุนไพร แก้วกรดไหลย้อน น้ำมันมะขามป้อมผสมน้ำผึ้งเดือนห้า แมคคาเดเมียอบเกลือ เป็นต้น อีกทั้งส่งเสริมการกิจกรรม “ล่องแพบ้านห้วยน้ำโพธิ์” ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่มีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นกว่า 265,000 บาท / ครัวเรือน / ปี ขณะเดียวกันองค์ความรู้ที่มีเพิ่มขึ้นในแต่ละครัวเรือน ยังส่งผลให้เกิดการลดรายจ่ายภาคครัวเรือนจากการเก็บผลผลิตจากพืชที่ปลูกภายในชุมชนอีกด้วย

ปัจจัยความสำเร็จ

- 1) การสร้างความตระหนักรู้ และแก้ไขปัญหาคารอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติโดยการเอกสารรับรองให้สามารถอยู่อาศัยและทำกินได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายภายใต้มาตรการการอนุรักษ์ดินและน้ำ ทำให้ชุมชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และหวงแหนทรัพยากรป่าไม้
- 2) แนวทางในการแก้ปัญหาที่มีความเหมาะสมกับภูมิสังคม และตรงตามความต้องการของชุมชน
- 3) การมีส่วนร่วมจากชุมชน และการสนับสนุนความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน
- 4) เจ้าหน้าที่ในท้องที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความมุ่งมั่นและตั้งใจ และยึดถือประชาชนเป็นศูนย์กลางในการปฏิบัติงานส่งผลให้โครงการประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน

กระบวนการมีส่วนร่วม

1. จัดสรรที่ดินทำกินตามมาตรการแก้ไขปัญหาคารอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ
2. ร่วมกับชุมชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องวิเคราะห์สภาพภูมิสังคม ปัญหา ความต้องการของชุมชน
3. คัดเลือกผู้นำชุมชน และสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และสร้างจิตสำนึกให้ผู้นำ เกิดพลังในการแก้ไขปัญหาคารอยู่อาศัย เพื่อไปถ่ายทอดและ ชักจูงสมาชิกในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วม
4. แต่งตั้งคณะกรรมการ / คณะทำงาน 3 ระดับ จากทุกภาคส่วน เพื่อร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหาคารอยู่อาศัย และวางแผนการดำเนินงาน
5. จัดตั้งกลุ่มพัฒนาอาชีพตามความต้องการของเครือข่าย และพัฒนาศักยภาพเครือข่าย ด้วยกระบวนการเรียนรู้
6. ร่วมกันติดตามและปรับปรุงผลการดำเนินงาน
7. ขยายผลการดำเนินงาน

ผลผลิต/ผลลัพธ์

ด้านเศรษฐกิจ

- 1) ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ชุมชนมีอาชีพที่มั่นคงและยั่งยืน มีการจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์และวิสาหกิจชุมชน
- 2) มีการรวมกลุ่มจำหน่ายผลผลิตที่ได้จากโครงการมีการแปรรูปผลผลิตผลิต เช่น กาแฟเฉยเลย กล้วยตากพลังงาน แสงอาทิตย์ ยาสมุนไพรแก้กรดไหลย้อน น้ำมันขามป้อมผสมน้ำผึ้งเดือนห้า แมคคาเดเมียอบเกลือ เป็นต้น
- 3) ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น 265,000 บาท/ครัวเรือน/ปี

ด้านสังคม

ลดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐ และชุมชน ก่อให้เกิดการรวมกลุ่มทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน เกิดความสมัคคีปรองมอดในชุมชน

ด้านสิ่งแวดล้อม

- 1) ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลพื้นที่ป่า 200,287 ไร่ และฟื้นฟูป่าในรูปแบบสร้างป่าสร้างรายได้จำนวน 11,106 ไร่
- 2) การบุกรุกป่าในพื้นที่อำเภอแห้วลดลงเป็น 0% มีอัตราการปล่อย O₂ 90,000 – 112,500 ล้านลิตร/ปี ดูดซับ CO₂ 450,000-765,000 ตันคาร์บอน/ปี และดักจับอนุภาคมลพิษได้ 630,000 กิโลกรัม/ปี

กลไกการขับเคลื่อน

กรอบแนวคิดหลักในการแก้ไขปัญหา

- ส่งเสริมและฟื้นฟูป่าต้นน้ำโดยประชาชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน
- จัดสรรที่ดินทำกิน ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
- สร้างจิตสำนึกในการดูแลรักษาป่า ด้วยกระบวนการเรียนรู้

เป้าหมาย : คืนความอุดมสมบูรณ์ของป่าต้นน้ำ คนและป่าสามารถอยู่ร่วมกันได้แบบพึ่งพิงอาศัย ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและดำรงชีพภายใต้หลักเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์ : ฟื้นฟูป่าต้นน้ำ ลดรายจ่าย สร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ สร้างจิตสำนึกในการดูแลรักษาป่า และ สร้างชุมชนเข้มแข็ง

ปัญหา : ประชาชนไม่มีที่ดินทำกิน / ความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้กับชุมชนในพื้นที่ / ป่าสงวนถูกบุกรุกทำลายมากกว่า 35.64%

ผลกระทบ : เกิดอุทกภัยดินโคลนถล่มในฤดูฝน ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ พิษผลทางการเกษตรเสียหาย ราษฎรขาดแหล่งพึ่งพิงตามธรรมชาติ คุณภาพชีวิตตกต่ำ เกิดความขัดแย้งระหว่างชุมชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ

รางวัล การบริหารราชการ แบบมีส่วนร่วม

**ประเภทสัมฤทธิ์ผล
ประชาชนมีส่วนร่วม**
Effective Change

ระดับดีเด่น

**สถาบันวิจัยและพื้นที่สูง
(องค์การมหาชน)**

โครงการคู่มือคนอยู่ร่วมกับป่า ลดพื้นที่ทำไร่หมุนเวียน

ชาวเขาเผ่าปกากะญอ (กะเหรี่ยง) จำนวน 86 ครัวเรือน อาศัยอยู่ในบ้านห้วยน้ำใส หมู่ 9 ตำบลสบเมย อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งอยู่ในพื้นที่เขตป่าสงวนแห่งชาติ พื้นที่ 8,490 ไร่ ประชากรมีการทำไร่หมุนเวียน (ปลูกข้าวไร่ และพริกกะเหรี่ยง) จำนวนมากถึง 1,903 ไร่ เป็นสาเหตุสำคัญทำให้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าขยายพื้นที่ทำกินในลักษณะการทำไร่หมุนเวียน มีการเผาเศษพืชเกิดปัญหาไฟป่าและหมอกควัน และการชะล้างพังทลายของหน้าดินส่งผลกระทบต่อประชาชนทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำอย่างต่อเนื่อง

กำหนดโซนพัฒนา สร้างการมีส่วนร่วม

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (สวพส.) ดำเนินงานโดยยึดหลักการโครงการหลวง “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มุ่งเน้นให้ชุมชนเป็นจุดศูนย์กลางการพัฒนาเชิงพื้นที่ ซึ่งแนวทางเริ่มต้นได้จัดส่งเจ้าหน้าที่เข้าพื้นที่ ดำเนินการค้นหาปัญหาและความต้องการของชุมชน และจัดเวทีชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจถึงแนวทางการดำเนินโครงการ การระดมความคิดเห็น ซึ่งในระยะเริ่มแรกการทำงานมีความยากลำบาก เนื่องจากชาวบ้านยังมีความไม่ไว้วางใจ ไม่ให้ความร่วมมือ รวมไปถึงปัญหาทางการสื่อสารและการใช้ภาษา

ภายหลังชาวบ้านในชุมชนให้ความร่วมมือกับทางเจ้าหน้าที่ สวพส.เป็นอย่างดี มีการระดมความคิดเห็นร่วมกันเพื่อจัดทำแผนชุมชน โดยชาวบ้านนำทางเจ้าหน้าที่ สวพส. เพื่อสำรวจพื้นที่ ทำให้เกิดแผนที่ชุมชนขึ้น สามารถจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนในการบริหารจัดการพื้นที่ สร้างระเบียบข้อตกลง และขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนตามแผน กำหนดเขตการพัฒนาเป็นโซน A, B, C และ D เพื่อสร้างต้นแบบ

และขยายการพัฒนาไปสู่แต่ละโซน จนกระจายการพัฒนาให้ครอบคลุมทั้งชุมชน และได้ร่วมกันบูรณาการแผนงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ 20 หน่วยงาน ดำเนินกิจกรรมตามแผนของโครงการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยทุกหน่วยงานขับเคลื่อนการพัฒนาในแต่ละโซนตามที่กำหนด ให้มีเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม มีการนำความรู้ทางเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาสนับสนุนและรวบรวมข้อมูล ประมวลผล จัดทำแผนที่ และมีการดินข้อมูลสำคัญต่างๆ ให้ชุมชน ชุมชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การแก้ไขปัญหาพร้อมกันเพื่อสิ่งแวดล้อมและประเทศ

ผลสำเร็จของโครงการคู่วิถีคนอยู่ร่วมกับป่า ไม่เพียงช่วยแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งของประชาชนกับหน่วยงานรัฐ ในด้านการบุกรุกพื้นที่ป่า สามารถลดพื้นที่ทำไร่หมุนเวียน กลับคืนเป็นพื้นที่ป่าให้กับสังคมและประเทศ จำนวน 966 ไร่ สร้างการอนุรักษ์ฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของป่า เพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity) และแหล่งอาหารของชุมชน (Food bank) เช่น บุก ไร่ พลู และสมุนไพร ส่งเสริมให้ชุมชนมีความมั่นคงด้านอาหาร มีอาชีพที่หลากหลาย โดยสนับสนุนการสร้างเกษตรกรตัวอย่าง (smart farmer) และส่งเสริมเกษตรกร 44 ราย พื้นที่ 113 ไร่ รวมถึงการสร้างตลาดรองรับ สามารถสร้างรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต เช่น เกษตรกรมีรายได้จากการปลูกเสาวรส 1 ไร่ ประมาณ 100,000 บาท เทียบเท่ากับการใช้พื้นที่ปลูกข้าวไร่ 25 ไร่ โดยการจัดการเน้นความสำคัญของระบบเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ใช้พื้นที่และน้ำอย่างจำกัด โดยปรับเปลี่ยนจากการทำไร่หมุนเวียน เป็นระบบเกษตรผสมผสานที่ได้รับรองมาตรฐานอาหารปลอดภัย (GAP) เช่น อะโวคาโด มะม่วง กาแฟ เสาวรส บุก ข้าว พืชผัก และปศุสัตว์ จนเกิดการรวมเป็นกลุ่มเตรียมสหกรณ์ (สหกรณ์การเกษตรโครงการขยายผลโครงการหลวงสบเมย จำกัด)

นอกจากนี้บ้านห้วยน้ำใสได้รับการพัฒนาให้หมู่บ้านตัวอย่าง และเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านพัฒนาอย่างยั่งยืน ที่เหมาะสมกับภูมิสังคมของชุมชนชาวกะเหรี่ยง ในเขตพื้นที่สูงของประเทศไทย เพื่อการสร้างสังคมที่เป็นสุข ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ขจัดปัญหาความยากจน ส่งเสริมการเป็นเศรษฐกิจสีเขียว มีการผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

“คู่วิถีคนอยู่ร่วมกับป่า ลดพื้นที่ทำไร่หมุนเวียน”

ชุมชนอยู่ดีมีสุข มีการพัฒนาที่สมดุล มั่นคง และยั่งยืน

1) สร้างความเข้าใจชุมชน จัดทำฐานข้อมูล วิเคราะห์ และวางแผนการพัฒนาให้สอดคล้องกับปัญหาความต้องการอย่างถูกต้องเหมาะสมตามภูมิสังคม ไม่ฝืนระเบียบกฎหมาย

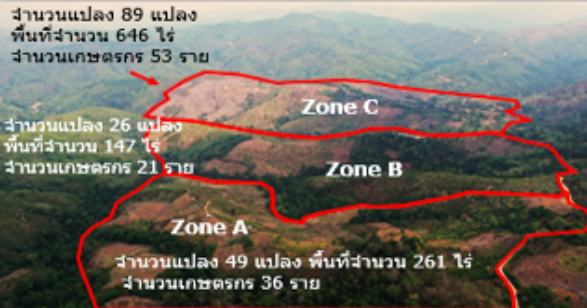
2) กำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินให้ชัดเจน แบ่งโซนพัฒนา ตั้งคณะกรรมการ และจัดทำแผนพัฒนาชุมชนต้นแบบ

3) การดำเนินกิจกรรมตามแผนของโครงการ เพื่อพัฒนาชุมชนเชิงพื้นที่ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และหน่วยงานบูรณาการทุกภาคส่วน อย่างเป็นระบบและครบวงจร

4) พัฒนาพื้นที่ต้นแบบ โดยจัดทำโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น และพัฒนาอาชีพ ปรับระบบเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สร้างรายได้ที่พอเพียง กระจายการพัฒนาให้ครอบคลุมพื้นที่ชุมชน (โซน A, B, C) ชุมชนยอมรับและพร้อมปรับเปลี่ยน

5) พัฒนาอาชีพ พื้นที่ โซน A, B และ C เป้าหมายการพัฒนาพื้นที่ 1,086 ไร่ แก้ปัญหาภัยแล้ง ลดการเผา เพิ่มพื้นที่สีเขียว อนุรักษ์ดินและน้ำ สร้างรายได้ อาหารมั่นคง

โซน D (966 ไร่) คนอยู่ร่วมกับป่า

6) ลดพื้นที่ไร่หมุนเวียน ดินพื้นที่ป่าฟื้นฟูเป็นป่าไร่สอย/ความหลากหลาย

- นโยบายและหลักการ**
- แนวทางโครงการหลวง
  - SDGs
  - นโยบายของรัฐ
  - นโยบายจังหวัด

- องค์ความรู้และข้อมูล**
- งานวิจัย, ความรู้
  - แผนชุมชน
  - แผนที่รายแปลง
  - แผนปฏิบัติการ
  - แผนแม่บท

- บทบาท**
- เกษตรกร, ชุมชน
  - หน่วยงานทุกภาคส่วน

- ปัจจัยความสำเร็จ**
- “การพัฒนาอย่างเป็นระบบครบวงจร ตรงตามภูมิสังคม”
1. องค์ความรู้ ข้อมูล และเทคโนโลยี (Big Data)
  2. การพัฒนาแบบโครงการหลวง
  3. การมีส่วนร่วมของชุมชน
  4. การบูรณาการของหน่วยงาน

**หลอมรวมใจ
เป็นหนึ่ง
เพื่อป่า เพื่อน้ำ
อย่างยั่งยืน**

รางวัล การบริหารราชการ แบบมีส่วนร่วม

**ประเภทสัมฤทธิ์ผล
ประชาชนมีส่วนร่วม**
Effective Change

ระดับดีเด่น

จังหวัดร้อยเอ็ด

โครงการร้อยเอ็ดร่วมใจ อนุรักษ์ป่าดงทำเลดอนใหญ่

เมื่อต้นกรุงรัตนโกสินทร์มีกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-ลาวได้ก่อร่างสร้างชุมชนเล็กในป่าใหญ่ขึ้นมา ปัจจุบันคือบ้านหนองบัวดงทำเลดอนใหญ่ หมู่ที่ 5 ตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีระบบนิเวศน์ที่อุดมสมบูรณ์บนพื้นที่ประมาณ 1,200 ไร่ มีประชากร 966 คนมีวิถีชีวิตตามบรรพบุรุษตัดไม้มาใช้สอยเก็บของป่าดำรงชีพได้ตลอดปี มีพืชพรรณที่หลากหลาย อาทิ พืชสมุนไพร เห็ดนานาชนิด และไม้พะยุง เป็นต้น ชาวบ้านจะไม่ตัดไม้พะยุงมาใช้ด้วยเชื่อว่าเป็นพญาไม้ใครนำมาใช้จะแพ้กัยหากนำมาใช้ทำได้เฉพาะจั่วอยู่บนที่สูงเท่านั้นไม่เหยียบย่ำอยู่เบื้องล่าง ต่อมาในปีพ.ศ. 2554 – 2556 มีการบุกรุกจากขบวนการจากเครือข่ายนอกหมู่บ้านลักลอบตัดไม้พะยุงเป็นจำนวนมากซึ่งไม่เคยปรากฏมาก่อนและกระทำการไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายชาวบ้านจึงรวมตัวกันปกป้องทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่าอย่างหวงแหน

สำนึกร่วม ปกป้องป่า-รักษพะยุง อย่างยั่งยืน

ในเบื้องต้นชาวบ้านรวมกลุ่มกันออกลาดตระเวน
พลัดเปลี่ยนเวรยามสร้างป้อมเฝ้าระวังสกัดกั้นการลักลอบ
ตัดไม้พะยุง เมื่อวัด บ้าน โรงเรียน องค์การบริหารส่วน
ตำบลข้างเผือกพนักกำลังกัน จึงได้เกิดโครงการ
ปลูกป่า-บวชป่าชุมชนทำเลดอนใหญ่ เฉลิมพระเกียรติ
ในปี 2556 พร้อมทั้งกลุ่มจิตอาสาพิทักษ์ป่าชุมชนดงท่าเล
ดอนใหญ่ขึ้น ต่อมาจังหวัดร้อยเอ็ดยื่นมือมาช่วยเหลืออย่าง
เป็นรูปธรรมโดย**จัดทำแผนยุทธศาสตร์ระดับจังหวัด** เพื่อ
การอนุรักษ์ป่าแบบบูรณาการ **มีการตั้งคณะทำงานเพื่อ
สำรวจพื้นที่ป่า** ดันหาสภาพความเป็นจริง **และสร้างความรู้
ความเข้าใจให้กับชุมชนผ่านกลุ่มจิตอาสา** ทั้งในรูปแบบการ
พูดคุย การจัดเสวนาแลกเปลี่ยน และระดมความคิดเห็น เพื่อ
เลือกสรรแนวทางเหมาะสม และเห็นชอบร่วมกันในการจัดตั้ง
โครงการร้อยเอ็ดร่วมใจอนุรักษ์ป่าชุมชนดงท่าเลดอนใหญ่

ปัจจุบันสมาชิกกลุ่มจิตอาสาพิทักษ์ป่าชุมชนดงท่าเลดอนใหญ่
มีจำนวน199คน จิตอาสาทุกคนล้วนแต่มีเป้าหมายที่ชัดเจนใน
การร่วมกันรักษาผืนป่าแห่งนี้ให้อุดมสมบูรณ์ สืบสานเพื่อ
ประโยชน์ของชุมชน และท้องถิ่นร่วมกันโดยได้รับการสนับสนุน
เงินทุน อุปกรณ์สิ่งของจากจังหวัด พลังของชาวบ้าน
องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ร่วมสนับสนุนกลุ่มจิตอาสาที่จัดแบ่งออกเป็นทีม 6 ทีม เฝ้า
เวรยามพลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกัน เพื่อเป็นจุดสกัด มีการ
ประสานงานเพื่อจัดการปัญหาจากอันเกิดจากผู้บุกรุกผ่าน
ศูนย์วิทยุสื่อสาร รวมถึงใช้เป็นช่องทางในการกระจายข่าวสาร

ให้ชาวบ้านได้รับทราบกันอย่างทั่วถึง อีกทั้ง ได้จัดทำ**ข้อมูลสำรวจและจดทะเบียนไม้พะยุง** พร้อมทั้ง**จัดตั้ง กฎ ระเบียบในการรักษาป่า** การเก็บของป่า และขุดคลองรอบป่าเพื่อเป็นแนวกันไฟและแนวเขตพื้นที่ป่าอีกด้วย หลักการสำคัญสำหรับการจัดการป่าชุมชน จะต้อง**ปรับเปลี่ยน ความคิดพหุติกรรมจากการทำลายป่ากลับมาใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีจิตสำนึก**นำไปสู่การแก้ปัญหาตามบริบทของชุมชน โดยจังหวัดและเครือข่ายได้**จัดกิจกรรมต่างๆ** ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมปลูกป่าและบวชป่า เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าชุมชนปลูกจิตสำนึกประชาชน เยาวชนและสร้างขวัญกำลังใจแก่กลุ่มจิตอาสาอย่างต่อเนื่องในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชุมชน โดยเฉพาะในกิจกรรม **“ดรูป่าไม้”** เพื่อ**สืบทอดการรักษาป่าส่งต่อให้กับเด็ก** และได้ร่วมกันจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบชุมชน โดยการระดมทุนและการสนับสนุนงบประมาณจากจังหวัด สร้าง **“ศูนย์เรียนรู้การอนุรักษ์ป่าชุมชน**

ดงท่าเลดอนใหญ่” เป็นที่ศึกษาดูงานให้กับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และโรงเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

ป่าสมบูรณ์ชุบชีวิตหล่อเลี้ยงชุมชน

ชุมชนได้อนุรักษ์ไม้พะยุงและพันธุ์พืชพื้นถิ่นภาคอีสาน มีต้นพะยุงขนาดใหญ่เส้นรอบวงมากกว่า 80 ซม. เพิ่มจำนวนต้นพะยุงจาก 1,376 ต้น เป็น 1,426 ต้น และมีไม้ขนาดใหญ่ชนิดต่างๆ เพิ่มขึ้น เช่น ยางนา กระจ่าง กระจ่าง มีอายุมากกว่า 100 ปี ฯลฯ

สามารถแก้ปัญหาภัยแล้ง มีการขุดบ่อน้ำบาดาล 2 บ่อ ใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตร และใช้การอุปโภคบริโภคในชุมชน

สร้างงานสร้างรายได้ให้ชาวชุมชนจากการผลิตจากป่า ที่อาศัยอยู่ 200 ครัวเรือน ๗ละ 5,000 บาท/ปี รวมทั้งปีคิดเป็นรายได้ของชุมชน 1,000,000 บาท/ปี

มีการตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์จิตอาสา เพื่อออมเงินและสมาชิกสามารถฝากกู้ยืมเงินได้ อีกทั้งมีเงินปันผลจากการออม ปัจจุบันมีเงินทุนหมุนเวียนประมาณ 400,000 บาท

เกิดความรักความสามัคคีของคนในชุมชน ๗สานพลังร่วม **“บวร”** คือ บ้าน วัด โรงเรียน ต้นแบบในการอนุรักษ์ป่าชุมชนของจังหวัดร้อยเอ็ด

เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ธรรมชาตินอกห้องเรียนที่สำคัญและเป็นที่ศึกษาดูงานและวิจัยของหน่วยงานต่าง ๆ

ขยายผลไปอีก 2 พื้นที่ **ป่าชุมชนบ้านน้ำคำและบ้านโนนสว่าง** จังหวัดร้อยเอ็ด

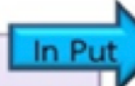
เป้าหมาย

- การลักลอบตัดไม้พะยูนลดลงและเป็น 0 ภายใน 5 ปี
- มีภาคีเครือข่ายประชาชนบริหารจัดการและปกป้องป่าชุมชน
- เป็นศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบการอนุรักษ์ป่าชุมชน

ขั้นตอน 2 ป 3 ข

In Put

ปกปัก=ปกปักรักษาผืนป่า
 ปราบปราม=ร่วมกันตรวจสอบ
 ป้องกันและจับกุมผู้กระทำความผิด
 เชิญชวน=เชิญชวนเข้าร่วมภาคี
 เครือข่ายจิตอาสาเข้าร่วมดำเนินการ
 ช่วย=พัฒนาศักยภาพ/ให้ข้อมูลและ
 ฝึกอบรมและสร้างจิตสำนึก
 เชิญ=ประกาศเกียรติคุณ

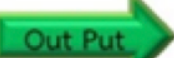

ผลสำเร็จ

ด้านสังคม=กลุ่มจิตอาสาเข้มแข็ง

- +สมาชิกกลุ่มจิตอาสาเพิ่มขึ้น
- +เกิดความรักความสามัคคีในชุมชนและภาคเครือข่าย เกิดเป็นชุมชน "บวร" บ้าน วัด โรงเรียน
- +ปัญหาบุกรุกป่าลดลงปัจจุบันไม่ปัญหาบุกรุกป่า
- +พะยูนขนาดใหญ่เพิ่มขึ้น จากจำนวน 1,376 ตัว ในปี 2558 เป็น 1,426 ตัวในปัจจุบัน

ด้านเศรษฐกิจ

- ประชาชนมีรายได้จากผลผลิตจากป่า 200 ครัวเรือน ๆ ละ 5,000 บาท/ปี
- ด้านสิ่งแวดล้อม
- การอนุรักษ์ป่าดงทำเลตอนใหญ่พื้นที่ 1,200 ไร่
- ไม้พะยูนขนาดใหญ่เส้นรอบวงมากกว่า 80 ซม. เพิ่มจาก 1,376 ตัว เป็น 1,426 ตัว

ด้านการศึกษา-เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้
 ธรรมชาตินอกห้องเรียนที่สำคัญ และเป็นแหล่ง
 ศึกษาดูงาน และศึกษาวิจัยของ
 หน่วยงานต่างๆ

- ป่าชุมชนบ้านบ้านน้ำคำ
- ป่าชุมชนบ้านโนนสว่าง

5 ขั้นสู่ความสำเร็จ

1. รับฟังปัญหา วิเคราะห์ปัญหาพร้อมกัน
2. สำรวจสภาพปัญหาจริงและจัดเวทีประชาคม
3. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุกป่า
4. การจัดกิจกรรมร่วมใจอนุรักษ์ป่าชุมชนดงทำเลตอนใหญ่ให้ยั่งยืน
5. จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ

รางวัล การบริหารราชการ แบบมีส่วนร่วม

**ประเภทผู้นำหุ้นส่วน
ความร่วมมือ**
Engaged Citizen

ระดับดีเด่น

**กลุ่มเครือข่ายจิตอาสา
พิทักษ์ป่าดงทำเลดอนใหญ่**

โครงการร้อยใจ อนุรักษ์ป่าดงทำเลดอนใหญ่

กลุ่มเครือข่ายจิตอาสาพิทักษ์ป่าดงทำเลดอนใหญ่ เขตบ้านหนองบัว หมู่ที่ 5 ตำบลช้างเผือก อำเภอสวรรคภูมิ เป็นกลุ่มเครือข่ายผู้นำหุ้นส่วนความร่วมมือ ในการบริหารจัดการป่าชุมชนดงทำเลดอนใหญ่ ร่วมกับภาคีเครือข่ายภายในชุมชนและนอกชุมชน มีบทบาทในการเจรจาต่อรองเพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง และการแก้ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่าของพื้นที่ โดยเข้าร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ และเป็นคณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่า (คปป.) ของจังหวัดในการประสาน และเจรจาหาข้อตกลงเพื่อการจัดทำถนนรอบป่าร่วมกับ อบต.ช้างเผือก เพื่อลดปัญหาการขัดแย้งการบุกรุกป่าของประชาชน ฯลฯ ทั้งเป็นผู้นำในการจัดเวทีสาธารณะ จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้ และสร้างการมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลายป่าและอนุรักษ์ป่าจัดกิจกรรมอบรมสร้างจิตสำนึกให้เยาวชนและประชาชน ทั้งยังเป็นวิทยากรให้ความรู้ในสถานที่ต่างๆ และประพฤติตนเป็นแบบอย่างแก่ชุมชน ทำให้เป็นที่ยอมรับจากชุมชน และภาคประชาสังคมในพื้นที่

กลุ่มเครือข่ายจิตอาสา สามารถประสานความร่วมมือกับคณะสงฆ์บ้านหนองบัว ชุมชนบ้านหนองบัว โรงเรียนบ้านหนองบัว เป็นชุมชน “บวร” ร่วมกันขับเคลื่อนงานโดยการระดมทุกภาคส่วนในพื้นที่ ระดมความคิดเห็น ข้อมูลแนวทางการพัฒนาร่วมกันในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ โดยนำวิถีทางพุทธศาสนาสร้างให้เกิดการเสียสละแรงกาย ใจ ทุณทรัพย์ จัดกิจกรรมอนุรักษ์ป่าโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ผลลัพธ์การดำเนินกิจกรรม สามารถปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนได้เห็นคุณค่าของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม รู้จักสร้างทัศนคติ ดำเนิน และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมาร่วมกันรักษาป่าดงทำเลดอนใหญ่โดยจากอดีตเริ่มต้นมีสมาชิก 42 คน ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 199 คน ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ (1) กลุ่มบริหารจัดการน้ำบาดาล (2) กลุ่มเลี้ยงวัวจิตอาสา (3) กลุ่มจิตอาสาทานา (4) กลุ่มทัวลิสจิตอาสา (5) กลุ่มสัจจะออมทรัพย์จิตอาสา (6) กลุ่มรวมใจช่วยเหลือยามยาก (7) กลุ่มร้านค้าชุมชนร่วมใจ (8) กลุ่มสมุนไพรจิตอาสา จนสามารถเพิ่มรายได้ให้กับคนในชุมชน เป็นต้นแบบ

ของจังหวัดร้อยเอ็ด โดยชุมชนและหน่วยงานภาครัฐจัดทำผ้าป่าสามัคคีสมทบทุนสร้างศาลาศูนย์เรียนรู้ ศาลาโรงครัว ห้องน้ำ ฐานเรียนรู้ และเส้นทางศึกษาระบบนิเวศป่าดงทำเลดอนใหญ่ 4 จุด

เครือข่ายจิตอาสา เป็นกลุ่มคนต้นแบบในการทำความดีด้วยหัวใจ ที่มุ่งพัฒนาสังคม และบุคคลให้คุณภาพการดำรงชีวิตที่ดี จนได้รับรางวัลจากหลากหลายหน่วยงาน เช่น

- (1) รางวัลราชกรุอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.) “รงพิทักษ์ป่า เมื่อรักษาชีวิต” ปี 2560
- (2) รางวัลเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทสม.) ประเภทรางวัลดาวรุ่งดีเด่น ประจำปี 2561 ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (3) รางวัลโครงการต้นไม้ทรงคุณค่า "รุกขมรดกของแผ่นดิน ใต้ร่มพระบารมี"

กลุ่มจิตอาสาพิทักษ์ป่าดงทำเล-ดอนใหญ่
บ้านหนองบัว ต.ช้างเผือก อ.สุวรรณภูมิ จ.ร้อยเอ็ด

รางวัล การบริหารราชการ แบบมีส่วนร่วม

ประเภทรางวัล เลื่องลือขยายผล Participation Expanded

ระดับดีเด่น

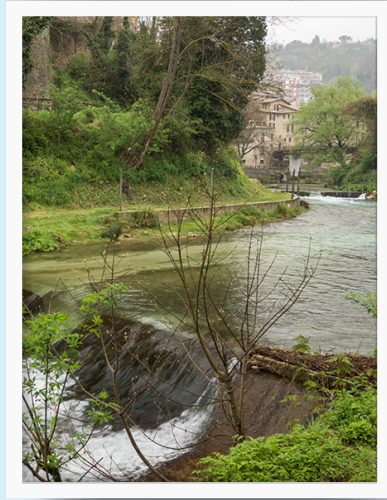
กรมชลประทาน

โครงการการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ณ ฝ่ายแม่ลาวฝั่งขวา จังหวัดเชียงราย (ต้นแบบดอยงู)

ณ ดินแดนภาคเหนือจังหวัดเชียงรายมีเทือกเขาหิมาลัยยาว ก่อกำเนิดแหล่งต้นน้ำลำธารและเป็นที่มาของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่ลาวซึ่งเป็นโครงการขนาดใหญ่ที่หลายภาคส่วนได้รับประโยชน์จากอ่างเก็บน้ำซึ่งมีอ่างเก็บน้ำแม่สรวยเป็นแหล่งน้ำต้นกุนพันน้ำมายังฝ่ายแม่ลาว จากฝ่ายแม่ลาวจะมีระบบส่งน้ำคลองฝั่งขวาความยาว 49.48 กิโลเมตร แบ่งผู้รับน้ำเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มที่อาศัยอยู่ต้นน้ำ กลางน้ำ และท้ายน้ำ ครอบคลุมพื้นที่ 113,136 ไร่ ด้วยความกว้างใหญ่ของพื้นที่ทำให้กลุ่มท้ายน้ำขาดแคลนไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ และอีกหลายภาคส่วนขอใช้น้ำเพื่อปลูกพืชในฤดูแล้งมากกว่าแผนที่วางไว้เป็นจำนวนมากกว่าเท่าตัว จึงเกิดการแย่งชิงน้ำของมวลชนถึงขั้นทำร้ายร่างกายได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตก็มีให้เห็น รอยร้าวแห่งความแตกแยกระหว่างชุมชนกับชุมชนจากปัญหาการแย่งน้ำใช้ที่เกิดขึ้นนำไปสู่การประกาศภัยแล้งในพื้นที่ชลประทาน เมื่อขาดแคลนน้ำอย่างรุนแรงทำให้ต่างฝ่ายต่างแย่งชิงผันน้ำเข้าสู่พื้นที่ของตนเองไม่เคารพกติกาที่กำหนดไว้ มีการทำมีท่อฝักลอบสูบน้ำจากคลองส่งน้ำมองเห็นท่อในลักษณะที่รกรุงรัง อีกทั้งมีการบุกรุกปลูกข้าวโพดในคลองและคันคลอง และมีการกั้นฝายชั่วคราวเพื่อกักน้ำในลำน้ำนับสิบฝาย ต่างคนต่างมุ่งเอาน้ำโดยไม่คิดว่าคนอื่นจะขาดน้ำและได้รับผลกระทบปัญหาที่เกิดขึ้นหากปล่อยให้ยืดเยื้อต่อไปจะยิ่งทวีความรุนแรงขึ้นเพื่อเยียวยาปัญหาดังกล่าวทางชลประทานเชียงราย จึงได้นำแนวทางการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วม ที่ได้ปรับรูปแบบมาจากงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) มาใช้ดำเนินการแก้ไขปัญหาการแย่งชิงน้ำในพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำดอยงู และสร้างเป็นต้นแบบ หรือดอยงูโมเดล

สายน้ำสมานฉันท์ลดความร้อน สู่ความเป็นธรรม

จากกรณีศึกษาของดอยงูโมเดลที่ได้นำมาปรับใช้ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น ประกอบด้วยการพัฒนา ทักษะการทำงานด้านการมีส่วนร่วมให้เครือข่ายส่งเสริมการ มีส่วนร่วมของประชาชน (คสป.) ซึ่งประกอบด้วยผู้นำชุมชน และผู้มีจิตอาสา มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับอาสาสมัคร ชลประทาน และเจ้าหน้าที่ชลประทานก่อน เพื่อปรับเปลี่ยน วิธีคิดและวิธีการทำงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในการ ประสานความร่วมมือและสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นใน กระบวนการบริหารจัดการน้ำ จนกระทั่งสิ้นสุดกระบวนการ ที่สามารถพัฒนาองค์ภคชาติเครือข่ายผู้ใช้น้ำให้เข้มแข็งและ ยั่งยืน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

สามารถลดความขัดแย้งเรื่องการใช้น้ำระหว่างกลุ่มผู้ใช้น้ำใน พื้นที่ 13,899 ไร่ เป็นผลสำเร็จมาแล้วและได้รับรางวัลสัมฤทธิ์ผล ประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change) เมื่อปี พ.ศ. 2561 ดังนั้นกรมชลประทานเชียงราย โดยโครงการส่งน้ำและบำรุง รักษาแม่ลาว จึงได้นำรูปแบบการดำเนินงานของดอยงู มาขยาย ผลในพื้นที่กลุ่มผู้ใช้น้ำฝายแม่ลาวฝั่งขวาซึ่งครอบคลุมพื้นที่ 113,136 ไร่ และมีปริมาณน้ำต้นทุนน้อยมากในฤดูแล้งสามารถ ใช้น้ำได้อย่างเพียงพอสำหรับพื้นที่ 32,000 ไร่ เท่านั้น นับว่า เป็นโครงการที่มีความท้าทายและส่งผลกระทบต่อประชาชนใน วงกว้างกว่าที่อ่างเก็บน้ำดอยงูหลายเท่าตัว

ขั้นตอนที่ 1

พัฒนาศักยภาพแกนนำชุมชนและสร้างเครือข่าย เป็นขั้นตอนที่เรียบง่าย เริ่มจากการจัดพื้นที่พูดคุยแลกเปลี่ยน รับฟังสถานการณ์ สภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น เพื่อค้นหาปัญหาที่แท้จริง และค้นหาสาเหตุของปัญหาความขัดแย้ง โดยคัดเลือกผู้นำชุมชนหรือผู้มีจิตอาสาประมาณ 30 คน มาสร้างความรู้ความเข้าใจกระบวนการมีส่วนร่วมด้วยการทำกิจกรรมในหลักสูตรวิทยากรกระบวนการเพื่อการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย

- กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (สร้างความคุ้นเคยและฝึกแนวคิด)
- กิจกรรมแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อเรียนรู้ร่วมกัน (เติมพลังศรัทธาและความเชื่อมั่น)
- กิจกรรมฝึกแนวคิดเชิงบวก - สุนทรียสนทนา - กิจกรรม Walk Rally
- กิจกรรมฝึกจับประเด็น - กิจกรรมฝึกตั้งคำถามในเวทีประชาคม
- กงล้อสี่ทิศ - การจำลองเวทีประชาคม
- การออกแบบเวทีเพื่อทำงานจริง - กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ รวมถึงวิธีการทำแผนที่ทำมือ และการบริหารจัดการน้ำ เพื่อสร้างความเข้าใจในหลักการบริหารจัดการน้ำของกรมชลประทาน ผู้นำและจิตอาสาในชุมชนได้เรียนรู้วิธีคิดและฝึกปฏิบัติ และนำไปถ่ายทอดให้ชุมชนของตนได้เข้าใจ เป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดเวทีชุมชนในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 2

ร่วมมือร่วมใจเพื่อคลี่คลายความขัดแย้ง โดยจัดเวทีชุมชน ชวนเชิญให้ทุกภาคส่วนเข้าร่วมพูดคุยกันสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน เห็นใจกัน เพื่อช่วยกันวิเคราะห์ค้นหาปัญหาที่แท้จริงของความขัดแย้งนั้น ๆ พร้อมหาสาเหตุของปัญหา สร้างความไว้วางใจระหว่างชุมชนผู้ใช้น้ำฝายแม่ลาวฝั่งขวาเพื่อนำมาซึ่งการสร้างเป้าหมายร่วมตามหลักแห่งความ “ทำเทียม ทัวถึง และเป็นธรรม” โดยมีเจ้าหน้าที่ของชลประทานในพื้นที่เป็นพี่เลี้ยง แนะนำการตั้งคำถามที่ชวนให้คิด การให้ข้อมูลถึงสถานการณ์น้ำสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำและวิธีการส่งน้ำ เปลี่ยนจากอำนาจสั่งการเป็นมิตรร่วม เพื่อสนับสนุนให้เกิดกระบวนการรวมกลุ่มและจัดตั้งกลุ่มเครือข่าย คสป. ประกอบด้วยเกษตรกรและผู้น้ำในชุมชน เมื่อทุกภาคส่วนมีความเข้าใจและมีใจที่จะให้ความร่วมมือที่ดีแล้ว คสป. จะเป็นแกนกลางในการเปิดเวทีชุมชนด้วยตนเอง ส่วนมีเจ้าหน้าที่ของกรมชลประทานจะเป็นได้ช่วยให้

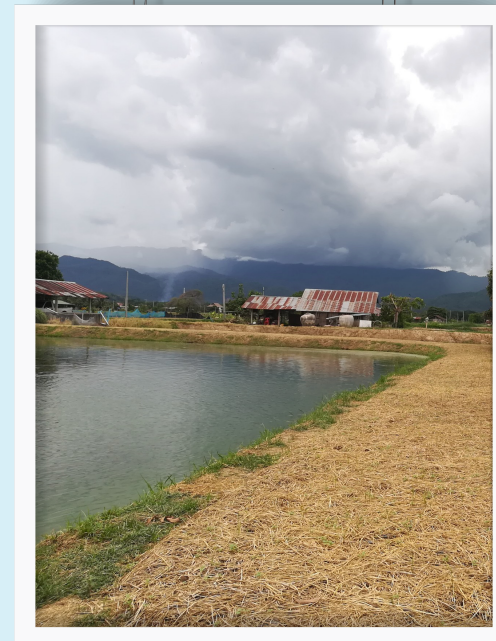
เพื่อให้เข้าถึงปัญหาทางเครือข่าย คสป. และผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนจะออกเดินสำรวจไปตามความยาวของลำคลองส่งน้ำ แล้วร่วมกันจัดทำแผนที่ทำมือเพื่อให้เห็นและเข้าใจสภาพปัญหาไปพร้อม ๆ กัน จากนั้นเปิดเวทีชุมชนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม ตรวจสอบความถูกต้อง แล้วร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับประโยชน์ บนฐานข้อมูลที่ร่วมกันค้นหาและจัดเก็บไว้ จากนั้นร่วมกันค้นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและหาทางเลือกในการจัดการน้ำให้ตรงตามความต้องการน้ำของกลุ่มผู้น้ำ ก่อนที่จะนำไปสู่การวางกติการับน้ำร่วมกัน เมื่อทดลองใช้แผนการส่งน้ำแล้วมาหารือทบทวนแก้ไขจุดอ่อนเพื่อให้ได้ผลอย่างแท้จริง แล้วร่วมกันถอดบทเรียน ทดลองใช้บทเรียน เรียนรู้และพัฒนาร่วมกันระหว่างคนในชุมชนเองและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น สิ่งเหล่านี้เริ่มนำมาใช้ตั้งแต่เริ่มโครงการเมื่อปี พ.ศ. 2561 จนถึงปัจจุบันสามารถเปิดเวทีชุมชนได้มากกว่า 90 ครั้ง

ขั้นตอนที่ 3

เป็นการคลี่คลายความขัดแย้งอย่างยั่งยืน ด้วยการวางพื้นฐานองค์กร
ภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็ง มีพลังเป็นเอกภาพ และมีความสามารถในการบริหาร
จัดการน้ำจนเป็นอัตลักษณ์การบริหารจัดการน้ำเฉพาะท้องถิ่น ด้วยทัศนคติใหม่
คือการแบ่งปันน้ำด้วยความ “เท่าเทียม ท่วมถึง และเป็นธรรม” มีความเป็นเจ้าของ
ร่วมกัน มีความภาคภูมิใจ มีเกียรติ ได้รับการยกย่อง เกิดความเชื่อมั่น และกล้า
ตัดสินใจรับผิดชอบ สร้างความไว้วางใจในการเป็นคู่หูร่วมทุกข์ร่วมสุขระหว่าง
กลุ่มผู้ใช้น้ำและเจ้าหน้าที่ชลประทานที่ปฏิบัติงานในพื้นที่

ทั้งนี้ เครือข่าย คสป. ฝ่ายแม่ลาวฝั่งขวา มีบทบาทในการบริหารจัดการ
น้ำร่วมกับเจ้าหน้าที่ชลประทานอย่างกัลยาณมิตร ส่งผลให้สามารถบริหาร
จัดการน้ำได้ตามเป้าหมายที่ร่วมกันกำหนดไว้ ซึ่งในปัจจุบันมีกลุ่มผู้ใช้น้ำ
ชลประทานที่เรียกว่ากลุ่มพื้นฐาน 594 กลุ่ม และมีกลุ่มบริหารการใช้น้ำ
ชลประทาน 13 กลุ่ม ทางกรมชลประทานยังคงเดินหน้าสร้างความเข้มแข็งให้แก่
กลุ่มผู้ใช้น้ำอื่นๆ ที่ได้รับน้ำจากอ่างเก็บน้ำแม่สรวยเพื่อบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบเป็นองค์รวม และเพื่อยกระดับ
การมีส่วนร่วมในระดับคณะกรรมการจัดการชลประทาน (JMC) ที่ให้อำนาจเต็ม (Empowerment) แก่ผู้มีส่วนได้ส่วน
เสียทุกภาคส่วนโดยในเบื้องต้นมีภาคีเครือข่ายที่ร่วมดำเนินงานอย่างต่อเนื่องประกอบด้วย ปรธานหรือหัวหน้าหรือ
สมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน สภาเกษตรกรอำเภอ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เจ้าหน้าที่ชลประทาน
และผู้มีจิตอาสาและมีบทบาทสำคัญในพื้นที่ โดยมี คสป. ผู้แทนกลุ่มผู้ใช้น้ำ หรือเกษตรกร และเจ้าหน้าที่ชลประทาน
ร่วมกันติดตามควบคุมให้ทุกภาคส่วนปฏิบัติตามข้อตกลงที่เห็นชอบร่วมกัน เพื่อให้พื้นที่ทุกแปลงได้รับน้ำตามที่กำหนดไว้
ลดความขัดแย้งระหว่างชุมชนและชุมชนกับภาครัฐได้อย่างเป็นรูปธรรม

เกียรติภูมิ ความภาคภูมิใจแห่งความสำเร็จ

ตามบริบทและกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ร่วมค้นหาปัญหา ตั้งข้อสมมุติฐานของปัญหา พร้อมแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา แบบร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ เห็นผลที่เป็นรูปธรรมดังนี้

- 1** มีคณะกรรมการจัดการน้ำชลประทาน (JMC) ซึ่งเป็นองค์กรบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ ประกอบด้วยกลุ่มผู้ใช้น้ำกลุ่มพื้นฐาน 594 กลุ่ม และกลุ่มบริหาร 13 กลุ่ม และผู้เกี่ยวข้องครบทุกภาคส่วน สามารถกำหนดข้อตกลงร่วมกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายการบริหารจัดการน้ำอย่าง “**เท่าเทียม ทั่วถึง และเป็นธรรม**” โดยร่วมกันกำหนดปริมาณน้ำจัดสรร ปรับแผนการส่งน้ำให้เหมาะสมกับปริมาณน้ำและพื้นที่ จากเดิมกลุ่มที่ 1-3 ได้รับน้ำรอบเวรละ 5 วันเท่ากัน เป็นกลุ่ม 1 รับน้ำ 3 วัน กลุ่ม 2 รับน้ำ 1 วันครึ่ง กลุ่ม 3 รับน้ำ 1 วันครึ่ง และหยุดส่งน้ำ 5 วัน ขณะที่หยุดส่งน้ำให้กลุ่มพื้นที่ต่างๆจะมีการผันส่งน้ำให้กับการประปาและรักษาระบบนิเวศให้อุดมสมบูรณ์ และกำหนดพื้นที่รับน้ำด้วยธงเขียว ธงเหลือง และธงแดง เพื่อควบคุมมิให้มีผู้กระทำผิดข้อตกลง
- 2** ในฤดูกาลเพาะปลูก **ผู้ใช้น้ำทุกกลุ่มได้รับน้ำตามเวลาและปริมาณที่ตกลงกันไว้** ทำให้เกษตรกรได้ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น เกษตรกรสามารถปลูกพืชได้หลากหลายชนิดมากขึ้น และมีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิม 3,000 บาท/ไร่
- 3** ในฤดูแล้งสามารถส่งน้ำให้พื้นที่ฝายแม่ลาวฝั่งขวาทั้งหมด เพิ่มมากขึ้นจากแผนที่ตั้งไว้ถึงเกือบ 4 เท่า จาก 32,000 ไร่ ตามแผน สามารถเพาะปลูกได้จริงถึงเกือบ 120,000 ไร่
- 4** สามารถลดปัญหาความขัดแย้งที่รุนแรงในการแย่งชิงน้ำลงได้อย่างยั่งยืน ด้วยการมีองค์กรภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็ง มีพลัง และเป็นเอกภาพ

ผลลัพธ์ที่ได้

- 1** ผู้ใช้น้ำทุกภาคส่วนมีความพึงพอใจที่สามารถบริหารน้ำเพื่อการผลิตภาคเกษตร อุปโภค-บริโภค การผลิตน้ำประปา ฯลฯ ของตนเองได้อย่างชัดเจนจากการได้รับทราบข้อมูลปริมาณน้ำที่ได้รับการจัดสรร รอบเวรที่แน่นอน และได้รับปริมาณน้ำ แต่ละรอบเวรอย่างถูกต้อง ทำให้เกิดความเสียหายต่อผลผลิตและการสูญเสียน้ำจากระบบน้อยมาก กรมชลประทานสามารถบริหารจัดการน้ำที่มีจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ด้วยความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่าย
- 2** ผลจากกิจกรรมการมีส่วนร่วม ทำให้ทุกฝ่ายรวมกันเป็นหนึ่งเดียวมีเอกภาพ มีสิทธิเท่าเทียม ได้รับน้ำอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม ชุมชนรู้จักแบ่งปัน เกิดความสามัคคีของคนในชุมชนและระหว่างชุมชน ซึ่งสามารถพัฒนาสู่การผลิตสินค้าร่วมกันจนเกิดเป็นอัตลักษณ์ชุมชนขึ้นได้ในอนาคต
- 3** เตรีอข่าย ดสป. และผู้ใช้น้ำทุกภาคส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำร่วมกับเจ้าหน้าที่ชลประทานอย่างกัลยาณมิตร ลดการปะทะความขัดแย้งระหว่างภาครัฐและประชาชนสำหรับภาพที่ปรากฏชัดในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม คือประชาชนมีความสุขมากขึ้นจากความมั่นใจว่าจะมีน้ำประปาเพื่ออุปโภคและบริโภคตลอดทั้งปี และมีความมั่นคงในอาชีพ เช่น การเพาะปลูกและเลี้ยงปลา กรมชลประทานประหยัดงบประมาณในการซ่อมบำรุงอาคารและคลองชลประทาน เพราะไม่มีการทำลายอาคารชลประทานเพื่อแย่งชิงน้ำ อีกทั้งคณะกรรมการฯ ยังมีการเก็บค่าบำรุงรักษาร่วมกันเพื่อใช้ขุดลอกคลองและซ่อมแซมอาคารชลประทานเองในกรณีนอกแผนงานกรมชลประทาน เกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนทำการเกษตรแบบใช้น้ำน้อย เช่น ทำนาแบบเปียกสลับแห้งแก้งข้าว เพื่อแบ่งปันน้ำให้เพียงพอสำหรับพื้นที่กว่าแสนไร่ และกรมชลประทานสามารถยืนยันความสำเร็จของการนำตัวแบบการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนของโครงการอ่างเก็บน้ำดอยงู (ดอยงูโมเดล) มาประยุกต์ใช้ให้เห็นผลสำเร็จอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม แม้จะใช้ระยะเวลาดำเนินการในพื้นที่เพียง 2 ปี (ระหว่างปี 2561–2562) แต่สามารถขยายผลเชิงพื้นที่เพิ่มขึ้นได้ถึง 12

ผลงานในระดับดี

รางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

รางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ระดับดี จำนวน 42 รางวัล

ประเภทรางวัลเปิดใจใกล้ชิดประชาชน (Open Governance) จำนวน 5 ผลงาน

ลำดับ	หน่วยงาน	ผลงาน
1.	กรมบังคับคดี	มีการดำเนินการพัฒนาระบบและช่องทางในการตรวจสอบบุคคลล้มละลาย ให้ตอบสนองความต้องการของประชาชน ผ่าน Mobile Application LED ABC ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ภายหลังจากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ไม่เกิน 3 วัน ในส่วนของการบังคับคดีแพ่ง กรมบังคับคดีมีการปรับปรุงกระบวนการนำส่งเงินอายัดทางอิเล็กทรอนิกส์ และสามารถตรวจสอบข้อมูลสถานะคดีผ่านระบบตรวจสอบสถานะคดีในเว็บไซต์พร้อมทั้งอนุญาตให้บุคคลในคดีสามารถตรวจสอบข้อมูลเพื่อใช้ในเชิงป้องกันและลดความเสี่ยงในการประกอบธุรกิจหรือปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ได้ด้วย
2.	กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ	ยกระดับพัฒนาคลังความรู้สุขภาพ ผ่านทางระบบออนไลน์ CRM แจ้งเตือนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ไขและให้ข้อมูลกับผู้ร้องเรียนอย่างทันท่วงที และมีระบบติดตาม ขั้นตอน ความคืบหน้าของเรื่องร้องเรียน (tracking) ให้ประชาชนสามารถติดตามสถานะของการจัดการข้อร้องเรียน และรายงานผลการจัดการข้อร้องเรียนให้กรมฯ ทราบทุกเดือน โดยบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ให้ใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดทำบัตร DebitSMART Card เพื่อให้ภาครัฐสามารถจ่ายเงินช่วยเหลือและสวัสดิการให้แก่ประชาชนได้โดยตรง
3.	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด	ได้พัฒนา Mobile Application สำหรับให้บริการประชาชน “ป.ป.ส. I lert U” เพื่อให้ประชาชนสามารถแจ้งขอความช่วยเหลือ แจ้งเบาะแส และเรื่องร้องเรียนยาเสพติด ที่สามารถแนบภาพถ่าย เวลาเกิดเหตุ ตำแหน่งที่เกิดเหตุ มายัง war room ซึ่งมีเจ้าหน้าที่รับเรื่องตลอด 24 ชั่วโมง ทำให้ประสานงานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างรวดเร็ว นำมาสู่การถอดบทเรียนร่วมกับหน่วยงานภาคี เพื่อจัดทำมาตรการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานบริการพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพื่อให้การปฏิบัติงานมีแนวทางและมาตรฐานที่ชัดเจน

ลำดับ	หน่วยงาน	ผลงาน
4.	สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม	มีการพัฒนา Mobile application : Justice Care ยุติธรรมใส่ใจ และ Mobile application รัฐหมุดกฎหมาย เพื่อใช้ในการให้บริการข้อมูลสารสนเทศ ด้านกฎหมายแก่ประชาชน ผ่านการจัดตั้งคลินิกยุติธรรมทุกจังหวัด และเมื่อมีข่าว อาชญากรรมเกิดขึ้น จะมีการลงพื้นที่ให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายและการให้คำปรึกษาทางกฎหมาย ภายใน 24 ชม. (Justice Care ยุติธรรมใส่ใจ) โดยทำงานร่วมกับเครือข่ายยุติธรรมชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
5.	สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน	จัดตั้ง ศูนย์ข้อมูลแรงงานแห่งชาตินำเทคโนโลยี Business Intelligence (BI) มาสนับสนุนกระบวนการจัดเก็บ วิเคราะห์ ประมวลผล รวมถึงแสดงผลข้อมูลในหลากหลายมุมมอง (Multidimensional Model) เช่น ระบบเตือนภัยด้านแรงงาน อุปสงค์อุปทานแรงงาน เป็นต้น รวมทั้งสถิติและข้อมูลด้านแรงงานของหน่วยงาน ในสังกัด กระทรวงแรงงาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยให้บริการผ่านเว็บไซต์ http://nlic.mol.go.th พัฒนาระบบบริการประชาชน ณ จุดเดียวทาง อิเล็กทรอนิกส์ กระทรวงแรงงาน

รางวัลสัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change) จำนวน 32 รางวัล

ลำดับ	หน่วยงาน	โครงการ	ผลงาน
1.	กรมการพัฒนาชุมชน	การขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้าน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดเชียงใหม่ (เชียงใหม่ 100%)	ยกระดับเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ครบทั้ง 2,066 หมู่บ้าน ในจังหวัดเชียงใหม่ในรูปแบบ “ประชารัฐ” สร้างกลไกการขับเคลื่อน ในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับอำเภอและ ระดับจังหวัด ประชาชนเสนอโครงการ/กิจกรรม ตามแนวทางการจัดทำแผนชุมชน จะมีแกนนำหรือปราชญ์ชุมชนที่ให้ความรู้ และส่งเสริม สนับสนุน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริมช่องทางการตลาดจัดให้มีตลาดชุมชน สร้างครัวเรือนต้นแบบวิถีพอเพียง 25 อำเภอ 109,707 ครัวเรือนและมีการจัดทำบัญชีครัวเรือน เรียบร้อย คิดเป็นร้อยละ 30.42 (360,727 ครัวเรือน) เกิดโครงการส่งเสริมอาชีพ จำนวน 2,811 โครงการ และบรรจุ เข้าแผนของท้องถิ่น จำนวน 1,105 โครงการ มีกลุ่มอาชีพเกิดขึ้น 4,217 กลุ่ม ยอดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน OTOP ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 16,443,022,051 บาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 26.08

ลำดับ	หน่วยงาน	โครงการ	ผลงาน
2.	กรมกิจการเด็กและเยาวชน	UD network (เครือข่ายอุดร สร้างสุข)	ทางองค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก ร่วมกับบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดอุดรธานี เข้ามาแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ซ้ำในพื้นที่ของตนเอง รูปแบบเป็นการประชุมของชาวบ้านและหน่วยงานในพื้นที่ร่วมกัน ซึ่งเป็นการขยายผลมาจากกระบวนการ “การสร้างเครือข่ายตำบลคุ้มครองเด็ก” ที่ดำเนินการมาแล้วตั้งแต่ ปี 2558 มีแนวทางการปฏิบัติงานแก้ไขปัญหามารูปแบบ UD network (เครือข่ายอุดร สร้างสุข) ความร่วมมือร่วมใจของชาวบ้านในชุมชน และหน่วยงานในระดับท้องถิ่น ระดับอำเภอ และระดับจังหวัดเพื่อหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ส่งผลให้อัตราการตั้งครรภ์ซ้ำในหญิงอายุ 15-19 ปี 2559 ลดลง 2.4 % เมื่อเทียบข้อมูลจากปี 2560
3.	กรมกิจการเด็กและเยาวชน	เด็กสากล อู้ฮัก อู้ปอง บ่ต้องทอดทิ้งกันไว้ข้างหลัง	จังหวัดสกลนครมีอัตราการคลอดของหญิง อายุ 15 – 19 ปี จำนวน 1,726 คน หรือร้อยละ 0.26 ของการคลอดทั้งหมด เฉลี่ย 4 คนต่อวัน บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดอุดรธานี แก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเกิดเป็น “โครงการเด็กสากล อู้ฮัก อู้ปอง บ่ต้องทอดทิ้งกันไว้ข้างหลัง” ภายใต้ “โครงการเสริมสร้างเครือข่ายคุ้มครองเด็กในระดับตำบล” ผลสำเร็จจากโครงการสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เกิดขึ้นเพื่อเป็นประสานต่อยอดไปสู่พื้นที่อื่นอย่างเป็นรูปธรรม และขยายผลการพัฒนาต่อยอดไปสู่พื้นที่อื่น ได้แก่ 1) ตำบลตองโขบ 2) ตำบลท่าบอง 3) ตำบลเชียงดาน
4.	กรมควบคุมโรค	สานพลังเครือข่าย ร่วมใจจิตอาสา พัฒนาคุณภาพชีวิต พิชิตเบาหวานความดัน ชุมชนหมื่นไวย	โรคเบาหวาน และความดันโลหิตสูงเป็นภัยร้ายของสุขภาพ เป็นเหตุให้ผู้นำท้องถิ่น แกนนำชุมชน และตัวแทนครัวเรือน ตำบลหมื่นไวย จังหวัดนครราชสีมา ร่วมกันขับเคลื่อนตำบลสุขภาวะขึ้นโดยนำกลไกการมีส่วนร่วมจากภาครัฐ เอกชนและประชาชน ได้แก่ จิตอาสา อบต. รพ.สต. วัด โรงเรียน ห้างสรรพสินค้า และผู้นำชุมชน ตำบลหมื่นไวย เป็นพื้นที่เดียวในจังหวัดนครราชสีมา ที่ขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรค โดยมีจิตอาสา “ชมรม จิตอาสาหมื่นไวย” เป็นแกนนำหลัก จัดทำแผนงานด้วยตนเอง จนประสบผลสำเร็จสร้างศักยภาพ และความเข้มแข็งให้ชุมชนอย่างยั่งยืน และขยายไปยังโครงการอื่น ๆ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของคนในชุมชน มีผลลัพธ์การป้องกันควบคุมโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูงดีกว่าพื้นที่อื่น

ลำดับ	หน่วยงาน	โครงการ	ผลงาน
5.	กรมชลประทาน	การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของสถานีสูบน้ำแก่งคอย-บ้านหมอ	เพื่อให้การส่งน้ำในพื้นที่ชลประทาน 86,700 ไร่ ของสถานีสูบน้ำแก่งคอย-บ้านหมอ เป็นไปอย่างทั่วถึงด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน และเพื่อสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้ใช้น้ำนำไปสู่การบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน จัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำในพื้นที่กำหนดรอบเวรการใช้น้ำ กำหนดข้อตกลง กฎ กติกา การควบคุม มีการประชุมหารือแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างต่อเนื่อง คิดค้นวิธีการใช้น้ำที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยการทดลองหมุนเวียนน้ำทิ้งที่ระบายออกจากแปลงรับน้ำตามรอบเวร ไปให้แปลงถัดไปนำไปใช้เตรียมแปลงต่อ รายได้ต่อครัวเรือนของผู้ใช้น้ำเพิ่มขึ้น/ผลผลิตพืชหลักที่เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน
6.	กรมทรัพยากรน้ำ	การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำพานพร้อมระบบกระจายน้ำ เพื่อการท่องเที่ยวน้ำพุร้อนอำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดอุดรธานี	บริเวณอ่างเก็บน้ำน้ำพาน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดอุดรธานี ครอบคลุมพื้นที่ 3 ตำบล พื้นที่ 4,300 ไร่ เป็นแหล่งน้ำที่สำคัญของอำเภอสว่างแดนดิน แต่เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นที่ราบแอ่งกระทะ การนำน้ำมาใช้ประโยชน์เป็นไปด้วยความยากลำบาก นำกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เช่น การศึกษา ตรวจสอบสภาพพื้นที่ ความเหมาะสมในการดำเนินการโครงการพัฒนาแหล่งน้ำ เป็นต้น ผลสำเร็จสามารถจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ มีนักท่องเที่ยวประมาณ 250,000 คนต่อปี รายได้หมุนเวียนในพื้นที่เฉลี่ย 30-40 ล้านบาท/ปี จัดเก็บภาษีในปี 2562 ได้ 300,000 บาท เป็นงบประมาณที่นำกลับมาพัฒนาท้องถิ่น มีแผนในการพัฒนาขยายผลการดำเนินการของศูนย์เรียนรู้ และกระจายไปยังพื้นที่อื่น ๆ ในภูมิภาค
7.	กรมประมง	ลูกอ๊อดเงินล้าน...เพิ่มคุณภาพชีวิตเกษตรกรหนองไต้	ลูกอ๊อดเป็นหนึ่งในชนิดสัตว์น้ำที่กรมประมงผลักดันส่งเสริมให้มีการผลิต ตลาดในท้องถิ่นมีความต้องการสูง ราคาดี ใช้พื้นที่ในการเลี้ยงน้อย มีการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน 1) สนับสนุนการรวมกลุ่มและร่วมพิจารณาปัญหา กำหนดแนวทางและวิธีแก้ไขปัญหามาพร้อม ๆ กัน 2) กิจกรรมสนับสนุนการลดต้นทุนการผลิต : ให้ความรู้แก่สมาชิก 3) กิจกรรมสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต : ตั้งผู้จัดการแปลง 4) การบูรณาการพัฒนาการผลิต แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ผลการดำเนินงานสามารถ ลดต้นทุน ร้อยละ 5 และ เพิ่มผลผลิตลูกอ๊อดขึ้นต่อไร่ได้ร้อยละ 13

ลำดับ	หน่วยงาน	โครงการ	ผลงาน
8.	กรมพัฒนาที่ดิน	การพัฒนาโครงสร้างดินก่อนกำเนิดส้มโอทับทิมสยาม GI อุดลक्षणลุ่มน้ำปากพนัง	โครงการนี้เกิดการกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอ มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 90 ราย พื้นที่ดำเนินการประมาณ 300 ไร่ ในพื้นที่ปากแม่น้ำซึ่งได้รับอิทธิพลของน้ำทะเลส่งผลให้ส้มโอกับทิมสยามมีรสชาติหวานหอมและเนื้อกึ่งเป็นสีแดงกับทิมสวยงามเกษตรกรมีรายได้เพิ่มสูงขึ้น เมื่อเทียบกับอาชีพทำนาแบบเดิมกลุ่มเกษตรกรได้ปรึกษาหารือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐนำเสนอโครงการขอความช่วยเหลือจากสำนักงาน กปร. การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในทุกขั้นตอน เพิ่มมูลค่าจากเดิมที่ทำนาได้รายได้สุทธิไร่ละ 750 บาท ปลูกส้มโอพันธุ์ทองดีได้รายได้สุทธิไร่ละ 27,500 บาท พัฒนาสุ่มพีช GI ของพื้นที่
9.	กรมพัฒนาที่ดิน	ชุมชนร่วมสร้าง พื้นฟูนาร้าง สู่อความยั่งยืน	เกิดจากการรวมกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ ได้แก่ การจัดตั้งกลุ่มทำนากลุ่มกองทุนปุ๋ยสำหรับนาข้าว กลุ่มผู้ใช้น้ำ กลุ่มแปรรูปข้าวซ้อมมือ กลุ่มทอผ้าฝ้าย เป็นต้น โดยในการดำเนินการจะมีสำนักงาน กปร. ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณ เกษตรกรได้มีการหารือกันในชุมชนเพื่อนำข้อมูลการบริโภคข้าวของแต่ละครัวเรือน มาบริหารจัดการผลผลิตข้าวที่ได้ของชุมชน ผลสำเร็จของโครงการทำให้พื้นที่ดินเปรี้ยวจัดสามารถนำมาใช้ทำประโยชน์ทางการเกษตรได้ดังนี้ พื้นที่นาข้าว 778ไร่ พืชผัก 68 ไร่ ยางพารา 1,019 ไร่ ปาล์มน้ำมัน 822 ไร่ มะพร้าว 6 ไร่ แปลงทฤษฎีใหม่ 11 ไร่ แหล่งน้ำ 96 ไร่ สร้างงาน สร้างรายได้ในครัวเรือน เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ย 83,200.14 บาท/คน/ปี
10.	กรมพัฒนาที่ดิน	ด่านช้าง โมเดล : การจัดการดินเดิม โดยเกษตรกรมีส่วนร่วมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งและทรัพยากรดินที่ยั่งยืน	เป็นโครงการที่แก้ปัญหาดินเดิม ในพื้นที่ตำบลด่านช้าง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา มีการจัดทำแปลงสาธิตในพื้นที่ของเกษตรกร จัดตั้งศูนย์เรียนรู้การพัฒนาพื้นที่ดินเดิม และถ่ายทอดเทคโนโลยีทางด้านพัฒนาที่ดินสู่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรส่งเสริมอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับหน่วยงานรัฐ และเอกชน โดยให้การสร้างการมีส่วนร่วม เช่น การจัดเวทีประชาคม การจัดเวทีเสวนา การสร้างเครือข่าย และการสำรวจความพึงพอใจหลังเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 6 ปี เกษตรกรได้ทำไร่เฉลี่ยไร่ 832 บาท มีต้นทุนจากการใช้ปุ๋ยเคมีลดลงร้อยละ 36.5 มีมูลค่าผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 38.3

ลำดับ	หน่วยงาน	โครงการ	ผลงาน
11.	กรมพัฒนาที่ดิน	พลิกวิกฤตการปลูกพืชเชิงเดี่ยว เพิ่มโอกาสการใช้ประโยชน์ที่ดิน อย่างยั่งยืน	เริ่มจากการรับฟังสภาพปัญหาของแต่ละคน รวบรวมเป็นฐาน ข้อมูลความต้องการของชุมชน จัดตั้งศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน เพื่อเป็นต้นแบบของการเรียนรู้ของคนใน ชุมชน เช่น กำหนดเงื่อนไขของสมาชิกศูนย์ฯ ต้องปรับลดพื้นที่ 1 ไร่จากการปลูกพืชเชิงเดี่ยว โดยมีหมอดินอาสา ซึ่งเป็นเครือข่าย ภาคประชาชน ที่ทำงานร่วมกับ พต.อย่างเข้มแข็ง ผลสำเร็จจาก โครงการ สามารถลดต้นทุนจากการใช้ปุ๋ยเคมี ต้นทุนเฉลี่ย 9,000 บาทต่อไร่ เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจาก 6,100 บาทต่อไร่ เป็น 100,000 บาทต่อไร่ เกษตรกรผ่านการรับรอง GAP จำนวน 10 ราย ต่อยอดเครือข่ายกลุ่มผลิตเครื่องแกง
12	กรมวิชาการเกษตร	ยกระดับทิวหลังนาประชารัฐ สู่กลุ่ม ผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ทิวหลัง นองวัวชอ	เมื่อเกิดความขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ทิวหลัง นองวัวชอ ไม่เพียงพอ กับ ความต้องการของประเทศ กรมวิชาการเกษตรจึงได้สร้าง เกษตรต้นแบบ และพัฒนา กลุ่มเกษตรกรในการปลูกทิวหลัง นองวัวชอ เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ให้มีความยั่งยืนในรูปแบบประชารัฐ ผลสำเร็จทำให้เพิ่มผลผลิตทิวหลัง นองวัวชอ จากเดิม 145 กก. ต่อไร่ เป็น 245 กก.ต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 68.5 ลดต้นทุนการซื้อเมล็ดพันธุ์ กลุ่มเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น เกิดเครือข่ายกลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ ทิวหลัง นองวัวชอ และมีส่วนร่วมในศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์ทิวหลัง นองวัวชอ ของสำนักงานเกษตรอำเภอหนองวัวชอ
13.	กรมส่งเสริมการเกษตร	ชุมชนบางตลาดร่วมใจ บริหาร จัดการผลผลิตมะพร้าวอ่อนแบบ บูรณาการ	ตำบลบางตลาด อำเภอคลองเขื่อน จ. ฉะเชิงเทรา ประสบปัญหา ต้นทุนในการผลิตค่อนข้างสูง และเศษวัสดุเหลือใช้จากการ แปรรูปมะพร้าวก่อให้เกิดมลพิษในชุมชน จึงแก้ปัญหาโดย วิเคราะห์ข้อมูลของพื้นที่อย่างรอบด้านเพื่อค้นหาศักยภาพและ ปัญหาที่แท้จริง สร้างกระบวนการมีส่วนร่วม ตลอดจนจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตรของชุมชนจัดเวทีชุมชนเพื่อให้เป็นพื้นที่ พบปะและแลกเปลี่ยนเรียนรู้อื่กทั้งบูรณาการการทำงาน โดยมี Young Smart Farmer และกลุ่มเกษตรกรต่าง ๆ เป็นผู้ขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนา ทำให้สามารถลดต้นทุนการผลิต ชุมชนสามารถลดปริมาณขยะเปลือกมะพร้าว ลดการเผาเปลือก มะพร้าว ลดการสะสมของโรคและแมลงศัตรูพืช ชุมชนมีรายได้ เพิ่มขึ้นจากการเพิ่มมูลค่าผลผลิต และขยายผลไปยังตำบล หนองไม้แก่น อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา

ลำดับ	หน่วยงาน	โครงการ	ผลงาน
14.	กรมสุขภาพจิต	รักษาระบุรี เริ่มที่กาย... เป้าหมาย คือ “ใจ”	พื้นที่อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง เป็นที่ราบสูง ห่างไกลตัวเมือง ทำให้ผู้ป่วยโรคจิตเข้าถึงบริการยาก ในปี 2560-2561 เข้าถึงบริการเพียงร้อยละ 41.54 และ 57.78 ดังนั้น ศูนย์สุขภาพจิตที่ 11 ซึ่งเป็นหน่วยงานวิชาการในพื้นที่ ได้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหสุขภาพจิตร่วมกับชุมชน โดยมีภาคประชาชน และโรงพยาบาลกระบุรี เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนโครงการ โดยเริ่มจากการวิเคราะห์สถานการณ์ในพื้นที่อำเภอกระบุรี ร่วมคิดร่วมแสดงความคิดเห็น ในการแก้ไขปัญหาร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหสถานการณ์ของสุขภาพจิตในชุมชน ผลการดำเนินงานมีอัตราการเข้าถึงบริการผู้ป่วยโรคจิต เพิ่มขึ้น จากร้อยละ 41.54 ในปี 2560 และ ร้อยละ 57.78 ในปี 2561 เป็นร้อยละ 91.85 ในปี 2562
15.	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	การจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดิน ป่าไม้ โดยชุมชนมีส่วนร่วม กรณี ตำบลลภูฟ้า อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน	เมื่อ 20 ปีที่ผ่านมาประชาชนได้บุกรุกป่าเพื่อทำการเกษตรมากขึ้น ทำให้ประเทศชาติต้องสูญเสียป่า าดันน้ำเป็นจำนวนมาก จนส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศน์และคุณภาพของลุ่มน้ำกลายเป็นภาวะวิกฤตที่ต้องเร่งแก้ไขปัญหโดยเร็วสำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหจะทำอย่างไรให้คนอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างเกื้อกูลและยั่งยืน ในระยะยาว ภาครัฐจึงร่วมมือกับชุมชนสร้างแกนนำของคนในชุมชนเพื่อทำความเข้าใจของปัญหาที่เกิดขึ้น โดยยังคงให้ประชาชนอยู่ร่วมกับป่า กระบวนการในการร่วมกันแก้ไขปัญหเริ่มจากจัดเวทีระดมความคิดเห็นของคนใน ชุมชน จัดตั้ง คณะกรรมการจัดระเบียบที่ดิน โดยใช้ตัวแทน แกนนำชุมชนผ่านประชามหมู่บ้าน จัดทำระเบียบการใช้ ประโยชน์ที่ดินหมู่บ้าน ผลลัพธ์ทำให้ได้พื้นที่ป่าต้นน้ำดิน 11,096 ไร่ มีการปลูกและฟื้นฟูสภาพป่า 3,590 ไร่ และจัดทำฐานข้อมูล เพื่อบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ลำดับ	หน่วยงาน	โครงการ	ผลงาน
16	กองทัพเรือ	โครงการพัฒนาอุตสาหกรรม เป็นแหล่งเก็บน้ำตามแนวประจํารัฐ	ประชาชนจำนวน 899 ครัวเรือน ได้รับความเดือนร้อนจากปัญหา ภัยแล้ง และฤดูฝนทั้งช่วงในพื้นที่ กองบัญชาการป้องกันชายแดน จันทบุรีและตราด ได้สังเกตเห็นและตระหนักถึงปัญหา จึงมีแนวความคิด จะใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ คืออุตสาหกรรมทางยุทธวิธีความยาว 13 กิโลเมตร ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับคลองส่งน้ำชลประทาน สามารถ ใช้เป็นแหล่งเก็บกักน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง สนับสนุนให้ประชาชนสร้าง สังคมแห่งการเรียนรู้เข้ามาร่วมปรึกษาหารือ การแก้ปัญหา ในการประชุมในระดับหมู่บ้าน ตำบล ปลุกฝังการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในประเด็นปัญหาต่างๆ ผลการดำเนินงาน ได้ใช้ รูปแบบการดำเนินการไปพัฒนาและต่อยอด จัดทำโครงการใหม่ ภายใต้ชื่อ โครงการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ ช่วงบ้านคลองใหญ่ – เขาหนองบัว ทำให้ชุมชนมีรายได้ต่อ ครัวเรือน ก่อนทำโครงการมีรายได้ 250,690 บาท ต่อครัว เรือน หลังทำโครงการ เพิ่มขึ้นเป็น 421,329บาท ต่อครัวเรือน
17.	สำนักงานการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม	โครงการระบบส่งเสริมการเกษตร แบบแปลงใหญ่ (ข้าว) ในเขตปฏิรูป ที่ดินตำบลบ้านแก่ง อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม	เกษตรกรรายย่อยมีลักษณะการผลิตแบบดั้งเดิม ต่างคนต่าง ขาดโอกาสในการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยี สำนักงานการปฏิรูป ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจึงทำหน้าที่เป็นผู้ประสานจัดเวทีประชาคม สร้างการรับรู้และชี้แจงแนวทางดำเนินการของโครงการฯ การสนับสนุนและพัฒนา สนับสนุนองค์ความรู้เทคโนโลยี การเชื่อมโยงตลาด ด้านการรวมกลุ่มเกษตรกร การพัฒนา การผลิต การแปรรูป การตลาด และการบริหารจัดการตลาด พัฒนาต่อยอดและขยายผล เกษตรกรในกลุ่มมีองค์ความรู้ใน ด้านต่าง ๆ หลังจากนั้นให้เกษตรกรเป็นผู้ขับเคลื่อนหลักของ โครงการในฐานะผู้จัดการแปลง แกนนำเกษตรกรได้ร่วมจัดเวที ชุมชนเป็นประจำและต่อเนื่อง เพื่อสรุปบทเรียนและแลกเปลี่ยน ข้อมูล ประสบการณ์ ปัญหาและแนวทางแก้ไขระหว่างเจ้าหน้าที่กับ เกษตรกรและเกษตรกรกับเกษตรกร
18.	สำนักงานการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม	โครงการส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์แบบ มีส่วนร่วมในเขตปฏิรูปที่ดิน กลุ่มเกษตรกรเครือข่ายเกษตร อินทรีย์ตำบลโนนสำราญ-บึงมะลู จังหวัดศรีสะเกษ	เจ้าหน้าที่สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จังหวัดศรีสะเกษ ร่วมกับแกนนำเกษตรกรในพื้นที่ตำบลโนนสำราญ ทำการวิเคราะห์ สภาพปัญหาการปลูกพืชเชิงเดี่ยวในพื้นที่ และลดการใช้ปุ๋ยเคมี ทางการเกษตร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของต้นทุนการผลิต ส่งผล ให้เกิดการขยายเป็นกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรเกษตรอินทรีย์ จำนวน 40 ราย ใน 3 หมู่บ้าน สร้างระบบการมีส่วนร่วมของชุมชน

ลำดับ	หน่วยงาน	โครงการ	ผลงาน
19.	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สพม. เขต 10 (โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย)	สานพลังเครือข่าย อย.น้อย สร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพดีสู่วิถีชุมชน	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมกับโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย จัดตั้งชมรม อย.น้อยภายในโรงเรียน รณรงค์กิจกรรมส่งเสริมการสร้างสุขภาพที่ดีของทุกคนภายในโรงเรียนได้เป็นผลสำเร็จ และสามารถขยายเครือข่ายสู่ภายนอก โดยมีภาครัฐและเอกชนให้การสนับสนุน มีการทำงานแบบบูรณาการเพื่อสร้างสุขภาพและชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของคนทั้งชุมชนและสามารถขยายผลสู่ชุมชนอื่น ๆ โดยมีนักเรียนเป็นสื่อกลางให้ความรู้ในการบริโภคอย่างเหมาะสม
20.	สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	คลิก...ยิ้ม	พมจ.เพชรบูรณ์จัดทำโครงการ “คลิก...ยิ้ม” (คลิก: การมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, ยิ้ม: สวัสดิการความสุข) เพื่อแก้ไขปัญหาด้านการปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยของคนพิการ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่พิการทางการเคลื่อนไหวและการมองเห็น ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถพึ่งพาการใช้ชีวิตได้ด้วยตนเอง มีการปรับสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยให้เหมาะสม และสามารถเข้าถึงสิทธิ และสวัสดิการได้อย่างทั่วถึงจนได้รางวัลอันดับ 1 ของประเทศ 3 ปี ช้อน
21.	สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	ลำปางสร้างสรรคป็นสุข	สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์สร้างระบบสวัสดิการช่วยเหลือทางสังคม ตามนโยบายรัฐบาลในการยกระดับด้านสวัสดิการชุมชนเป็นวาระแห่งชาติ โดยสร้าง “ชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง” ด้วยการนำเงินกองทุนสวัสดิการชุมชนมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์เชื่อมโยงกับกิจกรรม และกลุ่มองค์กรอื่น ๆ ในชุมชนจนสามารถจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล 103 ตำบล / กองทุนประชาชนได้รับการจัดสวัสดิการอย่างทั่วถึงถ้วนหน้า มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ร้อยละ 97 และเป็นโครงการต้นแบบในการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้สวัสดิการชุมชน ระดับอำเภอ

ลำดับ	หน่วยงาน	โครงการ	ผลงาน
22.	สำนักงานปลัดกระทรวง เกษตรและสหกรณ์	โนนขวา โมเดล	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมกับกลุ่มเกษตรกร จัดเวที ประชาคมในสำรวจความเห็นเพื่อแก้ไขปัญหาการใช้สารเคมี ทางการเกษตร และได้ร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาอาชีพการเกษตร และสหกรณ์ ครอบคลุมการจากต้นน้ำ / กลางน้ำ / ปลายน้ำ ผลการดำเนินงาน เกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมาก มีการใช้สารเคมีลดลงเฉลี่ยร้อยละ 10 จากปริมาณเดิมที่เคยใช้ และเกษตรกรในโครงการมีระดับรายได้เพิ่มสูงขึ้น
23.	สำนักงานปลัดกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	การส่งเสริมการมีส่วนร่วม “บ-ว-ร” สู่ต้นแบบการจัดการ สิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจัดกิจกรรมสร้าง การมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียน และวัด ในการจัดการด้าน สิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างยั่งยืน โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาขยะ ส่งผลให้สามารถจัดการปริมาณขยะเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ 1,044.32 ตันต่อปี ประหยัดงบประมาณในการทำขยะไม่น้อยกว่า 515,007 บาทต่อปี ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกปีละ 3,219,957 กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์ ประชาชนในพื้นที่รวม 2,219 ครัวเรือน 13,545 คน มีความรู้ ความเข้าใจ และดำเนินการลด คัดแยก และนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ในครัวเรือน
24.	สำนักงานปลัดกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	ฟื้นฟูแม่น้ำพิจิตร ดินชีวิตให้ชุมชน	แม่น้ำพิจิตรเกิดปัญหาความตื้นเขิน และปริมาณน้ำน้อย เพราะ ต้องอาศัยการผันน้ำจากแม่น้ำน่านเข้าระบบคลองส่ง และเกิดความ หนาแน่นของลำน้ำ การรुक้าแม่น้ำ ส่งผลต่อความสมดุลของระบบ นิเวศน์และความเสื่อมโทรมของแหล่งน้ำ แม่น้ำพิจิตรเกิดปัญหา ความตื้นเขิน และปริมาณน้ำน้อย เพราะต้องอาศัยการผันน้ำจาก แม่น้ำน่านเข้าระบบคลองส่ง และเกิดความหนาแน่นของลำน้ำ การรुक้าแม่น้ำ ส่งผลต่อความสมดุลของระบบนิเวศน์และ ความเสื่อมโทรมของแหล่งน้ำ เป็นผลงานที่ใช้เครือข่าย ภาคประชาสังคมการเฝ้าระวังและดำเนินกิจกรรมให้น้ำในแม่น้ำ พิจิตรคุณภาพน้ำดีขึ้น
25	สำนักงานปลัดกระทรวง พลังงาน	โครงการส่งเสริมการใช้พลังงานแสง อาทิตย์ในการสูบน้ำเพื่อการเกษตร ภายใต้โครงการพลังงานชุมชน เพื่อชุมชนจัดการตนเองด้านพลังงาน ปี 2560	จากปัญหาการส่งเสริมการสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ เพื่อลด ต้นทุนการใช้พลังงานเดิมไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จึงดำเนิน การสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชน โดยมี อปท. เข้าร่วม 22 แห่ง เพื่อกำหนดปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อใช้งาน นำไปสู่ การพัฒนาเครื่องสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ที่ติดตั้งบนรถลาสี่ (รถลาก) ให้สามารถเคลื่อนที่ไปใช้งานได้สะดวกมากยิ่งขึ้น มีการถอด บทเรียน ผลสำเร็จ มีระบบสูบน้ำรองรับพื้นที่ และลดปริมาณ ก๊าซเรือนกระจก

ลำดับ	หน่วยงาน	โครงการ	ผลงาน
26.	สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน	โครงการสามก้อนเส้า เขย่ามูลสัตว์ และแสงแดด เป็นอาหารและเงินตรา @คำแคน	กระทรวงพลังงานร่วมกับภาคประชาชนในพื้นที่ในการจัดหาแหล่งพลังงานแสงอาทิตย์มาใช้ในการพัฒนาเครื่องสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ที่ติดตั้งบนรถสามล้อ (รถลาก) ให้สามารถเคลื่อนที่เพื่อใช้งานได้สะดวกมากยิ่งขึ้น โดยมี อปท. เข้าร่วม 22 แห่ง และขยายผลโครงการจนมีระบบสูบน้ำรองรับทั่วพื้นที่ สามารถลดต้นทุนการใช้พลังงาน และลดปริมาณก๊าซเรือนกระจก
27.	สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน	ร่วมคิด ร่วมสร้าง เส้นทางสู่ Krabi Goes Green ด้านพลังงาน	จังหวัดกระบี่มีการใช้พลังงานไฟฟ้าเพิ่มขึ้น จึงจำเป็นต้องหาแหล่งพลังงานทดแทน โดยกระทรวงพลังงานมีพันธกิจ "Concept energy for all" สร้างความเป็นมืออาชีพให้กับบุคลากรและการมีส่วนร่วมกับประชาชนในประเด็นสิ่งแวดล้อม โดยมีโครงการนำร่อง ตั้งกลุ่มอาสา กระบี่เอ็นเนอจี แอดชั๊น จากประชาชนและเอกชนร่วมดำเนินการ โดยมีโรงแรมประกาสัยพิตร เป็นต้นแบบ (นำขยะเหลือใช้มาแปรสภาพ)
28.	สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข	ออมบุญ & ออมเฮลท์ (Health)	กระทรวงสาธารณสุข สนับสนุนการจัดตั้ง "ศูนย์มิตรภาพบำบัด-จิตอาสา เครือข่ายสุขภาพอำเภอบ้านไถ่" เพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยโดยไม่ใช้งบประมาณของทางราชการ ผ่านกิจกรรม "Be star banana ทำดีได้ ง่ายนิดเดียว" จนสามารถมีรายได้จากการจำหน่ายของเหลือใช้ผ่าน "ร้านอมบุญ" และจากผู้มีจิตศรัทธาบริจาคเพื่อใช้จัดหาเครื่องผลิตออกซิเจน จนปัจจุบันมีแล้ว รวม 66 เครื่อง ให้ความช่วยเหลือผู้ป่วย 271 คน และทำให้ลดปริมาณขยะได้ 10,000-20,000 กิโลกรัมต่อปี และสามารถขยายความช่วยเหลือไปยังผู้ป่วยโรคอื่น เช่น โรคไต โรคหัวใจ โรคมะเร็ง รวมทั้งผู้ป่วยที่อยู่ในช่วงสุดท้ายของชีวิต
29.	จังหวัดปัตตานี	การบริหารจัดการขยะ	องค์การบริหารส่วนตำบลนาเกตุ จังหวัดปัตตานี และกลุ่มประชาคมในพื้นที่ร่วมกันดำเนินโครงการ "ขยะแลกภาษี" โดยประชาชนสามารถนำขยะมาใช้ทดแทนเงินสดในการชำระภาษี เพื่อแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายเก็บภาษีโรงเรียนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้ายจากประชาชน อันเนื่องมาจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ กภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ และประชาชนมีรายได้ ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย ประกอบกับในชุมชนมีปริมาณขยะสาธารณะจำนวนมาก จนสามารถจัดเก็บ ภาษีได้ตามที่ตั้งประมาณการไว้

ลำดับ	หน่วยงาน	โครงการ	ผลงาน
30.	จังหวัดลำพูน	อัตลักษณ์ผ้าลำพูน ด้วยวิถีการมีส่วนร่วมของคนลำพูน	ประชาชนจังหวัดลำพูนร่วมกับทางจังหวัดในการจัดกิจกรรมส่งเสริม และอนุรักษ์ภูมิปัญญาการทอผ้า / งานหัตถกรรมท้องถิ่น เพื่อพัฒนาศักยภาพการแข่งขันทางการค้าของผู้ประกอบการธุรกิจ รวมถึงการสร้างอัตลักษณ์ผ้าลำพูนให้มีความโดดเด่น อาทิ ผ้าไหมทอ ยกดอกลำ พูน โดยมีลาย เช่น ลายดอกแก้ว ลายดอกพิกุล จนเป็นผ้าไทยที่ได้รับความนิยม และมีการนำไปใช้เนื่องในโอกาสงานพระราชพิธีต่าง ๆ
31.	สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	บ่อน้ำร่วมแบ่งปัน : ระบบน้ำเพื่อการเกษตรยั่งยืน	สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ร่วมกับผู้นำชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบลแม่จางสำรวจ และรับฟังความคิดเห็นเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อค้นหาความต้องการที่แท้จริงของชุมชนในการพัฒนาเกษตรกรรม และร่วมกันแก้ไขปัญหาแหล่งต้นน้ำ การหาแนวทางเพื่อการปลูกพืชทางเลือก จนเป็นที่มาของ “แม่จาง โมเดล” ในการสร้างแหล่งต้นน้ำรวม 7 บ่อ และการจัดระบบส่งน้ำเป็นของตนเอง รวมถึงการจัดทำแผนชุมชนในการใช้ประโยชน์ที่ดินรายแปลง เพื่อสร้างระบบการพัฒนาเกษตรในพื้นที่ให้มีความยั่งยืนในพื้นที่กว่า 624.42 ไร่
32.	สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	ปางแดงใน “จากภูเขาสีทองสู่ภูเขาสีเขียว”	สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง จัดทำประชาคมและแผนชุมชน เพื่อสร้างการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้กับชุมชนบ้านปางแดง ในการปลูกข้าวโพด และลดปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่า รวมทั้งจัดตั้งกลุ่มเตรียมสหกรณ์เพื่อบริหารจัดการผลผลิตทางเกษตร ส่งเสริมและต่อยอดอาชีพนอกภาคการเกษตรกร ยกกระดับการพัฒนาสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ โดยการสร้างเกษตรกรผู้นำ จนสามารถเกิดการรวมสถาบันเกษตรกรเป็นนิติบุคคล ขยายผลสู่หมู่บ้านเครือข่าย น่านวัต กรรมจากงานวิจัยปรับวิธีการปลูกข้าวโพดหล่มด้วยพืชตระกูลถั่ว และเป็นต้นแบบการแก้ไขปัญหาการปลูกข้าวโพดในพื้นที่สูง ชาวบ้านสามารถปลดหนี้ได้ 100%

ประเภทรางวัลผู้นำหุ้นส่วนความร่วมมือ (Engaged Citizen) ระดับดี จำนวน 2 ผลงาน

ลำดับ	ชื่อบุคคล/กลุ่มบุคคล/หน่วยงาน	โครงการ	ผลงาน
1.	คณะกรรมการจัดการน้ำชลประทาน แก่งคอย-บ้านหมอ (JMC) กรมชลประทาน	การบริหารจัดการน้ำ แบบมีส่วนร่วมของ สถานีสูบน้ำ แก่งคอย-บ้านหมอ	คณะกรรมการจัดการน้ำชลประทานแก่งคอย-บ้านหมอ (JMC) ก่อตั้งขึ้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2552 ประกอบด้วยแกนนำกลุ่มผู้ใช้น้ำครอบคลุมพื้นที่ 22 ตำบล 6 อำเภอ ของจังหวัดสระบุรี มีพื้นที่ชลประทาน 86,700 ไร่ เสียสละเวลาและกำลังกายเพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการน้ำ และแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำให้กับพี่น้องเกษตรกรด้วยความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ ตลอดความยาวคลองส่งน้ำสายหลัก 34.15 กิโลเมตร คลองซอย 30 สาย ความยาว 139 กิโลเมตร และคูส่งน้ำ 142 สาย ความยาว 142.27 กิโลเมตร ร่วมกับสถานีสูบน้ำแก่งคอย-บ้านหมอ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาป่าสักชลสิทธิ์ ในระยะเวลา 10 ปี ที่ผ่านมา เพื่อช่วยลดปัญหาความขัดแย้งเรื่องการใช้น้ำที่มีจำกัด และก่อให้เกิดการบริหารจัดการน้ำร่วมกันระหว่างผู้ใช้น้ำ เกษตรกร และชาวบ้าน เจ้าหน้าที่ชลประทาน และผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ประชาชน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เกษตรอำเภอ และโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ เป็นต้น จนสามารถเป็นกลุ่มต้นแบบในการบริหารจัดการน้ำด้วยความสามัคคี
2.	นายรักเกียรติ สุขประเสริฐ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 4 ตำบลย่านยาว อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร สำนักงานปลัดกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	ฟื้นฟูแม่น้ำพิจิตร คืนชีวิตให้ชุมชน	เป็นผู้นำกระตุ้นให้ชาวบ้านเห็นความสำคัญของการฟื้นฟูแม่น้ำพิจิตรและสร้างความร่วมมือของคนในชุมชนในการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน อาทิ การขุดลอกผักตบชวาและการรณรงค์ให้เกษตรกรชาวสวนส้มโอใช้ปุ๋ยชีวภาพแทนปุ๋ยเคมีเพื่อลดการปนเปื้อนสารเคมีทางการเกษตรสู่แหล่งน้ำ เป็นผู้ประสานงานสืบทอดสามารถดึงหน่วยงานต่างๆ เข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาในพื้นที่ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการดึงเอาอัตลักษณ์ของพื้นที่ของตนเองมาเป็นจุดขายเพื่อสร้างอาชีพให้กับชาวบ้าน

ประเภทรางวัลเลืองขยายผล (Participation Expanded) ระดับดี จำนวน 3 ผลงาน

ลำดับ	หน่วยงาน	โครงการ	ผลงาน
1.	กรมควบคุมโรค	การดูแลสุขภาพของชุมชนที่เกิดจากปัญหาหมอกควัน : อำเภอบ้านไฉ่ จังหวัดลำพูน	ปี 2546 – 2548 แนวน้อมผู้ป่วยเป็นโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังของอำเภอบ้านไฉ่ จังหวัดลำพูน เพิ่มขึ้นต่อเนื่อง และกลับมาการรักษาซ้ำ เนื่องจากสูดดมควันไฟจากการเผาขยะและวัชพืชในชุมชน ปี พ.ศ. 2554 โรงพยาบาลบ้านไฉ่ ได้จัดตั้ง “ศูนย์มิตรภาพบำบัด-จิตอาสา เครือข่ายสุขภาพอำเภอบ้านไฉ่” องค์กรอิสระ มีภารกิจช่วยเหลือผู้ป่วยในด้านต่างๆ โดยเฉพาะ สนับสนุนผู้ป่วยที่ใช้ออกซิเจนที่บ้าน ไม่ใช้งบประมาณของทางราชการ และหารายได้เข้าสู่กองทุนฯ โดยผ่าน “ร้านฮอมบุญ” ผลการดำเนินงานมีผู้ป่วยที่ได้รับความช่วยเหลือทั้งหมด 271 คน ลดค่าใช้จ่ายของผู้ป่วยและญาติ 2,000-3,000 บาทต่อเดือน ศูนย์มิตรภาพบำบัด - จิตอาสาเป็นศูนย์ ดูแลสุขภาพให้กับหมู่บ้านและตำบลใกล้เคียงมาเรียนรู้อะไรและนำไปปรับใช้ ลดปริมาณขยะ ได้ประมาณ 10,000-20,000 กิโลกรัมต่อปี ขยายการช่วยเหลือกลุ่มผู้ป่วยโรคอื่น
2.	กรมประมง	โครงการธนาคารผลผลิตสัตว์น้ำแบบมีส่วนร่วมแหล่งน้ำชุมชนหนองอีเริง ชัยภูมิ และแหล่งน้ำหนองก่าน-สุขสำราญหนองบัวลำภู	โครงการการบริหารจัดการแหล่งน้ำชุมชนหนองอีเริง ตำบลบ้านหัน อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในรูปแบบธนาคารผลผลิตสัตว์น้ำแบบมีส่วนร่วม ผู้นำชุมชนและประชาชนในชุมชนมีแนวคิดต้องการใช้แหล่งน้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุดด้านการประมง แต่ยังไม่มีความรู้ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ผู้นำชุมชนเข้าปรึกษาเจ้าหน้าที่ประมง และได้ประชุมชาวบ้านมีมติเข้าร่วมโครงการธนาคารผลผลิตสัตว์น้ำแบบมีส่วนร่วม โดยการใช้แหล่งน้ำและชุมชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา บริหารจัดการแหล่งน้ำภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วม ให้เป็นแหล่งผลิตสัตว์น้ำของชุมชนเป็นธนาคารสัตว์น้ำของชุมชน สามารถลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้รายเดือน กรมประมงมีการกำหนดความมีส่วนร่วมของประชาชน ในมาตราของพระราชกำหนดการประมง และมีระบุในยุทธศาสตร์ของกรมประมง และเป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินงาน มีผลสำเร็จเป็นตัวเลขเชิงประจักษ์ มีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตสัตว์น้ำ จำนวนเงิน 178,915 บาท และผลผลิตสัตว์น้ำเป็นอาหารครอบครัวมากกว่าในชุมชน 450 ครอบครัว และชุมชนใกล้เคียง ไม่น้อยกว่า 400 ครอบครัว

ลำดับ	หน่วยงาน	โครงการ	ผลงาน
			<p>โครงการธนาคารผลผลิตสัตว์น้ำแบบมีส่วนร่วมแหล่งน้ำหนองก่าน-สุขสำราญ จังหวัดหนองบัวลำภู</p> <p>กรมประมงคัดเลือกพื้นที่เพื่อเข้าโครงการ และ ต้องได้รับความเห็นชอบจากชุมชนที่ใช้ประโยชน์ในแหล่งน้ำชุมชนที่จะเข้าร่วมโครงการ โดยผ่านมติประชาคมของหมู่บ้านในพื้นที่เป้าหมาย ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการฯ ทุกขั้นตอน อาทิ ประเมินความต้องการพัฒนาแหล่งน้ำเหมาะสมกับภูมิสังคมของชุมชน หาแหล่งเงินทุนร่วมกันวางแผนกำหนดเป้าหมาย กิจกรรม แผนการดำเนินงาน ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน แก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ แลกเปลี่ยนบทเรียน และสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายธนาคารผลผลิตสัตว์น้ำแบบมีส่วนร่วม เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตสัตว์น้ำ จำนวนเงิน 178,915 บาท และจากการจำหน่ายลูกพันธุ์ปลาที่เพาะพันธุ์ของธนาคารฯ จำนวน 1,910 บาท</p>
3.	สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์	<p>กลไก Moc Biz Club ขับเคลื่อนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น สร้างรายได้ให้ชุมชน (ผ้าฝ้ายยกดอกทอมือ ผ้าหมักโคลนหนองสูง และแปจ้อเขียวแม่สอด)</p>	<p>โครงการส่งเสริมอาชีพผ้าฝ้ายยกดอกทอมือจากสีธรรมชาติกลุ่มผู้สูงอายุบ้านก้อทุ่ง จังหวัดลำพูน</p> <p>ชุมชนก้อทุ่ง จังหวัดลำพูน มีประชากรร้อยละ 19 มีอายุมากกว่า 60 ปี จึงรวมตัวกันเป็นกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อผลิตสินค้าหัตถกรรม และการประดิษฐ์สิ่งของจากภูมิปัญญาพื้นบ้าน แต่ยังไม่จำหน่ายได้ไม่มากนักเนื่องจากสินค้าไม่มีความน่าสนใจและยังไม่มีคุณภาพที่ดี จึงมีแนวคิดที่จะเพิ่มมูลค่าให้สินค้าหัตถกรรมผ้าทอยกดอกปรับเปลี่ยนจากการทอไหมประดิษฐ์มาเป็นการทอผ้าจากฝ้ายริเริ่มก่อตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มพัฒนาอาชีพผู้สูงอายุบ้านก้อทุ่งขึ้น เมื่อปี 2558 สำนักงานพาณิชย์จังหวัดลำพูน ได้นำแนวทางของกระทรวงพาณิชย์ในการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก (Local Economy) คือการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนสามารถพึ่งพิงตนเองได้ โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการใช้งานวิจัยและพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ ในการผลิตสินค้า และการสร้างเครือข่ายให้เกิดการช่วยเหลือและส่งเสริมการค้า มาขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยวิเคราะห์ปัญหาหาร่วมกัน ทำให้เพิ่มมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์จากเดิม สามารถตั้งราคาจำหน่ายได้ สมาชิกในกลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ส่งเสริมการเรียนรู้ในชุมชนโดยจัดตั้ง “ศูนย์ผู้นำภูมิปัญญาชุมชนบ้านก้อทุ่ง” เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้อนุรักษ์และสนับสนุนภูมิปัญญาเกี่ยวกับกระบวนการทอผ้า และสามารถสร้างความรู้สึภาคภูมิใจให้แก่ผู้สูงอายุ</p>

โครงการการพัฒนาเพื่อยกระดับการผลิตสินค้าให้ได้มาตรฐาน GI “ผ้าหมักโคลนหนองสูง”

การยกระดับการผลิตสินค้า “ผ้าหมักโคลนหนองสูง” ให้ได้รับรองมาตรฐาน GI เพื่อสร้างความมั่นใจและเชื่อมั่นในคุณภาพมาตรฐานของสินค้าผ้าหมักโคลนหนองสูงให้กับผู้บริโภค และเป็นโอกาสในการส่งเสริมผู้ผลิต สร้างโอกาส รายได้ เครือข่ายและช่องทางจำหน่าย มีการกำหนดให้มีกลุ่มงานสร้างการมีส่วนร่วมขององค์กรและเครือข่าย และจัดให้มีกลไกการมีส่วนร่วมกับเครือข่ายประชาชนทั้งในระดับภูมิภาคและส่วนกลาง และมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเป็นหลักในการขับเคลื่อนให้ได้รับรองมาตรฐาน GI และส่งเสริมองค์ความรู้การผลิตแก่ผู้ประกอบการให้มีศักยภาพและสินค้าได้คุณภาพ ผู้ผลิตผ้าหมักโคลนหนองสูง จำนวน 284 คน ปัจจุบันมีผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้ตรา GI รวมทั้งสิ้น 21 ราย (เพิ่มมูลค่าด้วยนวัตกรรมนาโน) ก่อนการส่งเสริมสินค้า GI ยอดขาย จำหน่าย 2,349,100 บาท / หลังการส่งเสริมสินค้า GI มูลค่าในตลาดทั้งผู้ผลิตและผู้ประกอบการ ปี พ.ศ.2561 จำนวน 3,838,000 บาท และในปี พ.ศ.2562 เพิ่มขึ้นติดเป็นจำนวน 6,308,000 บาท

โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนสร้างรายได้ “แป๋จ้อเขียวแม่สอด” จังหวัดตาก

การผลักดันและขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากให้เติบโตอย่างต่อเนื่องเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กรและระบบงานด้วยนวัตกรรม ภายในจังหวัดตากพบว่า ประชาชนในชุมชนหันมาปลูกพื้นที่ท้องถิ่น แป๋จ้อ มากขึ้นจนเกิดปัญหาผลิตผลล้นตลาด เกิดแนวคิดชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ “แป๋จ้อเขียวแม่สอด” และการเพาะปลูกเพื่อสร้างงานสร้างรายได้ให้กับชุมชน พัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) การขอใช้เครื่องหมายรับรองฮาลาล การเชื่อมโยงตลาดและการขยายการตลาด โดยการนำผลิตภัณฑ์ขึ้นไปขายบนที่เขี่ยบินต่างๆ บริษัท การบินไทย เพื่อให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่รู้จักในระดับสากล

คำสั่งคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
เกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

ที่ ๓ /๒๕๖๓

เรื่อง แก้ไขคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบประเมินรางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓

ตามที่คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ได้มีคำสั่งคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ที่ ๑/๒๕๖๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบประเมินรางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ลงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๖๓ นั้น

เนื่องจากสำนักงาน ก.พ.ร. ได้มีคำสั่งสำนักงาน ก.พ.ร. ที่ ๓๔/๒๕๖๓ เรื่อง มอบหมายให้ข้าราชการปฏิบัติงาน ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เปลี่ยนแปลงการมอบหมายให้ข้าราชการปฏิบัติงานและปรับปรุงการแบ่งงานภายในสำนักงาน ก.พ.ร. ใหม่ อาศัยอำนาจตามคำสั่งคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ที่ ๖/๒๕๕๙ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ลงวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๙ จึงให้ยกเลิกความใน ข้อ ๑.๑ องค์ประกอบ และ ๒.๑ องค์ประกอบ ของคำสั่งคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ที่ ๑/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๖๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

๑. คณะทำงานกลั่นกรองเอกสารรางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

๑.๑ องค์ประกอบ

๑) นางอารีย์พันธ์	เจริญสุข	ประธานคณะทำงาน
๒) นายกล้า	จิระสานต์	คณะทำงาน
๓) นางกาญจนา	มังกรโรทัย	คณะทำงาน
๔) นางสาวกัญจน์วันดี	สวนคร้ามดี	คณะทำงาน
๕) นางชนิษฐา	งามวงศ์สถิต	คณะทำงาน
๖) นายคณาวุฒิ	เจียมวัฒน์พงษ์	คณะทำงาน
๗) นางสาวจิราภรณ์	อิสริโยดม	คณะทำงาน
๘) นางสาวดวงทอง	สังข์แก้ว	คณะทำงาน
๙) นายทศพร	จันทมงคลเลิศ	คณะทำงาน
๑๐) นางสาวธนพร	บวรธรรมจักร	คณะทำงาน

๑๑) นาง...

๑๑) นางนงลักษณ์	เจริญสุข	คณะทำงาน
๑๒) นางสาวนภาง	ขวัญยืน	คณะทำงาน
๑๓) นายนิรนาท	นักดนตรี	คณะทำงาน
๑๔) นายประเมศวร์	วาริวิช	คณะทำงาน
๑๕) นายประยุทธ์	นามสุบิน	คณะทำงาน
๑๖) นางสาววัชรวี	จันทร์ประกายกุล	คณะทำงาน
๑๗) นายวิทยา	ดิยะวงศ์	คณะทำงาน
๑๘) นายวรพงษ์	ตั้งพิมพ์จิตต์	คณะทำงาน
๑๙) นางสาววิริยา	เนตรน้อย	คณะทำงาน
๒๐) นางสาวศรีประภา	ถมกระจ่าง	คณะทำงาน
๒๑) นางสาวสลิลาทิพย์	ทิพย์ไกรสร	คณะทำงาน
๒๒) นางสาวสุวิมล	คงสมทอง	คณะทำงาน
๒๓) นางสาวอนรรฆิยา	ชูคล้าย	คณะทำงาน
๒๔) นางสาวอรพิน	ทรงประสิทธิ์	คณะทำงาน
๒๕) นางสาวนวลจันทร์	แสงมณี	คณะทำงานและเลขานุการ
๒๖) นางสาวอักษรณ์	ทองศรี	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๗) นางสาวสุปรียา	กลิ่นสุวรรณ	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

๑.๒ อำนาจหน้าที่

๑) พิจารณากลับกรองผลการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ ที่เสนอขอรับรางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓

๒) พิจารณาผลการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐที่เห็นควรได้รับรางวัลเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ เกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพิจารณาเห็นชอบ

๓) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ เกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม มอบหมาย

๒. คณะทำงานตรวจประเมินรางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่

๒.๑ องค์ประกอบ

๑) นางสาวทิพวรรณ	หล่อสุวรรณรัตน์	ที่ปรึกษา
๒) นางสาวอรพินท์	สพโชคชัย	ที่ปรึกษา
๓) นางอารีย์พันธ์	เจริญสุข	ประธานคณะทำงาน
๔) นางชนิษฐา	งามวงศ์สถิต	คณะทำงาน
๕) นางฉวีวรรณ	เกียรติโชคชัยกุล	คณะทำงาน
๖) นางชุติมา	บุรณะรัชดา	คณะทำงาน
๗) นายชัยยุทธ	กมลศิริสกุล	คณะทำงาน
๘) นางสาวนภาง	ขวัญยืน	คณะทำงาน
๙) นายณรงค์	บุญโญ	คณะทำงาน

๑๐) นาง...

๘) นางเขवालักษณ์	ตั้งบุญฤๅศิริ	คณะทำงาน
๙) นางสาววิริยา	เนตรน้อย	คณะทำงาน
๑๐) นางสาวศรีประภา	ถมกระจ่าง	คณะทำงาน
๑๑) นายศรีบุญ	ธิตลักษ์ณ์	คณะทำงาน
๑๔) นายสุวิทย์	อมรนพรัตน์กุล	คณะทำงาน
๑๒) นายอนุชิต	ขุนสวัสดิกุล	คณะทำงาน
๑๓) ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย		คณะทำงาน
๑๔) ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย		คณะทำงาน
๑๕) ผู้แทนสภาองค์กรชุมชนตำบล		คณะทำงาน
๑๖) นางสาวนวลจันทร์	แสงมณี	คณะทำงานและเลขานุการ
๑๗) นางสาวอักษรณ์	ทองศรี	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๘) นางสาวสุปรียา	กลีนสุวรรณ	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

๒.๒ อำนาจหน้าที่

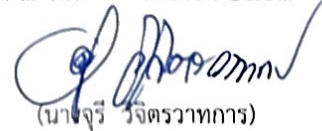
๑) ตรวจสอบประเมินรางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ณ พื้นที่ปฏิบัติงาน ที่มีผลการประเมินในขั้นตอนที่ ๑ ในระดับดีเด่น

๒) พิจารณาผลการตรวจสอบประเมินรางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ณ พื้นที่ปฏิบัติงาน และเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ เกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพิจารณาเห็นชอบ

๓) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ เกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม มอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๖๓

(นางจุรี วิจิตรวาทการ)

ประธานอนุกรรมการพัฒนาระบบราชการ
เกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

ถนนพินธุโลก เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ 0 2356 9999 โทรสาร 0 2281 8169

www.opdc.go.th